

T.C
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ERBAA KAZASINDA NÜFUS (1830-1850)

Hazırlayan
Neslihan KAFALI

Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Doç. Dr. Murat HANİLÇE

Tokat – 2019

ERBAA KAZASINDA NÜFUS (1830-1850)

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 22 / 08 / 2019

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. Yılmaz KARADENİZ

Üye : Doç. Dr. Murat HANİLÇE

Üye : Dr. Öğr. Üyesi İbrahim AYKUN

Üye :

Üye :

Yılmaz Karadeniz
Murat Hanılçe
İbrahim Aykun

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 19/08./2019 tarih ve 48-3 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: **Prof.Dr.İlhan EROĞLU**
Enstitü Müdürü

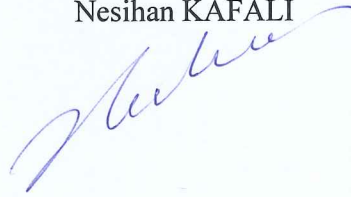

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Murat HANILÇE danışmanlığında hazırlamış olduğum "Erek Kazasında Nüfus (1830-1850)" adlı Yüksek Lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim

22 / 08 / 2019

Nesihan KAFALI

ÖZET

19. yüzyıl Osmanlı devletinde birçok yenilik ve değişimin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu yeniliklerden birisi de ülke genelinde nüfus sayımlarının yapılmasıdır. Osmanlı Devleti'nde modern anlamda ilk nüfus sayımı II. Mahmud döneminde 1831 yılında yapılmıştır. Söz konusu sayımın amacı, yeni kurulacak olan orduya asker temini edilmesi ve vergi mükellefi olan nüfusun tespit edilmesiydi.

II. Mahmud döneminde nüfus sayımının gerçekleştirildiği eyaletlerden birisi de Sivas'tır. Bu çalışmada 1830-1850 yılları arasında yapılan sayımlara göre Sivas'a bağlı Erbaa Kazasının Erek, Taşabad, Sonisa ve Karayaka gibi yerleşimlerinin nüfusu incelenmiştir. Adı geçen yerleşimlerin nüfus defterleri Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığından temin edilmiştir. Yapılan bu çalışmayla hakkında çok az çalışma yapılan ve günümüzde Tokat'a bağlı bir ilçe olan Erbaa'nın tarihinin eksik bir parçası açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Nüfus, Erbaa, Erek, 19.yüzyıl.

ABSTRACT

19th century was a period of many innovations and changes for the Ottoman Empire. One of those innovations was carrying out a census throughout the country. The first modern census in the Ottoman state was conducted in 1831 during the reign of Mahmud II. The aim of the census was to provide troops to the new army and to identify the taxpayer population.

One of the provinces where the census was carried out during the Mahmud II period was Sivas. In this study, the population of Erbaa and its settlements Taşabad, Sonisa and Karayaka were examined according to the censuses conducted between 1830-1850. Population records of the mentioned settlements were obtained from the Presidency of the State Archives. With this study, there are very few ones on this topic, it is tried to reveal a missing part of the history of Erbaa which is a district of Tokat today.

Key Words: Ottoman, Population, Erbaa, Ereğ, 19th century.

KISALTMALAR LİSTESİ

A.e.	: Aynı eser
A.g.e.	: Adı geçen eser
Bk.	: Bakınız
B.O.A.	: Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
e.t.	: Erişim tarihi
H.	: Hicri yıl
Haz.	: Hazırlayan
M.	: Miladi yıl
M.	: Muharrem ayı
M.Ö.	: Milattan önce
NFS.d.	: Nüfus defteri
S.	: Sayı
s.	: Sayfa / sayfalar
T.T.K	: Türk Tarih Kurumu
y.y	: Yüz yıl

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ	ix
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: ERBAA’NIN ADI, TARİHÇESİ VE COĞRAFİ YAPISI	2
1.1.ERBAA ADI.....	2
1.2.TARİHÇESİ.....	3
1.3. COĞRAFİ YAPISI	7
II. BÖLÜM: OSMANLI DEVLETİ’NDE NÜFUS SAYIMLARI VE ERBAA NÜFUS DEFTERLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	8
2.1.OSMANLI DEVLETİ’NDE TAHRİR GELENEĞİ VE NÜFUS KAYITLARI	8
2.2. ERBAA NÜFUS DEFTERLERİNDEKİ KAYIT SİSTEMİ.....	11
III. BÖLÜM: ERBAA KAZASI NÜFUS DEFTERLERİ VE DEĞERLENDİRMESİ..	13
3.1. NFS.d. 2267 NUMARALI DEFTERE GÖRE 1246/1831’DE ERBAA’DA YERLİ MÜSLİM NÜFUS.....	13
3.1.1.Deferin Genel Özellikleri.....	13
3.1.2. 2267 Nolu Defterde Bulunan Mahalle ve Köyler	14
3.1.3. 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı	19
3.1.4. 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Erbabı Nüfusu.....	19
3.1.5.2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Askerler.....	20
3.1.6.2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Nüfusun Hastalık ve Engel Durumları	21
3.2. NFS.d. 2287 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1246/M.1831’DE ERBAA’DA YABANCI MÜSLİM NÜFUS	22
3.2.1.Deferin Genel Özellikleri.....	22
3.2.2. 2287 Nolu Defterde Bulunan Mahalle ve Köyler	23
3.2.3.2287 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Erbabı Nüfusu.....	26
3.2.4. Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler	27
3.3. NFS.d. 2304 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/1839’DA ERBAA’DA YABANCI MÜSLİM NÜFUS.....	28

3.3.1.Deferin Genel Özellikleri.....	28
3.3.2.2304 Nolu Defterdeki Mahalle ve Köylerde Yerleşik Yabancı Müslim Nüfus	30
3.3.3.Köylerdeki Müslüman Yabancı Nüfus.....	31
3.3.4.Erek Kazası'nda Dükkân ve Hanlarda Kalan Yabancı Bekâr ve Tüccar Müslim Nüfus	32
3.3.5.2304 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu.....	32
3.3.7. Erbaa'daki Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler	33
3.4. NFS.d. 2305 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/M.1839'DA ERBAA'DA MÜSLÜMAN KIPTİ NÜFUS	35
3.4.1.Deferin Genel Özellikleri.....	35
3.4.2.2305 Nolu Defterde Kayıtlı Ravak Köyündeki Müslüman Kıpti Nüfus.....	36
3.4.3.Erbaa'daki Kıpti Müslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Aralığı.....	37
3.5. NFS.d. 2306 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/M.1839'DA ERBAA'DA YERLİ GAYRİMÜSLİM NÜFUS	37
3.5.1.Deferin Genel Özellikleri.....	37
3.5.2.2306 Nolu Defterde Kayıtlı Gayrimüslim Nüfusun Yaşadığı Mahalleler.....	38
3.5.3. Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı	39
3.5.4. 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu.....	40
5.5. 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Cizye Mükellefi Nüfus	40
3.6.1.Deferin Genel Özellikleri.....	41
3.6.2.2307 Nolu Defterde Bulunan Mahalleler	42
3.6.3. 2307 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu.....	44
3.6.4. Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı	44
3.6.5. Erbaa'daki Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Geldikleri Yerler.....	45
3.6.6. 2307 Nolu Defterde Kayıtlı Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Cizye Vergisi Yükümlülüğü	46
3.7. NFS.d. 2309 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1259/M.1844'DE ERBAA'DA YERLİ MÜSLİM NÜFUS.....	47
3.7.1.Deferin Genel Özellikleri.....	47
3.7.2. 2309 Nolu Defterde Yer Alan Mahalle ve Köyler	48
3.7.3. Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı	50
3.7.4. 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Erbabı Nüfusu.....	51
3.7.5. Asakir-i Mansure'de Görevli Olan Nüfus.....	51
3.8. NFS.d. 2310 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1259/M.1844'DE ERBAA'DA YERLİ GAYRİMÜSLİM NÜFUS	52

3.8.1.Deferin Genel Özellikleri.....	52
3.8.2. 2310 Nolu Defterde Bulunan Mahalle ve Çiftlikler.....	52
3.8.3.2310 Nolu Defterdeki Gayrimüslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı .	53
3.8.4.2310 Nolu Defterde Kayıtlı Gayrimüslim Nüfusun Cizye Vergisi Yükümlülükleri .	54
3.9. NFS.d. 2311 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1259/M.1844'DE ERBAA'DA YABANCI GAYRİMÜSLİM NÜFUS.....	54
3.9.1.Deferin Genel Özellikleri.....	54
3.9.2. Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı.....	55
3.9.3. 2311Nolu Defterde Kayıtlı Meslekler.....	56
3.10. NFS.d. 2312 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1262/M.1846'DA ERBAA'DA YABANCI MÜSLİM NÜFUS	56
3.10.1.Deferin Genel Özellikleri.....	56
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	58
KAYNAKÇA	61
EKLER.....	64
ÖZGEÇMİŞ.....	97

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. H.1246/M.1831 Tarihli 2267 Numaralı Defterdeki Yerli Müslim Nüfusun Mahalle ve Köylere Göre Dağılımı.....	17
Tablo 2. H.1246/M.1831 Tarihli 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Nüfusu Dağılımı	20
Tablo 3. 1246/1831 Tarihli 2267 Numaralı Defterdeki Hastalık ve Engel Durumlarının Nüfus Dağılımı	22
Tablo 4. H.1246/M.1831 Tarihli 2287 Numaralı Defterdeki Yabancı Müslim Nüfusun Mahalle ve Köylere Göre Dağılımı.....	25
Tablo 5. H.1246/M.1831 Tarihli 2287 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Nüfusu Dağılımı	27
Tablo 6. H.1246/M. 1831 Tarihli 2287 Numaralı Deftere Kayıtlı Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler ve Sayıları	27
Tablo 7. H.1254/M.1839 Tarihli 2304 Numaralı Defterde Yabancı Müslim Nüfusu.....	30
Tablo 8. H.1254/M.1839 Tarihli 2304 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu Dağılımı	32
Tablo 9. H.1254/M.1839 Tarihli 2304 Nolu Deftere Göre Erek Kazasında Kayıtlı Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler ve Sayıları.....	34
Tablo 10. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu Dağılımı	40
Tablo 11. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı.....	41
Tablo 12. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı.....	44
Tablo 13. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı.....	45
Tablo 14. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı.....	47
Tablo 15. H.1259/M.1844 Tarihli 2309 Numaralı Defterde Bulunan Mahalle ve Köylerin Nüfus Dağılımı	49
Tablo 16. H.1259/M.1844 Tarihli 2309 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Nüfusu Dağılımı ..	51
Tablo 17. H.1259/M.1844 Tarihli 2310 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı.....	54
Tablo 18. H.1259/M.1844 Tarihli 2310 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı.....	56

ÖNSÖZ

Geçmiş ve gelecek mefhumu insanoğlu için her daim merak konusu olmuştur. Geleceği bilmenin imkânsızlığı bizi geçmişi araştırmaya yöneltmiştir. Zira her millet gücünü geçmişiyle kurduğu sağlam bağlar neticesinde elde etmiş ve varlıklarını günümüze kadar taşıyabilmiştir. Bunu başaramayan milletler ise tarih sahnesinden silinip gitmişlerdir. Bu nedenle eldeki kaynakları verimli kullanmak genel ve yerel tarih araştırmalarında gizemini koruyan birçok konunun da gün yüzüne çıkmasına ve araştırmacılara yol gösterecek yeni bilgiler elde edilmesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın merkezinde olan nüfus defterleri de yeni bilgiler edinmemizde bize kaynak teşkil etmektedir.

Bu araştırma üç yıllık bir çalışmanın ürünüdür. Öncelikle çalışmamıza kaynaklık eden Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığından temin ettiğimiz NFS. d. koduyla kayıtlı 2267-2287-2304-2305-2306-2307-2309-2310-2311-2312 numaralı Sivas Eyaleti Erek Kazası'na ait on adet nüfus defteri transkript edilerek bilgiler tasnif edilmiştir. Tasnif edilen bilgiler daha sonra tablolaştırılmış ve bu verilerin anlamlı bir şekilde yorumlanmasına çalışılmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında bilgi ve tecrübesiyle beni yönlendiren ve bu süreçte yardımını esirgemeyen değerli tez danışmanı hocam Sayın Doç. Dr. Murat HANİLÇE'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Bu çalışma boyunca beni motive eden ve varlığıyla bana güç veren yeğenim Elif Esra ÖZALAN'a müteşekkirim. Ayrıca maddi ve manevi desteklerini asla esirgemeyip her zaman yanımda olan aileme ve özellikle annem Ayşe KAFALI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Nüfus, Arapça kökenli olup nefis kelimesinin çoğuludur. Bir şehir, bir bölge veya bir memlekette oturan bireylerin tümü şeklinde tanımlanabilen nüfus kelimesi, başka bir tanıma göre ise “bir doğa parçasını, kendine ülke yapmış, bunu nesiller boyu sürdürmüş, böylece günümüze kadar gelebilmiş, bundan sonra da varlığını sürdürebilecek insanlar topluluğudur.” şeklinde ifade edilmektedir¹.

Bir siyasi otorite yeri geldiğinde yönettiği ülkenin idari, iktisadi ve askeri yapısını düzenlemek ya da mevcut düzeni daha sağlıklı bir şekilde yürütmek gayesiyle halkın nüfus miktarını ve bu nüfusun özelliklerini tespit etme ihtiyacı duyar ve bu sebeple nüfus sayım çalışmaları yürütebilir². Nüfus sayımları sonucu elde edilen veriler, doğrudan veya dolaylı olarak bir toplumu oluşturan bireylerin sayı, yaş, meslek, askerlik, göç ve eğitim durumlarını ortaya çıkardığı için toplumların sosyolojik ve tarihsel gelişim sürecinde önemlidir³.

Erbaa nüfus defterlerini merkezine alan bu çalışma üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde, Erbaa'nın adı, tarihçesi ve coğrafi yapısı ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, Osmanlı Devletinde nüfus sayımları ve Erbaa nüfus defterlerinin genel özellikleri aktarılmış, üçüncü ve son bölümde ise Erbaa Kazası nüfus defterleri tanıtılmış, sayısal veriler tablolar eşliğinde yorumlanıp değerlendirilmesi yapılmıştır.

¹ Sedat Murat, “Dünden bugüne İstanbul’un İşgücü ve İstihdam Yapısı”, İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul, 2007. s. 43.

² Salih Akyel, Savaş Sertel, “Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri:1840 Tarihli Çarsacak Kazası Gayrimüslim Nüfus Defteri Örneği”, Journal of History and Future, C.1,S.1,Aralık 2015.s.78-98.

³ Bahaeddin Yediyıldız, “Ordu Kazası Sosyal Tarihi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları”, Ankara,1985, s. 103.

I. BÖLÜM: ERBAA'NIN ADI, TARİHÇESİ VE COĞRAFİ YAPISI

1.1.ERBAA ADI

Erbaa ismi çeşitli kaynaklarda farklı manalarda karşımıza çıkmaktadır. İlk olarak Erbaa Arapça bir kelime olup dört anlamına gelmektedir⁴. Resmi kayıtlarda 18. yüzyılın başlarından itibaren kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Bir ara bu kelime Nevahi-i⁵ Erbaa şeklinde kullanılmıştır⁶. O dönemlerde; Erbaa Karayaka, Sonisa (Uluköy), Taşabad (Taşova), Erek denilen ve Kelkit Tozanlı çaylarının birbirinden ayırdığı bu dört bölgeyi birleştirdiği için Nevahi-i Erbaa olarak adlandırılmıştır. Sonradan Arapça olan Nevahî kelimesi terk edilerek ilçenin ismi sadece Erbaa olarak benimsenmiştir⁷.

Erbaa'nın temelini Erek Köyü oluşturmaktadır. Erek ismi eski eserlerde Herek olarak geçmektedir. Herek kelimesi sözlükte uzun sopa, fasülye sıırığı anlamına gelmektedir. Hatta sırtı uzun olan koyuna herek koyunu adı verilmektedir. Bu bilgiler ışığında zaman içerisinde Herek kelimesinden “H” harfinin düşmesiyle kelimenin “Erek” şekline dönüştüğü anlaşılmaktadır. Herek bazılarına göre, Danişmendli Türkmen olarak da bilinir⁸.

“Amaç-hedef-gaye” anlamına gelen erek, halk tarafından bu anlamlarıyla değil, tarımsal bir mantaliteyle kullanılmıştır. Bölgenin ekim ve dikime elverişli, yumuşak ikliminin tesiriyle; “...*Burada ne ekersen er ek*” sözü de halk içinde dolaşmaktadır⁹. Bir başka rivayete göre Erbaa topraklarında dört büyük evliya yatmaktadır. Bu dört evliyadan dolayı bölgeye “Erbaa” yani dört denilmiştir¹⁰.

Çalışmamıza kaynaklık eden Erbaa Nüfus defterlerinin tamamında Erek isminin Osmanlıca yazımı ايرك şeklinde olup elif harfinden sonra ي harfi gelmiştir. Bu durumda dil kuralına göre okunuşu İrek yahut Eyrek şeklinde olmaktadır. Bu iki

⁴Abdullah Yeğin, “Yeni Lügat”, Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004,s.132.

⁵ Nahiyeleler, bucaklar. Ferit Develioğlu, “Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Aydın Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2010, s.969.

⁶ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, “Erbaa(Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Kültür)”, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Basımevi, Erbaa, 1996,s.6.

⁷ Bedrettin Oral ve Ziya Sümer, “Erbaa(Erek)”, Töyko Matbaası, Ankara, 1968,s.9.

⁸ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci. a.g.e, s.6.

⁹ Süleyman Temiz, “Siyasal, Sosyalve Ekonomik Yönleriyle Erbaa 1923-1950”,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi),Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, 2013, s.4.

¹⁰ Şehri Temiz, Şükrü Peynirci. a.g.e, s.6.

kelimenin bazı köy isimlerinde olduğu gibi zaman içerisinde harf düşmesi veya değişiminden kaynaklı günümüzdeki kullanım şeklini almış olduğu düşünülmektedir.

1.2.TARİHÇESİ

Erbaa ilçesi idari bir yapı olarak iki yüzyılı aşkın bir süredir karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında çok uzun bir geçmişe sahip olmadığı görülmektedir. Fakat Erbaa'nın bulunduğu bölgenin genel tarihinin bu idari yapılanmanın aksine M.Ö 3000 yıl öncesine uzandığı; hatta bazı araştırmalara göre M.Ö 5000 yıl öncesinde Sümerler döneminde de Ereğ ismiyle var olduğu öne sürülmektedir. İmbat deresinin ilçe merkezinden ayırdığı Horoztepe ile çevredeki bazı köylerin tarihi geçmişi çok daha eski zamanlara uzanmaktadır. O halde Erbaa'ya ait tarihçeyi, yalnız ilçe merkezinin geçirdiği evrelere değil, ilçe topraklarının tamamını içine alan bölgeye oturtmak gerekmektedir. Erbaa'nın tarihi, bilhassa Amasya-Niksar ile kısmen Tokat tarihleriyle iç içe ilerlemiştir¹¹.

Mevcut bilgilere göre Erbaa bölgesinde ilk medeniyet belirtileri Eski Tunç Devriyle (M.Ö 3000-2000) başlamaktadır¹². Erbaa'da bulunan Horoztepe'de bol miktarda prehistorik çanak çömlek parçalarına, obsidyen ve çakmak taşı aletlerine, dibek ve el değirmeni taşlarına rastlanmaktadır¹³. Nitekim 1954 yılında mezar kazımı sırasında tesadüfen çıkan eserler ve arkasından 1956'da yapılan araştırmalar Horoztepe'nin Eski Tunç devrine ait bir yerleşim yeri olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu yerleşimin bulunduğu yerde açılan iki çukurda bol miktarda çanak çömlek çıkarılmış; burada Eski Tunç Çağı ve Kalkolitik denilen devrin izlerine rastlanmıştır. Bu bilgiler Horoztepe'nin, Alacahöyük ile çağdaş olduğunu göstermektedir¹⁴.

Asur Ticaret Kolonileri zamanında Hattuşaş önemli bir krallık ve ticaret merkeziydi. Erbaa bölgesi muhtemelen bu krallığa bağlıydı. Bu zaman diliminde bir yerleşim merkezi olarak Horoztepe ve maden ocaklarının bulunduğu Kozlu önemliydi. Örneğin Asurlu tüccarlar, Kozlu'daki bu ocaklardan yeteri kadar yararlanmışlardır¹⁵.

¹¹ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci. a.g.e, s.6.

¹² İlhan Akşit, "Hititler", Akşit Sandoz Yayınları, İstanbul, 1981, s.12.

¹³ Tahsin Özgüç ve Mahmut Akok, "Horoztepe Eserleri", Belleten 82, 1957, s.202.

¹⁴ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci. a.g.e, s.9

¹⁵ Burhan Tezcan, "Yeni Horoztepe Buluntuları", Anatolia 5, 1960, s.28.

Günümüzde Alacahöyük Eski Yapar-Kalınkaya'dan çıkan eserlerin çoğu Tokat-Niksar-Erbaa-Gümüşhacıköy çevresindeki atölyelerden getirilmiş olmalıdır¹⁶.

Hititler, Anadolu'ya geldikleri zaman Eski Tunç Çağı'nın ilk safhasından beri gelen sanat geleneklerini de beraberinde getirmişlerdir. Bunu Alişar, Alacahöyük, Boğazköy ve Horoztepe gibi Hitit yerleşim yerlerinde görmek mümkündür. Horoztepe'de çıkarılan *Çocuğunu Emziren Ana Heykelciği* ve boğa, geyik heykelleri Kalkolitik çağ dini inançlarının ön plana çıkarıldığı örneklerdir¹⁷. Bu dönemin izleri Erbaa'da Horoztepe'den başka Fidi, Hacıpazar, Ravak, Aladun, Zığdı, Zilhor gibi önemli yerleşimlerde de görülmektedir¹⁸.

Erbaa'nın güneydoğusundaki Horoztepe Anadolu'da ve Ön Asya'da özellikle kral mezarları bakımından en önemli yerlerden biridir. Milattan üç bin yıl öncelerine dayanan Horoztepe'de yapılan arkeolojik araştırmalar, buranın büyük tarihi değerler taşıdığını ortaya çıkarmıştır. Bu konuda ilk araştırmayı yapan Profesör Tahsin Özgüç'tür. Halen üstü toprakla örtülü bulunan Horoztepe'nin altında yatan tarihi kalıntıların önemli bir kısmının Hititlere ait olduğu düşünülmektedir.

Amerikan ve Türk arkeologlar yaptıkları sistematik kazılarda batı, iç, orta Anadolu'da ve Orta Karadeniz yörelerinden Amasya, Zile, Tokat gibi yerleşim yerlerinde Frig yerleşim alanları tespit etmişlerdir. Erbaa'daki kazılarda çıkan farklı bezemeler ve boyamalara sahip çanak, çömleklerin bir kısmının da Friglere ait olduğu anlaşılmıştır¹⁹.

Persler, Asya ve Afrika'da istila ettikleri yerleri 20 büyük vilayete ayırmış, 19. Vilayeti Pontus Memleketi (Pontus Satraplığı) diye isimlendirmişlerdir. Buna göre: Pontus Bölgesi, Kızılırmak'tan Anadolu'nun doğusuna kadar olan Erzurum, Erzincan, Tokat, Canik(Samsun) Çorum, Sivas, Trabzon, Karahisar-ı Şarki (Şebinkarahisar), Gümüşhane, Rize, Muş, Yozgat vilayetlerini içine alıyordu²⁰. Bu açıdan Erbaa'nın da Pontus Satraplığı içinde yer aldığı görülmektedir.

¹⁶Tahsin Özgüç, "Maşathöyük Kazıları", T.T.K Basımevi, Ankara, 1978, s.36.

¹⁷Mesut Talaslıoğlu, "Genel Tarih 1", İstanbul, 1974, s.116.

¹⁸ Tahsin Özgüç, a.g.e, s.32.

¹⁹Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, a.g.e, s.13

²⁰Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, a.g.e, s.18.

Pontus Krallığını hâkimiyetleri altına alan Romalılar, M.Ö birinci yüzyılda yalnız Anadolu'ya değil Akdeniz'in doğu kesimlerine de hâkim olarak Akdeniz'i bir iç deniz haline getirdiler. Bütün Helenistik devletleri ilhak ettiler. Karadeniz İmparatorluğu'nun bir iç denizi oldu. Roma idaresindeki Anadolu, 24 eyalete bölündü²¹. Bu taksimatta Pontus memleketi Pont vilayeti adını aldı. Pontus Krallığı zamanında önemli yerleşim birimleri olan Sonisa, Megalopolis, Ameria ve Caberia (Niksar) Romalılar döneminde de Pont vilayetinin en seçkin yerleşimlerinden olmuştur. Her iki dönemde de Erbaa'yı şimdi olmayan *Megalopolis* kenti temsil etmiştir. Bugün Erbaa Ovası denilen verimli topraklar ise o devirlerde Strabon'un kaydettiği *Fanarova* adıyla bilinmekteydi²².

Selçuklulardan önce Müslüman Araplar, özellikle Emeviler, yedinci yüzyıldan itibaren İstanbul'a pek çok seferler düzenlemiştir²³. İstanbul'un fethini gerçekleştirmek için yapılan bu akınlarda Amasya, Erbaa, Niksar ve Tokat yöreleri zaman zaman Müslüman Arapların eline geçmiştir. Erbaa'nın çeşitli mntıklarında bulunan "Arap Deresi" gibi yer ve mevki adları "Arap Baba" gibi tekke ve yatac adları bölgenin İstanbul akınları sırasında Araplar'dan etkilendiğini göstermektedir.

11. asrın sonlarına gelindiğinde Anadolu'da birçok beyliğin teşekkül ettiği görülmektedir. Bunlardan birisi de Sultan Alparslan ve Melikşah'ın kumandanlarından Melik Ahmed Danişmend Gazi'nin kurduğu; Sivas, Tokat, Amasya, Niksar, Çorum, Samsun, Ordu, Malatya bölgelerini içine alan Danişmendli Beyliği'dir²⁴. Merkezi Niksar olan Danişmend Hanedanı 1095-1175 yılları arasında 80 yıl hüküm sürmüştür. Bu süre zarfında Danişmend Beyliği'ne dâhil olan Erbaa'da Türklerin yerleşmesi sağlanmış, bir süre sonra 1140 senesinde Bizans İmparatoru İonnes Komnenos'un kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. 1164'de bir kez daha Bizans hâkimiyetine giren Erbaa kısa bir süre sonra Türkiye Selçuklu hükümdarı İkinci Kılıçarslan tarafından Anadolu Selçuklu sınırlarına katılmıştır²⁵. İkinci Kılıçarslan, Anadolu'daki karışıklığı önleyip dirlik düzeni sağladıktan sonra ülkesini 1186'da iki oğlu arasında taksim etti.

²¹ Yılmaz Öztuna, "Büyük Türkiye Tarihi", C.1, s.306.

²² Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, a.g.e, s.18.

²³ <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~unan/akademik34.html> (e.t.10.08.2019)

²⁴ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, a.g.e, s.20.

²⁵ A.e, s.21.

Bu taksimatta Erbaa Rükneddin Süleyman Şah'a düşen topraklar arasında kaldı²⁶. Diğer oğlu Nasreddin Berkayaruk Şah'a verildiği de rivayet edilmektedir²⁷.

1285'li yıllarda Emir Pervane'ye bağlı olan Erbaa toprakları, İlhanlı hâkimiyetinden sonra çevresindeki vilayetlerle birlikte Eretna Beyliği'nin toprakları arasına katılmıştır²⁸. Kadı Burhaneddin Eretnaogulları'nın veziri iken, onları devirip "Sultan" unvanıyla Sivas'ta tahta geçince; Sivas, Tokat, Niksar, Şebinkarahisar, Kırşehir ve Aksaray kısa bir müddet (1380-1398) bu beyin idaresinde kalmıştır²⁹. Kadı Burhaneddin hâkimiyetine giren yerler arasında Erbaa'da bulunmaktadır.

Yıldırım Bayezid Han 1392'de Sivas'a girerek Kadı Burhaneddin saltanatına son verdi. Daha sonra Sultan Bayezid oğlu Süleyman Çelebi'yi bu bölgeye tayin etti³⁰. 1392 yılında Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılan Erbaa bölgesi, 1402'den sonra Canik'ten hareketle Niksar üzerine yürüyen Kubadoğlu'nun hücumuna uğradı. 15. yüzyılın ortalarına kadar Osmanlılarla Doğu Anadolu'da kurulan Türk devletleri arasında sınır üzerinde bulunan Erbaa, 1473 Otlukbeli Savaşı'ndan sonra tam anlamıyla Osmanlı topraklarına katılmış oldu³¹.

Erbaa'nın 1670'lerde çok küçük bir yerleşim birimi olduğu, bu tarihlerde yöreden geçen Evliya Çelebi'nin o zamanki adıyla Erek'e uğramayarak, buraya beş km. uzaklıkta bulunan Eksel Köyü'nde konaklayıp daha sonra Niksar'a geçmesinden anlaşılmaktadır³².

1840 tarihinde yapılan servet sayımlarına ait defterlerde bölge, *Kaza-i Erbaa* olarak zikredilmiştir. Erbaa'nın Kaza merkezi Erek olarak kayda geçmiştir. 1848'de Sivas'a bağlı Erek, Taşabad, Sonisa ve Karayaka Kazaları Kaza-i Erbaa adıyla bir müdür bünyesinde birleştirilmiş ve müdürlük görevine *Tokatlı Ali Ağa* adında biri atanmıştır³³. Erbaa 1872 yılında ise Sivas vilayetinin Amasya Sancağı'na bağlı bir Kaza haline getirilmiştir. Böylece ilk zamanlarda Sonisa, Taşabad, Erek ve Karayaka'nın

²⁶ Türk Ansiklopedisi, Milli Eğitim Basımevi, C.15, Ankara,1968, s.257.

²⁷ Ersal Yavi,"Tokat",Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, 1986, s.32.

²⁸ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, a.g.e, s.22.

²⁹ Yılmaz Öztuna, a.g.e, C.2,s.16.

³⁰ Şehri Temiz ve Şükrü Peynirci, a.g.e, s.22.

³¹ Türk Ansiklopedisi, Milli Eğitim Bakanlığı, C.15,İstanbul,1968, s.257.

³²Tokat 1973 İl Yıllığı, Doğu Matbaacılık, Ankara, 1973,s.102.

³³ Murat Haniççe, "Osmanlı Taşrasına Telgraf Hattı Çekilmesinde Yaşanan Zorluklar Niksar-Erbaa-Tokat Telgraf Hattı Örneği",History Studies, Cilt.9,S.4,Kasım 2017.s.75.

genel bir adı olan Erbaa ya da Nevahi-i Erbaa (Dört nahiye) bu yeni kazanın adı olarak kalmıştır. Bir müddet sonra 1892 yılında Erbaa, Amasya Sancağı'ndan alınarak Tokat Sancağı'na bağlanmış ve bu bağlılıkgünümüze kadar sürmüştür³⁴.

1.3. COĞRAFİ YAPISI

Erbaa İlçesi Orta Karadeniz bölgesinde Tokat iline bağlı olup Kelkit ve Tozanlı çaylarının birleşerek Yeşilirmak adını aldığı yerde verimli topraklar üzerinde kurulmuş bir ilçedir. İlçe toprakları, kısmen Tozanlı çayı olmak üzere, özellikle Kelkit Irmağı boyundaki bir ova ile bunu çevreleyen dağlık yerleri içine alan 1.177 km² yüz ölçüme sahiptir. Kuzeyden Samsun'un Ayvacık ve Çarşamba ilçeleriyle Ordu ilinin Akkuş ilçesi, batıdan Amasya'nın Taşova ilçesi ile doğudan Tokat'ın Niksar ilçesi, güneyden Tokat merkez ve güneybatıdan Turhal ilçesi ile çevrilidir. İlçenin üzerinde bulunduğu ovanın kuzeyinde; Canik dağ sırası içerisinde Karınca dağı, güneyinde Sakarat ve Boğalı dağları, doğu ve batısında da bu dağların uzantıları yer almaktadır³⁵.

Erbaa'da karasal iklim ile ılıman deniz iklimi arasında kalan bir geçit iklimi hüküm sürmektedir. Sonbahar ılık olup kış mevsimi pek soğuk geçmez. En soğuk aylar Ocak ve Şubat, en sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos aylarıdır³⁶.

Bölgede hâkim olan bitki örtüsü ormanlardır. İlçenin kuzeyinde yer alan Karınca dağlarının kuzeye bakan yamaçlarındaki ağaçlar, fındık ve maki grubu içerisine giren zeytin ağaçları ile yüksek yamaçlarda sarıçamlardır. Yükseklerle çıktıkça bu ağaç yerini ladin-kök nar ve karaçamlara bırakır. Karınca dağlarının güneye bakan yamaçlarında hâkim olan ağaç türü sarıçamlardır. Eteklere inildikçe yerlerini dişbudak ve kestane ağaçları alır. Daha alçak kısımlarda çalılıklar hâkimdir³⁷.

³⁴ Enver Saatçigil, "Dünkü Bugünkü Erbaa", Cumhuriyet Matbaası, İstanbul, 1947, s 17-18.

³⁵ Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Erbaa İlçe Raporu, 2018,s.4.

³⁶ Bedrettin Oral ve Ziya Sümer, "Erbaa(Erek)", Ankara,1968, s.13.

³⁷ A.e, s.15.

II. BÖLÜM: OSMANLI DEVLETİ'NDE NÜFUS SAYIMLARI VE ERBAA NÜFUS DEFTERLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1.OSMANLI DEVLETİ'NDE TAHRİR GELENEĞİ VE NÜFUS KAYITLARI

Osmanlı Devleti, egemenliğini tam olarak yerleştirmek gayesiyle fethettiği ülkelerde bölgenin hâlihazırdaki arazi, nüfus ve iskân durumunun tespiti için bir takım sayım ve yazımlar yapmaktaydı. Bu işleme tahrir adı verilmekteydi³⁸.

Osmanlı belgelerinde tahririn amacı ülkedeki reâyânın oturduğu yerleri ve işlerinin bütün özelliklerini, mallarının ve ürünlerinin kaynaklarını, tımar sahiplerinin gelirlerini, reâyâ ile tımar sahipleri arasındaki uzlaşmazlıkları hükümdarın bilmesi olarak belirtilmektedir. Bunun yanında şeriata ve yerleşik kanuna aykırı bid'at ve zulümlerin önlenmesi, avâız vergisinin yüklenmesi durumunda hâne sayısının bilinmesi, vakıfların durumunun ortaya konulması gibi amaçlar da söz konusudur³⁹.

Osmanlılar, bir yörede ilki fethin hemen ardından olmak üzere çeşitli vesilelerle tahrir yaparlardı. Genel olarak kaynaklarda tahririn otuz yılda bir tekrarlanması gerektiğine işaret edilmektedir. Bununla birlikte fetih sonrası gerçek tahririn ardından yeni bir padişahın tahta geçmesi durumunda da yeni bir tahrir yapılabilirdi⁴⁰. Bu durumda ilk tahririn sonuçlarını ihtiva eden deftere defter-i atik, yeni tutulan deftere ise defter-i cedid adı verilirdi. Üçüncü bir tahrir sözkonusu olduğunda ilk tahrire ait defterlere defter-i köhne, ikincisine defter-i atik ve sonuncusuna da defter-i cedid denirdi. Şayet dördüncü bir tahrir yapılırsa o zaman ilk iki tahrire ait defterler köhne, üçüncüsü atik ve sonuncusu da cedid olurdu⁴¹. Mevcut bilgilere göre en erken tahrir defteri ise Prof.Dr. Halil İnalçık tarafından yayımlanan 1431 yılı Arnavid Sancağı'na ait defterdir⁴².

³⁸ Ömer Lütfi Barkan, "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, C.11, İstanbul, 1940-41, s.20.

³⁹ Mehmet Öz, "Tahrir", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 39, İstanbul 2010, s. 426-427.

⁴⁰ A.e.s. 426-427.

⁴¹ İsmail Kıvrım, "Taşova-Erbaa Yerleşme-Nüfus Ekonomi (15-16. Yüzyıl)", Kitabevi Yayını, İstanbul 2014, s. 7.

⁴² Bk.Halil İnalçık, "Hicri 835TarihliSuret-i Defter-i Sancak-ı Arnavid", Ankara, 1954.

Osmanlı Devleti'nde, devletin örgütlenme şekli tahrir yapılmasını zorunlu kılmıştır. Nitekim Tımar sistemine göre örgütlenen devletin ne kadar toprağa sahip olduğu ve bunların üzerinde kimlerin yaşadığını bilmek istemesi, uygulanan sistemin gereği idi. Bu yüzden Barkan'a göre; "*Osmanlı İmparatorluğu'nda bu sayımlar, yalnız ilmî alâkalarla istatistik malzemesi toplamak gayreti veya ülkenin maddi imkânlarının mevcudu hakkında bir fikir edinebilmek hevesi ile yapılmamakta idi. Benzeri sayım sistemlerinin kurulmasında ve uzun müddet başarı ile uygulanmasında idarî, malî ve hatta askerî diyebileceğimiz zaruretler mevcut idi*". Hatta Barkan nüfus ve servetin sürekli artış kaydettiği yükseliş dönemlerinde, tahrirlerin bu yeni artışları ortaya koyabilmek adına aralıklarla yenilendiğini ifade etmiştir⁴³.

Tımar sistemi önemini kaybedince tahrir işlemleri, avarız sayımları şeklinde icra edilmeye başlandı ve sayımlar 18. yüzyıl boyunca bu şekilde devam etti. 19. yüzyıldaki yeni gelişmelerle birlikte sayım işlemlerinin mahiyeti de değişmeye başladı⁴⁴. Modern anlamda ilk genel nüfus sayımı 1831 yılında II. Mahmut devrinde gerçekleşmiştir⁴⁵. 1826'da Yeniçeri Ocağı kaldırılıp yerine *Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye* ismiyle yeni bir ordunun kurulabilmesi için ülke dâhilinde askerlik yaşına gelen hem Müslüman erkek nüfusun tespiti hem de cizye alabileceği Gayrimüslim nüfusun tespitinin yapılması amacıyla nüfus sayımları yapılmıştır⁴⁶. Bu doğrultuda 1828-1829 döneminde bir sayım yapılmaya başlanmış ancak Rusya ile savaş durumu ortaya çıkınca bu sayımlar tamamlanamamıştır. Bu atıl kalan girişimden kısa bir süre sonra 1830 Haziranında hazırlıklarına başlanan, 1830 senesinin ikinci altı ayı ve 1831 senesinin ilk altı ayı içinde gerçekleşen sayımda Anadolu ve Rumeli'deki nüfus kayıt altına alınmıştır⁴⁷. Böylece Osmanlı'da modern anlamdaki nüfus hizmetleri, 1831'deki bu sayımdan sonra Dâhiliye Nezareti bünyesinde Ceride-i Nüfus Nezareti (Sicili-i Nüfus

⁴³ Adnan Çimen, "Sayım, Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlıda Nüfus Hizmetleri" Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.14,S.3,2012.s.192.

⁴⁴ Mehmet Güneş, Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili, Gazi Akademik Bakış,C.8, S.15, 2014, s. 221.

⁴⁵ Enver Ziya Karal, "Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831", II. Baskı, T.C Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara, 1997, s. 8.

⁴⁶ Salih Kahraman ve Fevzi Gür, " Amasya Nüfus Defteri 1840", Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya,2012, s.5.

⁴⁷ Sedat Bingöl, "İstanbul'da 1829 Nüfus Sayımı ve Bazı Mahallelerin Müslüman Nüfusu Üzerine Bir İnceleme", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi, C.23, S.36, Ankara 2004, s. 44.

Nezaret) ve bu işleri Sancaklarda yürütecek Defter Nazırlıklarının kurulmasıyla başlamıştır⁴⁸.

Sayım yapılırken sayım memurlarının sayımı nasıl yapacaklarına ve nelere dikkat edeceklerine dair bir talimat verilmediğinden ilk sayımlar düzenli bir şekilde yapılamamıştır. Bazı yerlerde yaşa göre ayırım yapılırken, bazı yerlerde sakal ve bıyık esas alınmış, bazı yerlerde ise askerliğe elverişli olup olmamalarına göre sayım yapılmıştır. Ceride Nazırı Said Efendi yapılan işin boşa gitmemesi için bu konunun bir nizama bağlanmasını istemiştir. Said Efendi'nin nizama bağlanmasını istediği konular özetle şöyledir:

- Ceride odasındaki kayıtların düzeltilmesi için her üç ayda bir gelip gidenlerin, doğan ve ölenlerin bilgilerinin yenilendiği yoklama defterlerinin merkeze gönderilmesi.

- Anadolu ve Rumeli'nin her bir kazasına yerli halktan güvenilir birer kayıt memuru görevlendirilmesi.

- Doğan çocukların isimlerinin babasının isminin altına doğum tarihiyle birlikte kaydedilmesi, ölen şahısların isimlerinin üzeri çizilerek ölüm tarihinin yazılması, vilayete gelenler veya memleketlerine gidenler, askerlik için veya başka bir iş için İstanbul'a gelenler ve başka yerlere taşınanların kayıtlarındaki değişikliklerin düzenli bir şekilde yapılabilmesi için her bir kazada güvenilir defter nazırlarının görevlendirilmesi.

- Büyük Kazalarda muhtar ve mütevelliler, daha küçük yerlerde imam ve yaşlıların gelip gidenleri, doğanları ve ölenleri bildirmeleri.

- Papaz ve Kocabaşlarının da reayanın doğum ve ölümleri, gelip gidenleri deftere kaydettirmeleri

- Görevlerini aksatan memurların cezalandırılması .

II. Mahmud, Ceride Nazırı'nın hazırladığı nizamname suretini aynen kabul etmiş ve bundan sonra aynen uygulanmasını istemiştir⁴⁹.

⁴⁸Adnan Çimen, a.g.e, s.183.

1831 yılındaki sayıma göre Anadolu nüfusu; Müslüman 1.939.236, Reaya 230.519, toplam 2.170.847; Rumeli nüfusu Müslüman 500.697, Reaya 833.994, toplam 1.334.691 (Manastır, Niğbolu, Niş, Prizren, Selanik, Silistre, Siroz, Sofya, Üsküp, Vidin, Vize); Akdeniz adaları nüfusu Müslüman 12.175, Reaya 53.773, toplam 65.948; Kıbrıs nüfusu Müslüman 15.020, Reaya 29.184, toplam 44.204; Adalar nüfusu Müslüman 27.195, Reaya 82.957, toplam 110.152; genel nüfus Müslüman 2.467.128, Reaya 1.147.470, toplam 3.615.330 olarak görülmektedir⁵⁰.

1831 yılında yapılan ilk genel nüfus sayımından sonra 1844, 1852, 1856, 1866, 1881/82 ve 1905 gibi değişik tarihlerde bölgesel veya genel nüfus sayımları yapılarak, kayıtların güncel tutulmasına çalışılmıştır⁵¹.

2.2. ERBAA NÜFUS DEFTERLERİNDEKİ KAYIT SİSTEMİ

1831-1846 tarihleri arasında yapılan nüfus sayımlarında Erbaa ilçesine ait yedi Müslim, üç gayrimüslim defteri olmak üzere 10 adet nüfus defteri incelenmiştir. Defterler rika yazısıyla yazılmıştır. Defterlerin geneli siyah mürekkeple yazılırken doğum, ölüm, göç, hastalık, askerlik gibi ayrıca izahı gereken durumlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Kayıtlarda hicri takvim kullanılmış olup ay isimleri genellikle ilk harf veya ilk iki harf ya da son harf esas alınarak; M (Muharrem), S (Safer), R (Rebi'ülevvel), Ra (Rebiülahir), Ca (Cemaziyelahir), B (Receb), Ş (Şaban), L (Şevval), Za (Zilkade), Z (Zilhicce) şeklinde kaydedilmiştir⁵².

İncelenen defterlerden yalnız NFS. d 2309-2310 numaralı defterler hane esasına göre, diğerleri ise sıra numarası verilerek yazılmıştır. Her mahalle ve köyde imam, muhtar, hatip gibi görevli olan kimseler yahut o muhitin ileri gelenlerinin ilk sıraya yazıldığı görülmektedir. Bu kişilerin görevleri de üst kısımda yatay olarak kırmızı mürekkeple belirtilmiştir. Hane numarası verilmeyen defterlerde dahil olmak üzere akrabalık bağına göre kişiler yan yana yazılmak suretiyle kayıtlar tutulmuştur. Baba-oğul ilişkisi gösterilirken *oğlu*, *bin* ya da *veled* kelimeleri tercih edilmiştir. Birden fazla

⁴⁹<http://www.os-ar.com/modules.php?name=Encyclopedia&op=content&tid=501349> (e.t 12.08.2019)

⁵⁰ Cem Behar, "Osmanlı İmparatorluğu Ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927", Tarihi İstatistikler Dizisi, C.2, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara 2011, s.18.

⁵¹ Adnan Çimen, "Sayım Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlıda Nüfus Hizmetleri", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.14,S.3,2012.s.183.

⁵² Yücel Dağlı-Cumhur Üçer, "Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu", TTK, Ankara, 1997, s. 2-4.

oğul için, *diğer oğlu* denilmiş, aynı hanede yaşayan akrabalar için de hane reisine nispetle *karındaşı, karındaşı oğlu, damadı, emmisi, torunu ya da hafidi, üveyoğlu ve yeğeni* gibi tabirler kullanılmıştır. Ayrıca aileye ait lakaplarda kayıtlara yansıtılmıştır. Her bir kimsenin yaşı isminin altındaki *sin* ifadesinin hemen altına kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Kişilerin boy, sakal ve bıyık gibi fiziksel özellikleri de defterlere yansımıştır. Boy; *orta, kısa, uzun* olarak ifade edilirken bıyık; *ter, kara, sarı, kumral* ve sakal ise *kara, sarı, kır, köse, seyrek* şeklinde belirtilmiştir. Genellikle 10-20 yaş aralığındaki gençleri işaret etmek için kullanılan henüz sakalı ve bıyığı çıkmamış genç manasında *şabb-ı emredve* aynı manaya gelen *müzellef* kelimeleri ayrıca kullanılmıştır. Bütün defterlerde olmamakla birlikte yeni erkek çocukları olan kişilerin isimlerinin altına *tevellüd* diyerek çocuğun adı ve doğum tarihi gün, ay, yıl belirtilerek yazılmıştır. Vukuat kayıtları da *fevt* ifadesiyle kişinin isminin üstü kırmızı mürekkeple çizilerek gösterilmiştir.

Kaza nüfusuyla alakalı diğer bir husus da engelli ve hasta olanlarla ilgilidir. Bunları durumları isimlerinin üzerine eğik bir şekilde not düşülmüştür. Defterlerde *amâ, çolak, topal, bîzeban(dilsiz), alil(hasta), yekçeşm(tek gözlü), mariz (hastalıklı), çiçek bozuğu, masru (saralı), ağzı mecruh (ağzı yaralı), burunsuz, merakî(vesvese ve kuruntu içinde olan), mecnun, meczup (deli), cüzzam* gibi hastalık ve engel durumlarına rastlanmıştır. *Zişt-rû(çirkin yüz)* ifadesi de hemen her defterde kullanılmıştır. Çok yaşlı yahut çok hasta olanlar için iş göremez manasına gelen *amel-mânde* ifadesi seyrek de olsa karşımıza çıkmaktadır.

Müslüman nüfusun askerlik durumunu göstermek üzere nüfus üç grupta değerlendirilmiştir. Defterlerden anlaşıldığı kadarıyla 13 yaşın altındaki nüfus *sagir*, 13-40 yaş aralığındaki nüfus *tuvana*, 40 yaş üzerindeki nüfus ise *müsin* olarak anılmıştır. Buna göre kişilerin askerliğe uygunluğu da defterlerden izlenebilmektedir. Müslim defterlerinde bilfiil askerde olanlar için yine isimlerinin üstüne eğik şekilde *asakir-i mansuredendir, mansurede ve redif* gibi açıklamalar yazılmıştır. Ayrıca *tımarlı süvari, topçu, onbaşı, miralay* gibi kişilerin askeri görevleri de belirtilmiştir. Bunun yanında askerden izne gelenler ve firar edenlere de defterlerde yer verilmiştir.

Şehir dışına gidenlerin gittikleri yerin adı ile tarihi *reft be* şeklinde, dönüşleri *amed an* ifadesiyle belirtilmiştir. Nakil gidenler ise *nukulet be* şeklinde kaydedilmiştir.

Göç eden nüfus için geldikleri yer ve ne kadar kalacakları isimlerinin üst kısmında açıklanmıştır. Özellikle Gayrimüslim defterlerinde bu bilgilerin yanında ödeyecekleri cizye miktarı ve seneye ödeyecekleri cizyeyi nerede ödeyecekleri bilgisi de mevcuttur. Ayrıca defterlerde birbirini takip eden ve aynı özelliği taşıyan şahıslar için benzeri fadelerin tekrarıdan kaçınılmak için *bu dahî* tabiri kullanılmıştır.

Gayrimüslim nüfus defterlerinde kişiler ödeyecekleri cizye miktarına göre *alâ* (*yüksek*) *evsat* (*orta*),ve *ednâ* (*düşük*) şeklinde üç gruba ayrılmıştır. Kişilerin bu özellikleri isimlerinin üzerinde kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Gayrimüslim defterlerinin bazılarında en son sayfasında cizyelerin toplamını gösteren bir fihris bulunmamaktadır.

Defterlerin büyük bir çoğunluğunda hanelerde yaşayan erkeklerin medeni durumunu gözlemek de mümkündür. Hemen hemen defterlerin tamamında evli olmayan yetişkin erkek nüfusun alt kısmına *mücerred* (*bekâr*) kelimesinin kısaltması olarak kırmızı mürekkeple mim harfi eklenmiştir.

Defterlerin çevrilmesinde çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Kişilerin isimlerinin yahut lakaplarının silinmiş olması, yazıların eksiklik ve hata içermesi, bazı yerlerin unutulması, aynı defterde farklı kâtiplerin görevlendirilmesi sonucunda yazım farklılıkları, eksik hane ve nüfus sayımı gibi durumlar mevcuttur. Defterlerde okunamayan yahut manasında tereddüte düşülen yerler (?) soru işareti ile gösterilmiştir.

III. BÖLÜM: ERBAA KAZASI NÜFUS DEFTERLERİ VE DEĞERLENDİRMESİ

3.1. NFS.d. 2267 NUMARALI DEFTERE GÖRE 1246/1831'DE ERBAA'DA YERLİ MÜSLİM NÜFUS

3.1.1. Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS.d. koduyla 2267 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce1246/M.10 Haziran 1831'dir. Bu defter Sivas Eyaleti'ne bağlı kazalardaki yerli Müslim nüfusu kapsamaktadır. Erbaa ile ilgili kayıtlar 189. sayfadan itibaren başlayıp toplam 69 sayfadır. Numaralama usulü sayfa usulüdür. Kalabalık bir defter olduğu için kişiler her sayfada dörder sütun ve on dört satır olarak kaydedilmiştir.

3.1.2. 2267 Nolu Defterde Bulunan Mahalle ve Köyler

2267 numaralı defter dört kazayı ve bu kazalarda bulunan mahalle ve köyleri kapsamaktadır. Bu kazalar; Erek, Taşabad, Sonisa ve Karayaka'dır. Erek'teki mahalle ve 15 köy, Taşabad'da 30 köy, Sonisa'da 16 köy ve Karayaka'da ise 26 köy kaydedilmiştir (Bk.Tablo1).

Erek'teki iki mahalle Cedid ve Kebir olup kayıtlar Cedid mahallesiyle başlamaktadır. Cedid mahallesinde 54 kişi bulunmaktadır. Mahalledeki en kıdemli kişi tebaasıyla birlikte defterde yer alan 30 yaşındaki *Trabzon valisi kayını Mustafa Ağa bin Ebubekir'dir*⁵³. Tebaasında kâtip, dellak ve kapıcı bulunmakla beraber aynı zamanda mahallede maddi durumu en iyi olan kişidir. Defterde yetim olanlar da ayrıca belirtilmiştir. Cedid mahallesindeki tek yetim kaydı 12 yaşındaki *Şehirlioğlu yetim sabi Yusuf Bin Yusuf'a*⁵⁴ aittir.

Kebir mahallesi 136 kişi ile Cedid mahallesine göre daha yoğun bir nüfusa sahiptir. Kebir mahallesi imamı mahalle kaydının en sonunda yer alan 35 yaşındaki *Amasyalı Molla Mustafa bin Mehmed'dir*⁵⁵. İki mahallede de muhtar kaydına rastlanılmamıştır. Mahallenin ilk kayıtları genellikle Erek Kazasının ileri gelenlerinden olup hemen alt kısımlarına da tebaalarındaki kişiler yazılmıştır. İlk sırada 26 yaşındaki *Hatipoğlu Mehmed bin Numan Ağa* olup hemen alt sırasında 38 yaşında *Kuzattan Salih Efendi bin Feyzullah*ve tebaasındaki iki kişi kaydedilmiştir⁵⁶. Mahallede *Ayan Ağa tebaasından* dört kişi, *Anaharcıoğlu tebaasından* iki kişi, *Hâkim Efendi tebaasından* bir kişi ve *Salih Efendi tebaasından* bir kişi kaydedilmiştir. Mahalledeki önemli diğer iki kişi ise; 18 yaşında süvari cebelülerinden ve sahib-i arz⁵⁷ olan *Ömer bin Mehmed* ve 40 yaşındaki *Ahışalı Kaza-i mezkure naibi Mehmed Salim Efendi bin Ahmed'dir*⁵⁸. Kebir mahallesinde dört yetim kaydı mevcuttur.

Erek Kazasına ait 2267 numaralı deftere göre yerli Müslim nüfusun yaşadığı 15 köy olup bu köylerde toplam 417 kişi kaydedilmiştir. En kalabalık köylere bakıldığında;

⁵³BOA, NFS.d 2267, s.401.

⁵⁴ BOA, NFS.d 2267,s.401.

⁵⁵ BOA, NFS.d 2267,s.404.

⁵⁶BOA, NFS.d 2267,s.402.

⁵⁷Sahib-i arz, öşrü kendisine tahsis edilen toprakları, reyanın vazifesini yapmadığı zaman hükümdara vekâleten onun elinden alıp başka birisine verebilen kişidir.[https://www.ttk.gov.tr/tarihveegitim/osmanlilarin-ilk-devlet-teskilati/\(e.t. 23.07.2019\)](https://www.ttk.gov.tr/tarihveegitim/osmanlilarin-ilk-devlet-teskilati/(e.t. 23.07.2019))

⁵⁸BOA, NFS.d 2267,s.404.

Eksel 100 kişi ile ilk sırada yer alırken, 74 kişi ile Çandır, 36 kişi ile Mekril ve 35 kişi ile Alaaddin köyü diğer kalabalık nüfuslu köylerdir. Nüfusu en az olan köyler ise; altı kişi ile Gemleri ve beş kişi ile Kızılçubuk köyüdür (Bk.Tablo1). 15 köyden sadece ikisinde muhtar kaydı vardır. Bu kişiler Ravak köyünde 30 yaşındaki *Musaoğlu Ali bin Ahmed* ile Kızılçubuk köyünde 31 yaşındaki *Sayhanoğlu Mehmed bin Hasan'dır*⁵⁹. Bazı köylerde kethüda, bazı köylerde ise sadece imam kaydı vardır. Karz ve Mekril köylerinde bir kethüda ve bir imam kaydına rastlarken Çandır, Aydınsofu, Kuvtul ve Ağacalan köylerinde sadece kethüda kaydı vardır. Erek Kazasına bağlı 15 köyde toplam 11 yetim kaydı mevcut olup yaşları 10 ile 14 arasında değişmektedir.

Taşabad Kazasına bağlı 30 köy olup bu köylerde kayıtlı nüfus 1290 kişidir. Bu haliyle Erbaa'nın en kalabalık kazasının Taşabad olduğu anlaşılmaktadır. Taşabad'ın en kalabalık köyü 115 kişinin kaydedildiği Değirmenli köyüdür. Bu köyü, 95 kişinin kaydedildiği Tanıba 87 kişinin kaydedildiği Fidi ve Koşuh köyleri takip etmektedir. En seyrek nüfuslu köyler ise; sekiz kişi ile Yolaçan ve Kadim, yedi kişi ile Hora köyü ve beş kişi ile de Hazinedar mezrasıdır. Yalnızca Ahur, Evyaba, Geydoğan ve Kiranpa köylerinde muhtar isimleri belirtilmiştir. İmam kaydı bulunan köyler ise Evyaba, Değirmenli, Koşuh, Buladan, Tonu, Bidevi, Geydoğan, Kiranpa, Belgü ve Tosna'dır (Bk.Tablo1). Erbaa Kazası Ayanı 26 yaşındaki *Ahmed Ağa bin Mustafa'nın* kardeşi 31 yaşındaki *Hacıoğlu Mehmed Ağa bin Mustafa* ve tebaasındaki 10 kişinin Tanıba köyünde yaşadığı görülmektedir⁶⁰. Tebaasındakiler 17-40 yaş aralığında olup Ahışa, Karaman, İskilip, Giresun ve Canik'den gelmişlerdir. Bu kişiler Ayan Ağa'nın hizmetinde olup yaptıkları meslekler ayrıca belirtilmemiştir. Taşabad Kazasında 48 yetim kaydı tespit edilmiş olup yaşlarının 10 ile 16 yaş arasında olduğu görülmektedir.

Sonisa Kazasındaki 16 köyde toplam nüfus 876 kişidir. En kalabalık köy 160 kişi ile Zuday'dır. Zuday'ı 105 kişi ile Sonisa, 102 kişi ile Şeyhli, 69 kişi ile Yemişenbükü ve 68 kişi ile de Mercimek Tepesi takip etmiştir. En az nüfuslu köyler ise 17 kişi ile Durucaksu ve Tekelüzealtı, 13 kişi ile de Dereçiftliği köyüdür (Bk.Tablo1). Sonisa Kazasındaki tek muhtar kaydı Karsagul köyünde ikamet eden 40 yaşındaki *Hacı*

⁵⁹ BOA, NFS.d 2267,s.410.

⁶⁰ BOA, NFS.d 2267,s.425.

Mehmed bin Ömer'e aittir⁶¹.Yalnızca iki köyde imam kaydı vardır. Bunlar: Durucaksu köyündeki 35 yaşındaki *Molla Mustafa bin İbrahim*⁶²ve Zuday köyünde 38 yaşındaki *Ebubekir Efendi bin Hüseyin'dir*⁶³. Şeyhli, Yemişenbükü, Kozluca ve Andıran köylerinde ise kethüda kaydı bulunmaktadır. Kozluca köyündeki 30 yaşındaki *Mustafa bin Ahmed* bu defterde köy kiziri(muhtar yardımcısı) olarak geçen tek kişidir⁶⁴. Sonisa Kazasında kayıtlı 31 yetim mevcut olup yaşları 10 ile 16 arasındadır.

Karayaka Kazasındaki 26 köydeki toplam nüfus 832 kişidir. En kalabalık köyler; 169 kişi ile Zığdı, 96 kişi ile Ferenge ve 59 kişi ile Holay olurken; en az nüfuslu köyler ise; yedi kişi ile Ayan ve Avdulay ve beş kişi ile Kendekse'dir(Bk. Tablo 1).Bu köylerden sadece Ferenge köyünde bir imam kaydı vardır. Bu kişi 27 yaşındaki *Salih Bin Mahmud'dur*⁶⁵. Kazadaki tek muhtar kaydı ise Geleğin köyünde bulunan 40 yaşındaki *Memiş Bin Ali 'ye* aittir⁶⁶. Karayaka Kazasında 35 yetim kaydı olup yaşları 10 ile 14 arasındadır.

2267 numaralı defterin son sayfalarında *Elekciyan Der Kaza-i Erbaa*⁶⁷ başlığı altında göçer olan ve Elekciyan olarak geçen nüfus, herhangi bir köy yahut mahalle altında geçmeyip ayrı bir mahalde toplu olarak kaydedilmişlerdir. Elekciyan nüfusu 22 kişi olup 40 yaşında iki kişi hariç yaş aralığı 10 ile 30 arasında genç bir nüfustur.

Defterin en son kısmında ise *Kaza-i Erbaa Ayanı Ahmed Ağa'nın yerli olmayan uşakları*⁶⁸ başlığı altında Ahmed Ağa'nın maiyetinde olan ve meşgul oldukları işler belirtilmemiş civar bölgelerden gelen beş kişi kaydedilmiştir. 19 ile 28 yaş aralığında olan bu kişilerin Erzurum, Samsun, Adapazarı, Refahiye ve Van illerinden gelmiş oldukları anlaşılmaktadır.

⁶¹ BOA, NFS.d 2267,s.452.

⁶² BOA, NFS.d 2267,s.446.

⁶³ BOA, NFS.d 2267,s.441.

⁶⁴ BOA, NFS.d 2267,s.446.

⁶⁵ BOA, NFS.d 2267,s.468.

⁶⁶ BOA, NFS.d 2267,s.471.

⁶⁷ BOA, NFS.d 2267,s.473.

⁶⁸ BOA, NFS.d 2267,s.473.

Tablo 1. H.1246/M.1831 Tarihli 2267 Numaralı Defterdeki Yerli Müslim Nüfusun Mahalle ve Köylere Göre Dağılımı

Erbaa Kasabası		
No	Erek Kazası Mahalleleri	Nüfus
1	Kebir	136
2	Cedid	54
	Toplam	190
Erek Kazası Köyleri		
1	Karz	31
2	Mekril	36
3	Eksel (Koçak)	100
4	Ağcakeçi	20
5	Çandır	74
6	Aydınsufu	14
7	Kuytul	19
8	Ravak(Çevresu)	15
9	Erzenüs(Evciler)	8
10	Kızılçubuk	5
11	Şeyhler (Şıhlar)	29
12	Alaaddin(Bölücek)	35
13	Milal(Çakır)	18
14	Gemleri ?	6
15	Ağacalan	7
	Toplam	417
Taşabad Kazası Köyleri		
1	Ahur	10
2	Evyapa	38
3	Değirmenli	115
4	Yolaçan	8
5	Çalkara	37
6	Hacıpazarı	45
7	Fidi	87
8	Hazinedarda Kışlaknişin Yaylacıları	5
9	Karaağaç	63
10	Koşuh(Şahinler)	87
11	Yornus(Çakırsu)	37
12	Hora (Dora)	7
13	Buladan(Kumluca)	33
14	Tonu (Akkoç)	30
15	Bidevi (Esençay)	58
16	Tanıba	95
17	Darma (Ballica)	56
18	Geydoğan	56

19	Kiranpa(Elmakırı)	32
20	Dereli(Dereköy)	42
21	PelidliTekye (Akınoğlu)	53
22	Belgü	61
23	Tasna(Yaylasaray)	35
24	Yenidere	11
25	Yukarı Baraklı	32
26	Aşağı Baraklı	34
27	Yerkoğlu	63
28	Kadim(Güngörmüş)	8
29	Kurami ?	14
30	Kale	38
	Toplam	1290
	Sonusa Kazası Köyleri	
1	Sonusa(Uluköy)	105
2	Zuday(Alpaslan)	160
3	Şeyhli	102
4	Durucaksu	17
5	Halamaz(Yayladibi)	24
6	Kozluca Madeni	57
7	Boraboy	38
8	Sepetli	51
9	Yemişen Bükü	69
10	HaddadiMa Mercimek Tepesi	68
11	Karlık	41
12	Karsagul	24
13	Dere Çiftliği	13
14	Tekelüze(Gürsu)	45
15	Tekelüze Altı	17
16	Andıran	45
	Toplam	876
	Karayaka Kazası Köyleri	
1	Ziğdi(Karayaka)	169
2	Holay(Ballıbağ)	59
3	Zalhor(Çatalan)	28
4	Hosan(Salkımören)	38
5	Kale Kale(Dört Yol)	27
6	Kelikere ?/Gelengere(Dokuzçam)	11
7	Çatalan	10
8	Nohu Nam-ı Diğer Fakralı ?	11
9	Alinek (Gökal)	16
10	Engelli	22
11	Ustamehmed	13
12	Aray	32

13	Eryapa	9
14	Tepekışla	26
15	Geyne(Yoldere)	20
16	Emeri	27
17	Kendekse(İkizce)	4
18	Ferenge(Üzümlü)	96
19	Ahrat (Akgün)	22
20	Alahtıyan(Günebakan)	46
21	Mürüs(Gümüşalan)	20
22	Ayan	7
23	Geleğin(Çamdibi)	24
24	Avdulay	7
25	Manas Küfe(Pınarbeyli)	41
26	Hayati (Doğanyurt)	47
	Toplam	832
	Elekiyan	22
	Erbaa Kazası Ayanı Ahmed Ağa'nın Yerli Olmayan Uşakları	5
	Toplam	27
	Genel Toplam	3512

3.1.3. 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

Fiziksel özellikleri bakımından nüfusun geneli orta boylu olmakla beraber defterde bulunanların çoğunluğu genç nüfus olduğu için bıyıklı olanlar sakallı olanlardan sayıca fazladır. Sakallılar çoğunlukla kara sakallı, bıyıklılar ise ağırlıklı olarak ter bıyıklı ve kara bıyıklıdır. Toplamda 739 kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

İncelemiş olduğumuz diğer defterlere yeni doğanlar ve yaşlılar da kaydedilirken bu defterde sadece 10 yaş üstü ve 40 yaş altı erkek nüfus kaydedilmiştir. Dolayısıyla bu durum mahalle ve köylerdeki toplam nüfusun hesaplanmasına engel olmaktadır.

3.1.4. 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Erbabı Nüfusu

2267 numaralı yerli Müslim defterinde 10 farklı meslek türünde 56 kişinin kaydı vardır. 17 kişi ile en fazla icra edilen meslek imam olurken, diğer meslekler; 15 kişi ile hizmetkâr, 13 kişi ile çoban ve beş kişi ile sığırcıdır. En az yapılan meslekler ise; birer kişiyle bahçıvan, berber, değirmenci, dülger, eskici ve kâtiptir (Bk.Tablo 2). Defterdeki toplam nüfusa oranla çok az kişinin mesleğinin belirtildiği görülmektedir.

Tablo 2. H.1246/M.1831 Tarihli 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Nüfusu Dağılımı

	Meslek	Kişi Sayısı
1	İmam	17
2	Hizmetkâr	15
3	Çoban	13
4	Sığırcı	5
5	Bahçıvan	1
6	Berber	1
7	Değirmenci	1
8	Dülger	1
9	Eskici	1
10	Kâtip	1
	Toplam	56

3.1.5.2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Askerler

Defterde kayıtlı *Asakir-i Mansure'de* görev yapanların sayısı 155 kişidir. Defterde asker olanlarla ilgili de belli açıklamalar mevcuttur. Yaptıkları görevler, izin ve firar durumları ayrı ayrı not düşülerek izah edilmiştir. Bu kişiler ve ilgili durumları şu şekilde belirtilmiştir:

Cabbaroğlu Abdülkadir bin Ali: Tekrar sağlığına kavuşunca askere dönmek şartıyla askerden gönderilmiş ve bu süreçte sağlığı yerine gelmiştir⁶⁹. *Emir Hasanoğlu Mustafa bin Ömer'in Karındaşı Asakir-i Mansureden Ahmed bin Ömer*: Mezun olup evine izne gelmiş ancak izin süresini geçirdiği anlaşıl原因 olarak Amasya'da Mülazım Emin Ağa'ya gönderilmiştir⁷⁰. *Kelvelioğlu İbrahim bin Ali*: Büyük kardeşi Mustafa'nın tahrir zamanında askerden firar etmiş olduğu anlaşıl原因 ve Amasya'da Mülazım Emin Ağa'ya gönderilmiştir⁷¹. *Mucukoğlu Yusuf bin Mehmed'in diğer oğlu Ahmed*: Asakir-i Mansure de onbaşıdır⁷². *İlbaşoğlu Fethullah bin Mehmed Karındaşı Mustafa*: Asakir-i Mansure'den ise de hayatta olup olmadığı bilinmemektedir⁷³. *Kavaklıoğlu Mehmed bin Halil karındaşı Hüseyin*: Topçudur⁷⁴. *Sabi Hasan bin Ebubekir*: Babası emekli

⁶⁹ BOA, NFS.d 2267,s.401.

⁷⁰ BOA, NFS.d 2267,s.422.

⁷¹ BOA, NFS.d 2267,s.429.

⁷² BOA, NFS.d 2267,s.414.

⁷³ BOA, NFS.d 2267,s.439.

⁷⁴ BOA, NFS.d 2267,s.416.

süvaridir⁷⁵. *Kalpakoğlu Ali bin Süleyman*: Ahmed Asakir-i Mansure'de onbaşdır⁷⁶. *Hacı Süleymanoğlu Ahmed bin Osman*: Hassa ordusu komutanı Ahmet Paşa Hazretlerinin emriyle askerden gönderilmiştir⁷⁷. *Hüseyin bin Ömer'in Biraderzadesi Ömer bin Mehmed'in Karındaşı Mehmed*: sekizinci alay süvarilerinden olup izne gelmiştir⁷⁸. *Alaybeyzade Hasan bin Osman'ın Karındaşı Abdullah bin Osman*: Babaları emekli süvari olup büyük kadeşleri Mansur babaları yerine Bağdad'a gitmiştir⁷⁹. *Kör Hasanoğlu Yusuf bin Hasan*: Diğer kardeşi Abidin Asakir'de iken firar ile hanesine gelmiş ve hala Suluabad'da gizlenmiş olduğu tespit edilmiştir⁸⁰. *Kelvelioğlu İbrahim bin Ali'nin büyük karındaşı Mustafa*:Askerden firar etmiş olduğu anlaşılmış ve Amasya'da Mülazım Emin Ağa'ya gönderilmiştir⁸¹.*Kasımoğlu Kasım bin Ali'nin diğer Karındaşı Emrullah bin Ali*:: Samona(Simavna) Kalesi topçularındandır⁸².*Hüseyin bin Ömer'in büyük karındaşı Ahmed*: Babasıyerine miralay ile gitmiştir⁸³. *Abdurrahman bin Keleş Mustafa'nın diğer karındaşları Hasan ve Ahmed*: Asakir-i Mansure'den iseler de Hasan'ın hayatta olduğu şüphelidir⁸⁴.

3.1.6.2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Nüfusun Hastalık ve Engel Durumları

Nüfus defterinde toplam 119 kişinin çeşitli rahatsızlıkları olduğu görülmektedir. *Çolak, yekçeşm, topal, amâ, çiçek bozuğu, mariz, merakî, alil, bizeban, masru, burunsuz, cüzzam, meczupve ağzı mecruh* şeklinde 14 çeşit rahatsızlık mevcuttur. En çok görülen durum uzuvlardaki noksanlıklardır. 33 kişi *çolak*, 19 kişi *yekçeşm (tek gözlü)* 13 kişi *topal*, 12 kişi *amâ*, beş kişi *bizeban (dilsiz)*, iki kişi *burunsuzdur*. Psikolojik rahatsızlığı olanlardan beş kişi *merakî*, bir kişi ise *mezczup* olup tıbbi rahatsızlığı olan beş kişi *mariz*, beş kişi *alil*, bir kişi *masru (saralı)* , bir kişi *ağzı mecruh (ağzı yaralı)* ve bir kişi de *cüzzamlı* olarak kaydedilmiştir (Bk.Tablo 3).

2267 numaralı defterde rahatsızlıkları olan 119 kişi toplam nüfusa göre oldukça düşük bir orandır. Dolayısıyla defterde kayıtlı kişilerin genç bir yaş aralığına sahip

⁷⁵ BOA, NFS.d 2267,s.402.

⁷⁶ BOA, NFS.d 2267,s.414.

⁷⁷ BOA, NFS.d 2267,s.417.

⁷⁸ BOA, NFS.d 2267,s.425.

⁷⁹ BOA, NFS.d 2267,s.427.

⁸⁰ BOA, NFS.d 2267,s.427.

⁸¹ BOA, NFS.d 2267,s.425.

⁸² BOA, NFS.d 2267,s.425.

⁸³ BOA, NFS.d 2267,s.465.

⁸⁴ BOA, NFS.d 2267,s.447.

olmasından dolayı nüfusun büyük çoğunluğunun sağlıklı olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 3.1246/1831 Tarihli 2267 Numaralı Defterdeki Hastalık ve Engel Durumlarının Nüfus Dağılımı

Hastalık ve Engel Durumları		Kişi Sayısı
1	Çolak	33
2	Yekçeşm	19
3	Topal	13
4	Amâ	12
5	Çiçek Bozuğu	12
6	Mariz	7
7	Merakî	6
8	Alil	5
9	Bizeban	5
10	Masru	2
11	Burunsuz	2
12	Meczup	1
13	Ağzı mecruh	1
14	Cüzzam	1
Toplam		119

3.2. NFS.d. 2287 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1246/M.1831'DE ERBAA'DA YABANCI MÜSLİM NÜFUS

3.2.1.Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri katalogunda NFS. d. koduyla 2287 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H. 29 Zilhicce 1246/ M. 10 Haziran 1831'dir. Defter Niksar Sancağına bağlı Erek Kazasında yaşayan yabancı Müslim nüfusu içermektedir. Erbaa ile ilgili kayıtlar 52. sayfadan itibaren başlayıp toplam 12 sayfadır. Ondan önceki kayıtlar Niksar'a aittir. Numaralama usulü sayfa usulüdür. Defter ağırlıklı olarak köy kayıtlarından oluşmakta olup bazı köylerdeki nüfusların yoğun veya seyrek olmasından dolayı satır ve sütun sayısı her bir sayfada farklılık göstermektedir. Mahalle ve köy kayıtlarında çok fazla kişi olmayıp hane reislerinin adından önce nereden geldikleri yazılmıştır. Defterde boy, sakal ve bıyık gibi kişilerin fiziksel özelliklerini ayırt edici unsurlar kaydedilmemiştir. Sadece yaşları yazılmıştır. Yaş aralığının ise tüm mahalle ve köyler incelendiğinde 1-75 arasında olduğu tespit edilmiştir.

3.2.2. 2287 Nolu Defterde Bulunan Mahalle ve Köyler

2287 numaralı defter dört kazayı ve bu kazalarda bulunan mahalle ve köyleri kapsamaktadır. Bu Kazalar; Erek, Taşabad, Sonisa ve Karayaka'dır. Erek Kazası iki mahalle ve altı köyü kapsarken; Taşabad kazası 14 köy ve bir mezra, Sonusa kazası 11 köy, Karakaya Kazası ise on dört köyden oluşmaktadır (Bk.Tablo4).

Erek Kazasında Cedit ve Kebir mahalleleri yer almaktadır. Cedit mahallesinde yabancı Müslim nüfus üç hanede toplam dört kişi, Kebir mahallesinde ise altı hanede onkişidir. Bu mahallelere; Canik, Ahışa, Niksar, Hekimhan ve Taşabad'dan gelenler yerleşmişlerdir. Mahallelerdeki en yaşlı kişi Canik'e bağlı Arım Kazasından gelen 60 yaşındaki *Ali bin Ahmed'dir*⁸⁵. En küçük iki çocuk üç yaşlarında olan *İsmail veledi Yusuf* ile *Mehmed bin Osman'dır*⁸⁶.

Erek Kazasında yabancı Müslim nüfusun yerleştiği altı köy kaydı vardır. Bu köylerde toplam 25 kişi kayıtlıdır. En kalabalık köyler yedi kişi ile Eksel ve Milal olurken, onları dört kişi ile Çandır, üç kişi ile Kuytul ve Erzenüs köyleri takip etmektedir. Nüfusu en az olan yer ise bir kişi ile Alaaddin köyüdür (Bk.Tablo 4). Diğer bölgelerden Erek Kazasına gelen yabancı Müslim nüfusun geldikleri süre iki ay ile beş sene arasında değişmektedir. Bu köylerdeki en yaşlı kişi Kuytul köyünde yaşayan Amasya'dan gelen 70 yaşındaki *Halil bin Abdullah'tır*⁸⁷. En genç kişi ise Milal köyünde bulunan bir yaşındaki *Emin oğlu Hasan'dır*⁸⁸. Bu köylere Canik, Amasya, İskefsir, Niksar, Komanat ve Tuzaklı gibi yakın civar bölgelerden gelenler yerleşmişlerdir.

Taşabad Kazasında kayıtlı 14 köy ve bir mezra bulunmaktadır. Bu köylerde yaşayan nüfusun toplamı 90 kişidir. En kalabalık köyler 22 kişi ile Tanıba, on kişi ile Hacıpazar, sekiz kişi ile Darma, Tonu ve Hazinedar mezrasında kışlakta yaşayan çoban ve yaylacılar, yedi kişi ile Buladan, altı kişi ile Fidi ve Eryaba, beş kişi ile Bulacık olurken, en seyrek nüfuslu köyler ise; üç kişi ile Bidevi ve Karaağaç, iki kişi ile Değirmenli, Çalkara ve Doğan ve bir kişi ile Koşuh'tur (Bk.Tablo 4). Bu köylere yerleşenlerin kalış süreleri on beş gün ile sekiz sene arasında değişmektedir. Bu köylerdeki en yaşlı kişi Fidi köyünde yaşayan 63 yaşındaki *Karlı Abdurrahman bin*

⁸⁵ BOA, NFS. d 2287, s. 51.

⁸⁶ BOA, NFS. d 2287, s. 51.

⁸⁷ BOA, NFS. d 2287, s. 52.

⁸⁸ BOA, NFS. d 2287, s. 52.

*Mehmed'dir*⁸⁹. En küçükler ise bir yaşlarında olan Karaağaç köyünden *Ali oğlu Ebubekir* ile Tanıba köyünden *Halil oğlu Salih*⁹⁰. Bu köylere Canik, Sivas, Ordu, Niksar, İskefsir, Aybastı, Hapsamana, Çarşamba, Ahışa ve Kars'tan gelenler yerleşmişlerdir.

Sonisa Kazasında kayıtlı 11 köy olup bu köylerin yabancı Müslim nüfusu 43 kişidir. En kalabalık köyler sırasıyla; dokuz kişiyle Karsagul, yedi kişi ile Tekelüze, altı kişi ile Şıhlar ve Sonisa, dört kişi ile Sepetli olurken, en az nüfuslu köyler ise; üç kişi ile Mercimek Tepesi ve Kozluca, iki kişi ile Zuday ve bir kişi ile Kışlak-ı Andıran, Yemişenbükü ve Boraboy'dur (Bk.Tablo 4). Köylerdeki en yaşlı kişi Zuday köyünde Amasya'nın Ladik Kazası Polat köyünden gelen 75 yaşındaki *Fethullah bin Mehmed*⁹¹ olup en genç kişi ise Şıhlar köyünden bir yaşındaki *Halil bin Fethullah'dır*⁹². Gelenlerin, kalış süreleri altı ay ile sekiz sene arasında değişmektedir. Bu köylere Canik, Amasya, Ladik, Niksar, İskefsir, Gümüşhane ve Tuzaklı'dan gelenler yerleşmişlerdir.

Karayaka Kazasında kayıtlı 14 köy olup köylerdeki yabancı Müslim nüfusun toplam 73 kişidir. En kalabalık köyler; 33 kişi ile Zığdı, dokuz kişi ile Holay, beş kişi ile Emeri, dört kişi ile Kemekere ve Alahtıyan olup en az nüfuslu köyler ise; üç kişi ile Geyne ve Ferenge, iki kişi ile Çatalan, Aray, Ayan, Geleğin ve Hayati, bir kişi ile de Hosan ve Manas Küfe'dir (Bk.Tablo 4). Bu köylerdeki en yaşlı kişi Geleğin köyünde imam olan 66 yaşındaki *Canikli Molla Ahmed bin Mustafa'dır*⁹³. Yaşı en küçük kişiler ise bir yaşlarında olan Zığdı köyünden *Osman bin Ömer*⁹⁴ ve *Hüseyin bin Ali*⁹⁵, Emeri köyünden *Kara Mustafa bin Süleyman*⁹⁶, Geleğin köyünden *Hüseyin bin Osman'dır*⁹⁷. Gelenlerin, kalış süreleri iki ay ile altı sene arasında değişmektedir. Köylere genellikle Canik, Ayvacık, İskefsir, Serkez, Tuzaklı, Hisarcık, Akdağ Madeni, Ahışa, Niksar, Aybastı ve Karakuş gibi çevre beldelerden gelmişlerdir.

⁸⁹BOA,NFS.d 2287, s.54.

⁹⁰BOA,NFS.d 2287, s.55.

⁹¹BOA,NFS.d 2287, s.58.

⁹²BOA,NFS.d 2287, s.58.

⁹³BOA,NFS.d 2287, s. 63

⁹⁴BOA,NFS.d 2287, s.62.

⁹⁵BOA,NFS.d 2287, s.62.

⁹⁶BOA,NFS.d 2287, s.62.

⁹⁷BOA,NFS.d 2287, s.63.

Tablo 4. H.1246/M.1831 Tarihli 2287 Numaralı Defterdeki Yabancı Müslim Nüfusun Mahalle ve Köylere Göre Dağılımı

Erek Kazası		
No	Mahalle	Nüfus
1	Kebir	10
2	Cedid	4
	Toplam	14
Köyler		
1	Eksel(Koçak)	7
2	Çandır	4
3	Kuytul	3
4	Erzenüs (Evciler)	3
5	Alaaddin (Bölücek)	1
6	Milal (Çakır)	7
	Toplam	25
Taşabad Kazası		
Köyler		
1	Eryapa	6
2	Değirmenli	2
3	Bulacık (Yolaçan)	5
4	Çalkara	2
5	Hacıpazar	10
6	Fidi (Akça)	6
7	Mezra-i Hazinedarda Kışlak-nişin Çoban ve Yaylacılar	8
8	Karaağaç	3
9	Koşuh(Şahinler)	1
10	Buladan(Kumluca)	7
11	Tonu (Akkoç)	8
12	Bidevi (Esençay)	3
13	Tanba (Tanoba)	22
14	Darma (Ballica)	8
15	Doğan	2
	Toplam	93
Sonusa Kazası		
Köyler		
1	Kozluca	3
2	Boraboy (Gölbeyli)	1
3	Sepetli	4
4	Yemişenbükü	1
5	Mercimek Tepesi	3
6	Şıhlar	6
7	Karsagul	9

8	Tekelüze	7
9	Zuday (Alpaslan)	2
10	Kışlak Andıran	1
11	Sonusa (Uluköy)	6
	Toplam	43
	Karayaka Kazası	
	Köyler	
1	Hosan (Salkımören)	1
2	Kemekere ?	4
3	Çatalan	2
4	Ziğdi (Karayaka)	33
5	Holay (Ballıbağ)	9
6	Aray (Yaylalı)	2
7	Geyne(Yoldere)	3
8	Emeri (Bağpınar)	5
9	Ferenge (Üzümlü)	3
10	Alahtıyan (Günebakan)	4
11	Ayan	2
12	Geleğin	2
13	Manas Küfe (Pınarbeyli)	1
14	Hayati (Doğanyurt)	2
	Toplam	73
	Genel Toplam	248

3.2.3.2287 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Erbabı Nüfusu

2287 numaralı yabancı Müslim defterinde toplamda 27 kişinin çeşitli meslek gruplarından olduğu görülmektedir. Bu defterde sekiz farklı meslek türü vardır. Bu mesleklerde 13 kişi ile en fazla hizmetkârların olduğu görülmektedir. Bu kişiler genellikle hizmetinde olduğu kişi ile birlikte gelenlerden oluşmaktadır. Köylere gelen hizmetkârlar 15-50 yaş aralığındadırlar. Diğer meslekler içerisinde; üç kişi ile imam ve berber, iki kişi ile çoban, değirmenci ve sığırcı öne çıkarken, en az icra edilen meslekler ise; bir kişiyle taşçı ve bahçivandır (Bk. Tablo 5).

Tablo 5. H.1246/M.1831 Tarihli 2287 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Nüfusu Dağılımı

	Meslek	Kişi Sayısı
1	Hizmetkâr	13
2	Berber	3
3	İmam	3
4	Çoban	2
5	Değirmenci	2
6	Sığircı	2
7	Bahçivan	1
8	Taşçı	1
	Toplam	27

3.2.4. Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler

Erbaa'ya diğer bölgelerden gelen yabancı Müslim nüfusa baktığımızda; en fazla göç edilen yer 28 kişi ile Ahışa olurken; Ahışa'yı 25 kişi ile İskefsir, 18 kişi ile Kavaklı, 16 kişi ile Niksar, 15 kişi ile Terme, 14 kişi ile Karakuş ve 13 kişi ile Aybastı izlerken en az göç ise; Çarşamba, Gümüşhane, Taşabad ve Trabzon'dan olmuştur. Gelenler ağırlıklı olarak yakın bölgelerden gelirken en uzak yerler arasında Ahışa, Trabzon, Gümüşhane, Hekimhan ve Kars yer almaktadır (Bk.Tablo 6).

Tablo 6. H.1246/M. 1831 Tarihli 2287 Numaralı Deftere Kayıtlı Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler ve Sayıları

İl	Kaza	Kişi Sayısı
Ahışa	-	28
	-	3
	Termani	2
Amasya	Ladik	12
	-	1
	Aynapazar	2
Aydın	Milet	2
Canik	-	12
	-	3
	-	6
	Arım	2
	Aybastı	13
	Ayvacic	7
	Çarşamba	1

	Fatsa	3
	Hapsamana	11
	Kavaklı	18
	Ordu	11
	Serkez	12
	Terme	15
	Tuzaklı	12
	Yuvacık	3
Gümüşhane	-	1
Kars	-	4
Malatya	Hekimhan	1
Sivas	-	2
	İskefsir	25
	Karakuş(Akkuş)	14
	Komanat	4
	Niksar	16
	Taşabad	1
Trabzon	-	1

3.3. NFS.d. 2304 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/1839'DA ERBAA'DA YABANCI MÜSLİM NÜFUS

3.3.1.Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS. d. koduyla 2304 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce 1254/M.15 Mart 1839'dur. Defter 22x50 cm. ebatlarında, ciltli ve ebrulu olup 12 varak olarak kayıt altına alınmış olsa da toplamda 10 varak mevcuttur. Numaralama usulü varak usulüdür. Defterdeki isimler dörder sütun şeklinde yazılırken satır sayısı mevcut mahalle ya da köylerdeki nüfusa göre değişiklik göstermektedir. İlk sayfada beş satır kayıt varken beşinci sayfadan itibaren nüfusların azlığından dolayı kayıtlar birkaç satıra düşmüştür. Defterin başlangıç sayfasında defterinen üst kısmına *Defter-i Nüfus-u İslâm Kaza-i İrek der Liva-i Sivas Yabancı* şeklinde genel bir başlık atılmıştır. Bu başlıktan, defterin, Sivas Sancağına bağlı Ereğ Kazasındaki yabancı Müslüman nüfusa ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu yabancı nüfus değişik nedenlerle Erbaa Kazasına daha sonradan gelen bir kesimi ortaya koymaktadır. Dışarıdan gelip kaydedilenler içerisinde zorunlu nedenlerle göç edenler dışında mesleklerini icra etmek için gelenler ve misafirler de bulunabilmektedir.

Nüfus kayıtları diğer defterlerde olduğu gibi birinci sayfanın üst kısmında defterdeki kayıtların kimleri kapsadığını gösteren şu açıklama ile başlamaktadır: *İrekKazası'nda sâkin ve mütemekkin b'il-cümle ehl-i İslâm'ın tahrîrleri emr ü fermân buyurulmuş olduğuna binâen ber-mucib-i emr ü irâde kaza-i mezbûrun zikr-i âtî mahalle ve kurrâ ve çiftlikâtında kebîr ve sagîr yabancı olarak bulunan bi'l-cümle ehl-i İslâm'ın sin ve eşkâl fi'l-âsl kazalarında sâkin oldukları kurrâ ve mahallâtı müddetleri tasrihiyle tahrîr defteridir*⁹⁸. Bu açıklamada: Erek Kazasında yerleşik olan ve buraya geçici olarak gelen bir kısım Müslüman nüfusun tahrirleri padişah fermanı ile yapılmış olup kazada adı geçen mahalle, köy ve çiftliklerdeki yetişkin ve küçük bir kısım yabancı Müslüman nüfusun yaşları ve fiziki özellikleri bunun yanında asıl memleketlerinin ve mahallelerinin adı ve burada kaldıkları süre belirtilmiştir.

Bu açıklamaya istinaden kaydedilen bilgiler defterdeki kişilerin hemen üst kısmına kırmızı mürekkeple dikey bir şekilde öncelikle geldikleri yerler (vilayet-kaza-mahalle-karye sıralamasıyla), ne kadar süre önce geldikleri ve burada ne kadar kalacakları şeklinde not edilmiştir. Hemen altındaki genel bilgilerde ise kişinin adı, yaşı, fiziki özellikleri siyah mürekkeple yazılmıştır. Örnek olarak; Kebir mahallesinde ilk sırada bulunan *Budakoğlu Abdulah Bin Hüseyin* orta boylu, kır sakallı ve 60 yaşında olup Tuzaklı'nın Asarcık köyünden altı ay önce gelmiş olduğu ve 1254 yılında *fevî* (ölü) olduğu bilgilerine ulaşılmaktadır⁹⁹. Yine diğer bir örnek Ağacalan köyünde kayıtlı *Salih Bin Osman'a* aittir. Bu kişininde orta boylu, siyah bıyıklı ve 22 yaşında olup Canik Sancağı Aybastı Kazasından altı ay önce gelmiş olduğu bilgilerine ulaşılmaktadır¹⁰⁰.

Nüfus-u Kasaba Kaza-i Mezbur başlığının hemen üstünde yine kırmızı mürekkeple dikey bir şekilde ara bilgi olarak şu ifade vardır: “*Zikr-i âtî mahallât ve kurrâda sâkin yabanciyân tüvânâ ve sabî i'tibârıyla tefrik olunmuş ve ol-vechle kaza-i mezbûrun icmâl-i yekûnuna idhâl kılınmış olmağla şerh verildi*¹⁰¹.” Bu ifadeyle defterde Erek'e bağlı mahalle ve köylerde yabancı yerleşik nüfusun tuvana ve sabi şeklinde sınıflandırılıp adı geçen kazanın toplam nüfusuna dahil edildiği görülmektedir.

⁹⁸ BOA, NFS.d. 2304, s. 1b.

⁹⁹ BOA, NFS.d. 2304, s. 1b.

¹⁰⁰ BOA, NFS.d. 2304, s. 7a.

¹⁰¹ BOA, NFS.d. 2304, s. 1b.

2304 nolu defterde Erek Kazasında yabancı nüfusun yerleştiği üç mahalle, Ayan Ağa Dairesinde hizmette olanlar, Hanlarda ve Dükkânlarda kalan yabancı bekâr ve tüccarlar(Derun-u Kaza-i Mezbur)ve beş köye ilişkin veriler bulunmaktadır (Bk.Tablo 7).

Tablo 7. H.1254/M.1839 Tarihli 2304 Numaralı Defterde Yabancı Müslim Nüfusu

Mahalleler	Nüfus
Kebir	21
Daire-i Ayan-ı Der Mahalle-i Kebir	15
Cedid	15
Şıhlar	5
	56
Köyler	
Çandır	5
Alaaddin	4
Gemleri	3
Ağacalan	3
Eksel	7
Derun-u Kaza-i Mezbur (Hanlardakiler)	15
	37
Toplam	93

Kaynak: BOA, NFS. d. 2304, s. 10b.

3.3.2.2304 Nolu Defterdeki Mahalle ve Köylerde Yerleşik Yabancı Müslim Nüfus

Defter kayıtlarının tutulmaya başladığı H.1254/M.1839 tarihinde Erek Kazasında üç mahalle bulunmaktaydı. Bu mahalleler: Kebir mahallesi, Cedid mahallesi ve Şıhlar mahallesidir. Bu mahallelerde yaşayan yabancı Müslim nüfusu toplamı ise 56 kişidir (Bk.Tablo7). Şıhlar diğer defterlerde köy olarak kaydedilirken sadece bu defterde mahalle olarak kaydedilmiştir. En fazla yabancı nüfus 36 kişi ile Kebir mahallesindedir. Cedid mahallesi 15 kişi ile ikinci sırada yer alırken, Şıhlar mahallesi beş kişi ile en az yabancı nüfusa sahip mahalledir.

Kebir mahallesinde yabancı nüfusun çok olmasının nedeni; Ayan Ağa Dairesinde hizmet için gelmiş 15 kişinin de bu mahalle içerisine dahil edilmiş

olmasındandır. Ayan Ağa dairesinde bulunan 15 kişi mahalledeki diğer nüfustan ayrı bir başlıkta toplanmıştır ve her birinin hizmet için nereden, ne kadar süre evvel geldikleri isimlerinin üzerine dikey bir vaziyette kırmızı mürekkeple not düşülerek belirtilmiştir. Örneğin; *Ömer bin Ahmed* 22 yaşında olup, Amasya Cami-i Enderun mahallesinden bir sene önce hizmet için gelmiştir¹⁰².

Kebir mahallesinde Ayan Ağa'nın hizmeti için gelenler hariç, toplamda 21 kişi aslında yedi ailedir. Ayan Ağa'nın maiyetinde bulunan 15 kişinin sadece kendilerinin kayıtları varken çocukları yahut kardeşleri kayıt edilmemiştir. Dolayısıyla buraya hizmet için gelenlerin ailelerini memleketlerinde bırakmış olma ihtimali yüksektir. Zira kayıtlarda bununla ilgili bir bilgiye yer verilmemiştir.

14 kişi için sadece *hizmeti muma ileyhde olduğu* yani adı geçen kişinin (Ayan Ağa) hizmetinde oldukları ifade edilmiştir. Ne iş yaptıkları açıklanmamıştır. Bunlar Ayan Ağa maiyetinde olup onun için çeşitli işleri yerine getiren kişilerdir. İçlerinde en yetkin vazifeye sahip ilk sırada kaydedilen 27 yaşındaki *Abdullah Fevzi Efendi bin Mehmed* olup bir sene evvel Sivas'tan gelmiş olduğu ve kâtiplik yaptığı belirtilmiştir¹⁰³. Ayrıca 1255 tarihinde de fevt olduğu da kayıtlardadır. Bu kişi Ayan Ağa maiyetindeyken Erek'te vefat eden tek kişidir.

3.3.3.Köylerdeki Müslüman Yabancı Nüfus

Erbaa'nın bu tarihlerde Erek Kazası dahilinde toplam 15 köyü bulunmaktadır. (Karz, Mekril, Eksel, Ağcakeçi, Çandır, Aydınsofu, Kuytul, Ravak, Erzenüs, Şıhlar, Kızılçubuk, Alaaddin, Milal, Gemleri, Ağacalan) 2304 numaralı defterde yabancı Müslim nüfusun bu köylerden yalnızca beşine yerleştiği görülmektedir. Bu köyler sırasıyla: Çandır, Alaaddin, Gemleri, Ağacalan ve Eksel'dir. Erek Kazasında dükkan ve hanlarda kalan yabancı müslim nüfusta *Derun-u Kaza-i Mezbur* başlığıyla köy nüfusunun altına dahil edilmiştir. Köylere dışardan gelip yerleşenlerin sayısı toplamda 23 kişi olup bu deftere göre yabancı Müslim nüfusun yerleştiği en kalabalık köy yedi kişi ile Eksel olurken bu köyü; beş kişi ile Çandır, dört kişi ile Alaaddin ve üçer kişi ile Gemleri ve Ağacalan köyü takip etmiştir (Bk.Tablo7).

¹⁰²BOA, NFS. d 2304, s. 3a.

¹⁰³BOA, NFS. d 2304, s. 3a.

3.3.4.Erek Kazası'nda Dükkân ve Hanlarda Kalan Yabancı Bekâr ve Tüccar Müslim Nüfus

2304 numaralı defterde dükkân ve hanlara kaydedilen toplam 13 kişi çeşitli meslek erbabı ve iki kişide misafirdir. Bunlardan bir kısmı kendi mesleklerini icra etmek bir kısmı ise ticaret yapmak için Erek Kazasına gelmişlerdir. Bunlar, büyük bir olasılıkla sayımın gerçekleştiği esnada Erbaa'da han ve dükkânlarda kalmaktaydılar. Bu nedenle olsa gerek bunlarında aile kayıtları yoktur. Bu kişilerden altısı demirci, üçü berber, ikisi tüccar, biri amele ve yine birisi de çubukçuluk¹⁰⁴ mesleğini yapmak için Erek Kaza merkezinde bulunmaktadır (Bk. Tablo 8).

Erek Kazasına göç eden meslek erbabı 13 kişinin; Tokat, Bozok, Koyulhisar, Amasya, Niksar ve İskefsir (Reşadiye) gibi yakın civar beldelerden geldikleri görülmektedir. En çok da Tokat (beş kişi) ve Niksar'dan (dört kişi) göç eden olmuştur.

3.3.5.2304 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu

Koyulhisar'dan sekiz ay önce gelen 20 yaşındaki *Osman bin Osman* ve kardeşi 14 yaşındaki *Süleyman Bin Osman*'in önce misafir olarak geldikleri daha sonra ise buraya yerleştikleri belirtilmiştir¹⁰⁵. Bu iki kişi ile ilgili hangi meslek erbabı olduğu bilgisi verilmediği için bir mesleklerinin olmadığı ve bekâr oldukları düşünülürse hanlarda kalan nüfusun bu kişiler olma ihtimali yüksektir. Böylece bu iki kişiyi de dahil ettiğimizde 15 kişinin bu kayıt altında toplanmış olduğunu görmekteyiz (Bk.Tablo 8).

Tablo 8. H.1254/M.1839 Tarihli 2304 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu Dağılımı

	Meslek	Kişi Sayısı
1	Demirci	6
2	Berber	3
3	Tüccar	2
4	Amele	1
5	Çubukçuluk	1
	Toplam	13

¹⁰⁴1800 'lü yıllarda Sivas'ta,Tokat- Erzincan- Kars ve Ağrı yörelerinden temin edilen "Germişek ya da karamuk" denilen ağaç cinsleri kullanılarak yapılan "Ağızlıkçılık" olarak da bilinen el sanatıdır. [https://www.sivaskulturu.com\(e.t.09.06.2019\)](https://www.sivaskulturu.com(e.t.09.06.2019))

¹⁰⁵BOA, NFS. d 2304.s. 9a.

3.3.6.Erbaa'daki Yabancı Müslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

2304 numaralı defterdeki tüm mahalle ve köylerde bulunan yabancı nüfusun yaş aralığına baktığımızda; en büyüğü Ayan Ağa'nın maiyetinde bulunan Niksar'dan hizmet için iki sene evvel gelen 62 yaşındaki *Ali Ağa Bin Mustafa*'dır¹⁰⁶. En küçük yaş olarak ise bir yaş kaydedilmiştir. Defterdeki nüfusun genelinde ise genç nüfusun çoğunluğu dikkat çekmektedir. Defterde göç edenlerden sadece üç kişi fevt olarak yazılmıştır.

Fiziksel özellikleri bakımından nüfusun geneli orta boylu olmakla beraber defterde bulunanlar genç bir yaş aralığına sahip oldukları için bıyıklı olanlar sakallı olanlardan daha fazladır. Toplamda altı kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

3.3.7. Erbaa'daki Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler

Erek Kazasının dışarıdan nüfus aldığı yerler sırasıyla: Ahışa, Amasya, Bağdat, Bozok, Canik, Gümüşhane, Karahisar-ı Şarki (Şebinkarahisar), Malatya, Sivas, Tokat ve Rum vilayetleridir. En fazla göç, 19 kişi ile Canik Sancağına bağlı Tuzaklı Kazasının Asarcık köyü olup onu sekiz kişi ile Tokat ili Niksar Kazası izlerken; yedi kişi de Tokat merkezden gelmişlerdir(Bk.Tablo 9). Erbaa'ya dışarıdan gelenlerin ağırlıklı olarak yakın civarlar ve doğudan olması ve batı vilayetlerinden hiç gelen olmaması dikkat çekicidir. En uzak yerden gelen kişi Bağdat vilayeti Kerkük Kazasındandır. Bu kişinin 45 yaşındaki *Derviş Süleyman Bin Abdullah* olduğu bir sene önce ailesiyle gelip Kebir mahallesine yerleştiği ve burada devamlı kalacağı yazılmış olsa da ne sebeple geldiği belirtilmemiştir¹⁰⁷.

Erek Kazasına ve köyelerine göç eden kişilerin burada bulunma sürelerine baktığımızda ise en yeni gelen kişi 20 yaşındaki "*Feyzullah bin Mustafa* Amasya'dan Alaaddin köyüne 10 gün önce gelmiştir¹⁰⁸. Diğerlerinden daha evvel gelen kişi ise; sekiz sene önce Ahışa'dan gelmiş olan ve Çandır köyüne yerleşen 17 yaşındaki *Hüseyin Bin Abdullah*'dır¹⁰⁹. Nüfusun genelinin buraya geldiği süre yazılıp kalma süresi

¹⁰⁶ BOA, NFS.d 2304, s. 3a.

¹⁰⁷ BOA, NFS.d 2304, s. 1b.

¹⁰⁸ BOA, NFS.d 2304, s. 6a.

¹⁰⁹ BOA, NFS.d 2304, s. 5b.

için ise *bila müddet* yani süresiz olarak yazılmış olup sadece Cedid mahallesinde bulunan 25 yaşındaki *Yurtlu Hamza bin Süleyman ve üç kardeşinin* Tokat'tan altı ay önce geldiği ve bir ay sonra Tokat'ın Komanat nahiyesi Serkez köyüne geri döneceği belirtilmiştir¹¹⁰. Ağacalan köyüne üç ay önce gelen 25 yaşındaki *Hüseyin bin Hasan ve Oğlu Hasan'ın* sadece Badıllı Aşiretinden olduğu belirtilmiş nereden geldiği yazılmamıştır¹¹¹.

Tablo 9. H.1254/M.1839 Tarihli 2304 Nolu Deftere Göre Erek Kazasında Kayıtlı Yabancı Müslim Nüfusun Geldikleri Yerler ve Sayıları

İl	Kaza	Köy	Mahalle	Kişi Sayısı
Ahışa	Merkez	-	-	1
Amasya	Köprü	-	-	3
	Merkez	-	Saray	1
	Merkez	-	Cami-i Enderun	1
	Gedegara?	Çakallı?	-	1
Bağdat	Kerkük	-	-	2
Bozok	Sungurlu	-	-	1
Canik	Tuzaklı	Asarcık	-	19
	Terme	-	-	1
	Samsun	Gödekli	-	1
	Serkes	-	-	1
	?	Emirler	-	1
	Fatsa	Geyikli	-	2
	Karakuş	Elmabükü	-	1
	Aybastı	-	-	1
Gümüşhane	Milas	Bey Yurdu	-	2
Kara Hisar-1 Şarki	İskefsir	Boğca	-	2
	İskefsir	Demirci	-	5
	İskefsir	-	-	1
Malatya	Hekimhan	-	-	5
	Darende	-	-	5
Rum	Hasköy	-	-	1
Sivas	Koyulhisar	-	-	2
	Merkez	-	Üryan-1 Müslim	1
	-	-	Hamamardı	1
	Sonusa	Durucasu	-	1

¹¹⁰BOA, NFS.d 2304, s. 4a.

¹¹¹BOA, NFS.d 2304, s. 7a.

Tokat	Niksar	Merkez	Yeni Mahalle	1
	Niksar	Merkez	Sırakozlar	2
	Niksar	Merkez	Bağ	1
	Niksar	Merkez	Mahuri	1
	Niksar	Boğmaca	-	4
	Niksar	Merkez	Karşıbağ	1
	Niksar	Merkez	? Mescidi	2
	Niksar	Merkez	Bengiler	1
	Zile	Şeyh	-	1
	Merkez	-	Gökmeydan	1
	Merkez	-	MihmadHacip	4
	Merkez	-	?	4
	Merkez	-	Yar Ahmed	1
	Merkez	-	Meydan	1
	Merkez	-	Aleksan Keşiş	1
	Merkez	-	Çay	1

Nüfus hareketlerinin en önemli unsuru göçlerdir. Göç kavramı insanların belirli bir zaman diliminde bir yerleşimden başka bir yerleşime geçişini ifade etmek için kullanılmaktadır. Göç hareketleri sebep ve sonuçları ile birlikte değerlendirilmekte ve bu yönüyle de bir süreci anlatmaktadır. Göçler üzerine yapılan çeşitli araştırmalarda iç-dış göç, ekonomik-siyasî göç, sürekli-geçici göç, gönüllü-zorunlu göç gibi eksenler üzerinde değişik göç tanımları da yapılmaktadır¹¹². Ereğ Kazasında yaşanan nüfus hareketlerinin önemli bir bölümü de bu tanımlara uygun şekilde geçici ve gönüllü niteliğe sahip olarak ortaya çıkan ama zamanla sürekli hale dönüşen daha çok ekonomik temelli iç göçler olarak değerlendirilebilir.

3.4. NFS.d. 2305 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/M.1839'DA ERBAA'DA MÜSLÜMAN KIPTİ NÜFUS

3.4.1. Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS koduyla 2305 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce 1254/M. 15 Mart 1839'dur. Defter 23x51 cm. ebatlarında, ciltli ve ebruludur. Numaralama usulü varak usulüdür. Dört varak olarak kayıt altına alınmış olsa da toplamda ikivarak mevcuttur.

¹¹² HüseyinMuşmal, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Beyşehir Bölgesinden İzmir ve İstanbul'a Yapılan Göçler", I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Konya, 2006, s. 269-285.

Sayfalarda isimler sıra numarası verilerek her bir satıra dörder kişi olarak kaydedilmiştir.

Defterin giriş sayfasının en üst kısmına *Defter-i Nüfus-ı Kıptiyan İslam-ı Reaya Kaza-i İrek der Liva-i Sivas* başlığı atılmıştır. Bu başlıktan anlaşılacağı üzere defter Müslüman Kıpti(Çingene) nüfusa aittir.

Defterdeki kayıtlar birinci sayfanın üst kısmındaki şu açıklamadan sonra başlamaktadır: “*İrek Kazası’nda sâkin ve mütemekkin b’il-cümle-i nüfus-u zekûrun tahrîrleri emr-ü fermân buyurulmuş olduğuna binâen ber-mucib-i emr-ü irâde kaza-i mezbûrun zikr-i âtî mahalle ve kurrâsında bulunan İslam reaya-ı kıptiyanın mikdarını mübeyyin sin ve eşgalleri tasrîhiyle tahrîr defteridir*¹¹³.” Erek Kazasında yerleşik olan bir kısım erkek nüfusun tahrirleri padişah emri ile yapıp kazada adı geçen mahalle ve köylerde bulunan Müslüman Kıpti nüfusun yaşları ve fiziki özelliklerinin belirtildiği tahrir defteridir.

NFS.d 2305 nolu defter tek köy kaydından oluşmaktadır. Bu defterde sadece Ravak (şimdiki Çevresu) Köyü vardır. Dolayısıyla bu nüfus kaydına göre Erbaa Kazası’nda Kıpti nüfusun sadece bu köyde yaşadığı anlaşılmaktadır.

3.4.2.2305 Nolu Defterde Kayıtlı Ravak Köyündeki Müslüman Kıpti Nüfus

Ravak Köyündeki Kıpti Müslüman nüfus 56 kişiden oluşmaktadır. Defterin ilk sırasında kayıtlı 45 yaşındaki *Mustafa veledi Hacı Mustafa* birinci muhtar (çeribaşı¹¹⁴ evvel-i) olup Fi 8 M.Sene 1255/1839 tarihinde iki oğlu ile birlikte Kazabad’a (şimdiki Üzümlören) göç etmiştir. 40 yaşındaki *Ali veledi Hacı Halil* ise ikinci muhtardır¹¹⁵. Defterde kayıtlı kişiler kardeş, oğul, yeğen ve torunu da kapsadığı için defter aslında toplamda 14 aileden oluşmaktadır. Bu ailelerden en kalabalık olanı; üç oğlu ve dört torunuyla birlikte kaydedilen 70 yaşındaki *Hacı Ömer veledi küçük Ömer*’dir¹¹⁶. 65 yaşındaki *Kuduzoğlu Ahmed bin İbrahim* ise altı oğlu ile defterdeki en fazla çocuğa sahip kişidir¹¹⁷.

¹¹³BOA, NFS.d. 2305, s. 1b.

¹¹⁴Bk. Sami Şemseddin, “Kamus-ı Türki”, Çevik Matbaacılık, İstanbul, 2010, s.510.

¹¹⁵BOA, NFS.d. 2305, s. 1b.

¹¹⁶BOA, NFS.d. 2305, s.1b.

¹¹⁷BOA,NFS.d.2305, s.1b.

Defterde tek kayıt olarak geçen üç kişi ise; 30 yaşındaki Arab *Ali veledi Kara Hüseyin*, 20 yaşındaki *Ali veledi sarı Mehmed* ve 22 yaşındaki *Tosunoğlu Ali veledi Mehmed'dir*¹¹⁸.

3.4.3.Erbaa'daki Kıpti Müslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Aralığı

2305 numaralı defterdeki Kıpti Müslim nüfusun yaş aralığı 2 ile 70 arasında değişmektedir. En yaşlı kişi 70 yaşındaki *Hacı Ömer veledi küçük Ömer'dir*¹¹⁹. En küçük yaş ise iki yaşındaki H.1255 tarihinde vefat eden *Mehmed veledi Mehmed'dir*¹²⁰. Defterdeki nüfusun genelinde ağırlıklı olarak genç nüfusun olduğu görülmektedir. Defterde Kıpti nüfustan üç kişi fevt olarak kaydedilmiştir. Bu kişilerin; iki, üç ve beş yaşlarında küçük çocuklar olması hastalık yahut kaza nedeniyle vefat etmiş olmaları ihtimalini aklımıza getirmektedir.

Nüfusun geneli orta boylu olmakla beraber defterde bulunanlardan bıyıklı olanlar sakallı olanlardan daha fazladır. Toplamda yedi kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

Hasan Kâhya'nın yedi yaşındaki yeğeni *Mehmed veledi Mehmed'in* kaydının amca yahut dayısının altında bulunması ve yeğen tabiriyle geçmesi de defterdeki tek yetim çocuk olarak tespit edilmiş olmaktadır¹²¹.

3.5. NFS.d. 2306 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/M.1839'DA ERBAA'DA YERLİ GAYRİMÜSLİM NÜFUS

3.5.1.Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS.d. koduyla 2306 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce1254/M.15 Mart 1839'dur.Defter 22x50 cm ebatlarında, ciltli ve ebrulu olup 11 varak olarak kayıt altına alınmıştır. Numaralama usulü varak usulüdür.

İlk sayfadaki başlık *Defter-i Nüfûs-ı Reâyâ-i Kaza-i İrek Der-Livâ-ı Sivas'tır*. Defter Ereğ Kazasındaki yerli Gayrimüslim nüfusa ait olup yalnız kaza merkezindeki

¹¹⁸BOA,NFS.d.2305, s.2a.

¹¹⁹BOA,NFS.d.2305, s.1b.

¹²⁰BOA,NFS.d.2305, s.2a.

¹²¹BOA,NFS.d.2305, s.2a.

iki mahalledeki Ermeni ve Rum milletine ait bilgiler mevcuttur. Defterdeki nüfus kayıtları şu açıklama ile başlamaktadır: “*Sivas Sancağında vâki ‘ İrek Kazası ’nda sâkin ve mütemekkin b’il-cümle reâyânın tahrîrleri emr ü fermân buyurulmuş olduğuna binâen ber-muceb-i irâde kaza-i mezbûrun zikr-i âtî mahallât, kurrâ ve çiftlikânında yerlü olarak asıl mevcud olan reaya ile evladlarının eşkâl ve sin ve temettu’larına göre istihkâk-ı hakikiyeleri vechle sunûfi beyanyla tahrîr defteridir*¹²².” Defterdeki bu açıklama ve defterin içeriğinden anlaşıldığına göre; defter, Ereğ Kazasında yerleşik yerli reaya ile çocuklarının yaşları, fiziksel özellikleri ve gelirlerinin kaydedildiği bir tahrir defteridir.

3.5.2.2306 Nolu Defterde Kayıtlı Gayrimüslim Nüfusun Yaşadığı Mahalleler

Defterde sadece Cedid ve Kebir mahallesine ait kayıtlar bulunmaktadır. Deftere önce Cedid, ardından Kebir mahallesinde yaşayan Ermeniler kaydedilirken daha sonra ayrı bir başlık altında yine aynı mahallede yaşayan Rumlar kaydedilmiştir. Defter, Gayrimüslimlerin millet esasına göre kaydedilmesi bakımından Erbaa Kaza merkezindeki Ermeni ve Rum sayısını ayrı ayrı tespit etmeye olanak vermektedir. Defterdeki veriler gözden geçirildiğinde Ereğ Kazasında Ermenilerin Rumlara kıyasla sayıca fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Kazadaki Gayrimüslim hane reislerinin adları, genellikle *Tüccar Artin veledi Simon* veya *Kocabıyıköğlü kalaycı Babek veledi Agop* şeklinde babanın lakabı ve mesleği veya çoğunlukla baba adı kullanılarak yazılmıştır. Hane reislerinin hemen alt kısmına çocuk, torun, yeğen, kardeş ve damat gibi diğer aile fertleri kaydedilmiştir. Bu durum hane sayılarının tespitinde kolaylık sağlamaktadır.

Cedid mahallesinde kayıtlı Ermeni nüfusu 30 hanede yaşayan 93 kişidir. Hanelerden en kalabalık olanı dört oğlu, üç kardeşi ve bir torunu ile kaydedilen 70 yaşındaki *Aparoğlü Katırcı Serkis veledi Simon’un ailesidir*¹²³. Cedid mahallesinde iki muhtar kaydı bulunmaktadır. Birinci muhtar 32 yaşındaki *Terzi Menzik veledi Minas*¹²⁴, ikinci muhtar ise 30 yaşındaki *Keşişoğlü ırgad Sahak veledi Mıgırđıç ’tır*¹²⁵.

¹²²BOA,NFS.d. 2306, s. 2b.

¹²³BOA,NFS.d. 2306, s. 2b.

¹²⁴BOA,NFS.d. 2306, s. 3a.

¹²⁵BOA,NFS.d. 2306, s. 2b.

Cedid Mahallesinde bulunan Rumlar bir hane olup bu hanede 35 yaşındaki *Tütüncü Yorgi veledi Yanni* ve 25 yaşındaki kardeşi *Yanni* kaydedilmiştir¹²⁶.

Kebir mahallesinde 33 hanede 89 Ermeni kaydedilmiştir. Mahalledeki en kalabalık ailenin reisi dokuz oğlu ile birlikte kaydedilen 41 yaşındaki *Bibioğlu Serkiz veledi Kevork'tur*¹²⁷. Kebir mahallesinde de iki muhtar kaydı vardır. Birinci muhtar 54 yaşındaki *Darıcioğlutüccar Andon veledi Nikfos*¹²⁸, ikinci muhtar ise 45 yaşındaki *Karagözoğlu terzi Agop veledi Nikfos'tur*¹²⁹.

Kebir mahallesindeki Rum nüfus Cedid mahallesinde olduğu gibi bir hane olup tek kişi olarak kaydedilmiştir. Bu kişi 32 yaşındaki *Tütüncü Penayot veledi Kireki'dir*¹³⁰.

3.5.3. Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

2306 numaralı defterdeki Gayrimüslim nüfusun yaş aralığı 1-70 arasında değişmektedir. Yaşları en büyük iki kişi; 70 yaşındaki *Aparoğlu Katırcı Serkis veledi Simon*¹³¹ ve aynı yaştaki *Minasoğlu Kirkor veledi Minas'tur*¹³². En küçük yaş olarak tevellüd kaydının altında daha yaşına girmemiş 14 bebek kaydı tespit edilmiştir. Defterde benzer diğer defterlerde olduğu gibi, hane kaydına göre aile reisinin adı başa yazılırken çocukların isimleri yaş sırasına göre kaydedilmiştir. Defterdeki nüfusun genelinde ise genç nüfus çoğunluktadır. 11 kişi fevt kaydı ile kaydedilmiş olup bunlardan dokuzu H.1254 tarihinde vefat etmişken ikisi bir sene sonra yani H.1255 tarihinde vefat etmiştir. Bu durumdan kayıt işlemlerinin birkaç yıl kadar sürdüğü düşünülmektedir.

Fiziksel özellikleri bakımından nüfusun geneli orta boylu olmakla beraber defterde bulunanlar Gayrimüslim nüfus olduğu için sadece 38-70 yaş aralığında bulunan 13 kişi sakallıdır. Geri kalan nüfus bıyıklıdır. Bıyıklıların çoğu da kumral bıyıklıdır.

¹²⁶BOA, NFS.d.2306, s.5b.

¹²⁷BOA, NFS.d.2306, s.6a.

¹²⁸BOA, NFS.d.2306, s.7a.

¹²⁹BOA, NFS.d.2306, s.6b.

¹³⁰BOA, NFS.d.2306, s.9a.

¹³¹BOA, NFS.d.2306, s.2b.

¹³²BOA, NFS.d.2306, s.3a.

Buradan Ermeni ve Rum nüfusun açık tenli oldukları anlaşılmaktadır. Toplamda 12 kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

3.5.4. 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu

2306 numaralı defterde toplamda 93 kişinin çeşitli meslek gruplarından olduğu görülmektedir. Bu defterde 16 farklı meslek türü vardır. Hane reislerinin yoğun olarak çalıştıkları meslek grubu, zanaat ve ticaretle ilgili meslek dalları olmuştur. 23 kişi ile tütüncü, 21 kişi ile terzi, 12 kişi ile tüccar, 10 kişi ile kalaycı ve beş kişi ile kuyumcu en fazla icra edilen ilk beş meslek olurken; sazıcı, simitçi, değirmenci, darıcı, dülgere, penpeci ve çerçi birer kişiyle en az yapılan meslekler olmuştur(Bk.Tablo10). Tablo incelendiğinde, mesleklerden tütüncü olanların ilk sırada yer alması bölgede tarım ve tarıma dayalı olarak gelişen bir ekonomik faaliyetin öne çıktığını göstermektedir.

Tablo 10. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu Dağılımı

	Meslek	Kişi sayısı
1	Tütüncü	23
2	Terzi	21
3	Tüccar	12
4	Kalaycı	10
5	Kuyumcu	5
6	Boyacı	4
7	Katırcı	4
8	Ekmekçi	3
9	Kasap	3
10	Kahveci	2
11	Sazıcı	1
12	Simitçi	1
13	Darıcı	1
14	Değirmenci	1
15	Dülgere	1
16	Penpeci	1
17	Çerçi	1
	Toplam	93

5.5. 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Cizye Mükellefi Nüfus

Gayrimüslim halkın elde ettikleri gelirlerine karşılık, ödemekle yükümlü oldukları cizye adlı vergilerin dağılımına baktığımızda; Cedid ve Kebir mahallelerindeki Ermeni ve Rum milleti toplam 65 hanedir. Gayrimüslim nüfusun

cizyeler toplamı: Alâ 14, Evsat 108, Edna 4 kişidir. Cizye verme durumunda olmayan sıbyan yani erkek çocuklar ise 44 kişidir.

Tablo 11'den anlaşılacağı üzere evsat statüsünde bulunan Gayrimüslim nüfus çoğunluktadır. Evsat statüsündekiler cizye nüfusunun % 63,5'ini oluşturmaktadır. Bu da nüfusun büyük çoğunluğunun orta halli olduğunu göstermektedir. Alâ yani zengin statüsünde olanlar ise yalnızca 14 kişi olup, bunlar da oran olarak gayrimüslim cizye nüfusunun % 8,2'sini oluşturmaktadır. Ednâ yani fakirler ise nüfusun % 2,3'ünü oluşturmaktadır. Bu durumda gayrimüslimler arasında fakir konumunda olanların daha az yer teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Tablodaki rakamlardan da anlaşılacağı üzere Ereğ Kazasındaki Gayrimüslimlerin sosyal ve iktisadi hayatın orta sınıf kesimini oluşturdukları açıkça görülmektedir.

Tablo 11. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı

Mahalle	Millet	Hane	Ala	Evsat	Edna	Sıbyan
Cedid	Ermeni	30	9	47	2	29
	Rum	1	0	2	0	0
Kebir	Ermeni	33	5	58	2	15
	Rum	1	0	1	0	0
Toplam		65	14	108	4	44

Kaynak: BOA, NFS. d 2306,s.11a.

3.6. NFS.d. 2307 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1254/M.1839'DA ERBAA'DA YABANCI GAYRİMÜSLİM NÜFUS

3.6.1. Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS.d. koduyla 2307 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce 1254/M.15 Mart 1839'dur. Defter 23x51 cm. ebatlarında, ciltli ve ebruludur. Numaralama usulü varak usulü olup 10 varak olarak kayıt altına alınmış olsa da 7 varak mevcuttur. Defterdeki isimler dörder sütun şeklinde yazılırken satır sayısı mevcut mahalle ya da köylerdeki nüfusa göre değişiklik göstermektedir. Bazı sayfalarda bilgiler üst kısım boş bırakılarak sadece en alt kısma iki satır olarak yazılmış olup bazı sayfalarda ise defterin sağ tarafı boş bırakılarak sol tarafa yazılmıştır. Nüfus kayıtlarının tutulmasının birkaç yıla yayılmış olması, başka bir deyişle yoklama defteri olması nedeniyle bu sayfaların boş bırakılma nedeninin bu mahallelere gelecek yeni kişilerin, örneğin göçle gelen ya da yeni doğanların da eklenecek olması ihtimalini akla getirmektedir. Defterin

birincisayfasından itibaren kayıtlar başlamaktadır. Dolayısıyla diğer defterlerde olan genel başlığın olduğu sayfabu defterde yoktur. Sayfa başında bulunan şu açıklamadan defterin kimleri kapsadığı anlaşılmaktadır:

“*Sivas Sancağı’nda İrek Kazâsında sâkin ve mütemekkin bi’l-cümle nüfûs-üzükûrun tahrîrleri emr ü fermân buyrulmuş olduğuna binâen ber-mucib-i emr ü irâde kazâ-i mezbûrun zikr-i âtî mahalle ve kurrâsında bulunan yabancı re’âya ile evlâdlarının sin ve eşgâl ve fi’l-’aslkazâları ve müddetleri tasrihiyle tahrîr defteridir.(1254 M.15/1839 Muharrem 15)*” Defter; Erek Kazasında yerleşik yabancı erkek nüfusun yaşı, fiziksel özellikleri, geldikleri yerler ve kalma sürelerinin belirtildiği tahrir defteridir. 2307 numaralı defter Erek Kazasına diğer bölgelerden göç eden yabancı gayrimüslim nüfusa aittir. Dışarıdan gelen yabancı Gayrimüslim nüfus ağırlıklı olarak mesleklerini icra etmek için gelmiş olmakla beraber bir kısmının da zorunlu olarak göç etmiş oldukları anlaşılmaktadır.

3.6.2.2307 Nolu Defterde Bulunan Mahalleler

Bu defterde iki mahalle ve bir çiftliğe ait kayıtlar bulunmaktadır. Bunlar: Kebir Mahallesi, Cedid mahallesi ve Milal köyüne bağlı Kendekse çiftliğidir. Bu mahalle ve çiftliklere diğer bölgelerden gelen çoğunlukla meslek erbabı olan Ermeni ve Rumlar yerleşmiştir. Bu gayrimüslim defterinde bir çiftlik harici köy kaydına rastlamamaktayız. Dolayısıyla Ermeni ve Rum nüfusun merkezde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Defterde ayrıca Erek sukında yani çarşısında 34 yabancı Ermeni kaydı da bulunmaktadır.

Cedid mahallesinde kayıtlı yabancı Ermeni nüfusu 10 hanede toplam 20 kişidir. Bu mahallede kalabalık bir aileye rastlanmamaktadır, çocuk sayısı en fazla ikidir. Mahalledeki en büyük kişi Tokat’tan üç sene önce gelen amel mande olarak da kaydedilen 60 yaşındaki *Tavin veledi Ohan’dır*¹³³. Yaşı en küçük kişi ise bir yaşında olan ve H.1255 tarihinde fevt olan *Artin veledi Agop’tur*¹³⁴. Bu mahalleye yerleşen yabancı nüfusun Tokat, Amasya ve Çarşamba gibi yakın civarlardan gelmiş oldukları görülmektedir. Cedid mahallesinde Rum nüfus kaydı tespit edilmemiştir.

Kebir mahallesinde yedi hanede kayıtlı yabancı Ermeni nüfusu 10 kişidir. Dört kişinin çocuğu olmayıp üç kişinin ise sadece bir çocuğu vardır. Kebir mahallesinde en

¹³³ BOA, NFS. d. 2307,s.1b.

¹³⁴ BOA, NFS. d. 2307,s.1b.

yaşlı kişi Tokat'tan beş sene önce gelen 55 yaşındaki *Çilingiroğlu Tatus veledi Karabed'dir*¹³⁵. En genç kişi ise beş yaşındaki *Manuk veledi Karabed'dir*¹³⁶. Bu mahallede kaydedilen kişilerin Tokat, Amasya, Niksar ve Yalakabad'dan (Yalova) geldikleri belirtilmiştir. Kebir mahallesinde bulunan Rum nüfus sadece bir hanedir. Hane reisi altı oğlu olan 27 yaşındaki *terzi Yağba veledi Azitas'tır*¹³⁷.

Milal köyüne bağlı Kendekse'de bir Rum çiftliği mevcut olup burada yedi hanede toplam 19 kişi kayıt altına alınmıştır. Çiftlik muhtarı Sonisa Kazasından iki ay önce gelen 27 yaşındaki *Nastar veledi Sava'dır*¹³⁸. Burada Gayrimüslim bir muhtarın varlığı çiftlikte sadece Rum nüfusun olduğunu göstermektedir. Çiftlikteki en yaşlı kişi 60 yaşındaki *Sava veledi Nakır'dır*. En küçük kişi ise bir yaşındaki *Sava veledi Keriki'dir*. Toprağın bol emeğin yeterli olmadığı bu dönemlerde tarımsal üretimin yoğun olarak yapıldığı bu çiftliklere gelenlerin önemli ölçüde işgücü açığını gidermekte olduğu görülmektedir.

Çiftlik kaydının hemen ardından “*Yabancıyan olarak Ereğ Kazası sükında kain Ermeniyan defteri*” şeklinde ayrı bir başlıkta toplam 26 hane olan 34 kişi kaydedilmiştir. En son sayfada toplamı veren tabloda bunlar için *Yabancıyan-ı Çarşı* yazmaktadır. Buradaki yabancı Ermeni nüfusun yerleştikleri mahalle yahut köy belirtilmemiştir. Bu başlıkta kayıtlı 34 kişiden 29'unun çeşitli meslek erbabı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu kişilerin mesleklerini icra etmek için gelenler olduğu ve Erbaa çarşısında mesleklerini icra etme ihtimallerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Buradaki en yaşlı kişi Kayseri'den sekiz ay önce gelen 65 yaşındaki *çerçi Rum Mihail veledi İsak'tır*¹³⁹. En genç yaş ise 17 olup bu yaşta üç kişi kayıtlıdır. Bu kişiler; Tokat'tan yedi sene önce gelen *İstefan veledi terzi İstefan*¹⁴⁰, Çarşamba'dan dört sene evvel gelen ekmekçi *Rum Yangul veledi Sava* ve yine Çarşamba'dan nüfus kaydının tutulduğu gün gelen terzi *Karabed veledi Haçek'dir*¹⁴¹. Bu başlık altına kaydedilen kişiler; Tokat, Çarşamba, Merzifon, Niksar, Ünye ve Karahisar'dan gelmişlerdir.

¹³⁵BOA,NFS.d. 2307, s. 2b.

¹³⁶BOA,NFS.d. 2307, s. 3a.

¹³⁷BOA,NFS.d. 2307, s. 3b.

¹³⁸BOA,NFS.d. 2307, s. 4a.

¹³⁹BOA,NFS.d. 2307, s. 5b.

¹⁴⁰BOA,NFS.d. 2307, s. 5a.

¹⁴¹BOA,NFS.d. 2307, s. 5b.

3.6.3. 2307 Nolu Defterde Kayıtlı Ticaret ve Meslek Erbabı Nüfusu

2307 numaralı yabancı Gayrimüslim defterinde toplamda 41 kişinin çeşitli meslek gruplarından olduğu görülmektedir. Bu defterde 17 farklı meslek türü vardır.10 kişi ile terzi, altı kişi ile abacı dörder kişi ile kalaycı ve ekmekçi en çok tercih edilen mesleklerden olurken berber, bezzaz, dellak, kahveci, bakkal, bohçacı, amele ve hizmetkâr birer kişiyle en az yapılan mesleklerden olmuştur(Bk.Tablo12). Diğer bölgelerden Erek Kazasına yerleşen Gayrimüslim nüfusun yoğun olarak çalıştıkları meslek dalları zanaat ile ilgili olanlardır.

Tablo 12. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı

	Meslek	Kişi Sayısı
1	Terzi	10
2	Abacı	6
3	Kalaycı	4
4	Ekmekçi	4
5	Tütüncü	2
6	Çizmeci	2
7	Çerçi	2
8	Dülger	2
9	Berber	1
10	Bezzaz	1
11	Dellak	1
12	Kahveci	1
13	Kuyumcu	1
14	Bakkal	1
15	Bohçacı	1
16	Amele	1
17	Hizmetkâr	1
	Toplam	41

3.6.4. Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

2307 nolu defterde bulunan Gayrimüslim yabancı nüfusun yaş aralığı 1-65 arasında değişmektedir. En yaşlı kişi 65 yaşındaki *çerçi Rum Mihail veledi İsak'tur*. Defterdeki yaşı en küçük iki kişi ise bir yaşlarında olan *Sava veledi Keriki* ve *Artin veledi Agop'tur*. Üç kişi ise fevt olarak kaydedilmiştir.

Fiziksel özellikleri bakımından nüfusun geneli orta boyludur. Deftere kaydedilenlerden sadece 13 kişi sakalıdır. Geri kalan nüfus bıyıklıdır. Bıyıklıların çoğu da kumral ve sarı bıyıklıdır. Toplamda beş kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

3.6.5. Erbaa'daki Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Geldikleri Yerler

Bölgedeki nüfus hareketliliği içinde ele alınması gereken önemli noktalardan biri de çeşitli sebeplerle Erek Kazasına değişik yerlerden gelip yerleşenlerdir. Bu deftere göre Erek Kazasının dışarıdan nüfus aldığı yerler arasında; Amasya, Karahisar-1 Şarki, Canik, Ordu Tokat, Yalakabad (Yalova) vilayetleri bulunmaktadır. En fazla göç, 33 kişi ile Tokat merkezden olup onu 11 kişi ile Çarşamba Kazası, 12 kişi ile Milas (Mesudiye) ve 11 kişi ile Merzifon izlerken; yedişer kişinin de Niksar ve Sonusa Kazalarından gelmiş oldukları görülmektedir (Bk.Tablo13). Gelenler çoğunlukla yakın civar bölgelerden olmakla beraber en uzak yer ise Yalakabad (Yalova) olarak kayıtlara geçmiştir. Erek Kazasına ve köylerine göç eden kişilerin burada bulunma sürelerine baktığımızda ise en yakın zamanda gelen kişi nüfus kayıtlarının tutulduğu gün Çarşamba'dan gelen 17 yaşındaki *Karabed veledi Haçek'dir*¹⁴². Defterdeki diğer kişilerden daha evvel gelen ve kardeş oldukları tahmin edilen iki kişi vardır. Bu kişiler; yedi sene önce Tokat'tan gelen *Terzi Ohannis veledi İstefan* ile yine yedi sene önce Niksar'dan gelen *Terzi Ohannis veledi Nikkos'tur*¹⁴³. Defterdeki yabancı Gayrimüslim nüfustan 23 kişinin H.1255 tarihinde vilayetlerine geri döneceği belirtilirken geriye kalan kişiler içinse ne kadar süre daha burada kalacaklarına dair bir açıklama yazılmamıştır.

Tablo 13. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı

İl	Kaza	Köy	Mahalle	Kişi Sayısı
Amasya	Merkez	-	Aşağı Suvadiye	1
	Merzifon	Merkez	Hoca Süleyman	1
	Merzifon	Merkez	Alaca Minare	2
	Merzifon	Merkez	Erzinka?	1
	Merzifon	Merkez	Hacı Bali	1
Kara Hisar-1 Şarki (Şebinkarahisar)	Milas (Mesudiye)	Aşağı Faldaca	-	12

¹⁴² BOA, NFS.d.2307,s.5a.

¹⁴³ BOA, NFS.d. 2307,s.5a.

Kayseri	-	Endürlük	-	5
Canik	Çarşamba	Sarıca	-	8
	Çarşamba	-	Çay	1
	Ünye	-	Çamurlu	2
Tokat	Merkez	-	Kâbe-i Mescid	1
	Merkez	-	Simavon Keşiş	3
	Merkez	-	İçmesu	3
	Merkez	-	Tatar Hacı	3
	Merkez	-	-	1
	Merkez	-	Yaşmeydan	9
	Merkez	-	Su İçmez	2
	Merkez	-	Veledi Ayas	1
	Almus	Çilehane	-	1
	Niksar	Merkez	Kale	2
	Merkez	-	Sabunhane	1
	Niksar	Merkez	Maduru	2
	Niksar	Merkez	Taşmektep	2
	Niksar	Merkez	Aşağibey	1
	Merkez	-	Dere	2
	Merkez	-	Sarıgüllük	1
	Merkez	-	Meydan-ı Müslim	1
	Merkez	-	Debbağ Hane-i Atik	1
	Merkez	-	Yar Ahmed	1
	Merkez	-	İsa Fakih	1
	Merkez	-	Cedid	1
Merkez	-	Zaim Zımmi	1	
Sonusa	Serince	-	7	
Yalakabad (Yalova)	Merkez	-	-	1
Toplam				83

3.6.6. 2307 Nolu Defterde Kayıtlı Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Cizye Vergisi Yükümlülüğü

H. 1254 / M. 1839 tarihli nüfus defterinde kayıtlı 90 kişi bulunmaktadır. Adı geçen kayıtlardan 69 kişi evsat, altı kişi ise edna cizye vergisi öderken alâ statüsünde vergi veren kişi yoktur. Sıbyan olarak da 15 kişi kaydedilmiştir.(Bk.Tablo14).

Tablodan da anlaşılacağı üzere evsat statüsündeki gayrimüslim nüfus çoğunluktadır. Evsat statüsünde olanlar toplam cizye nüfusunun % 51,7'sini oluşturmaktadır. Bu da nüfusun büyük çoğunluğunun orta halli olduğunu göstermektedir. Alâ statüsünde vergi veren kişiye rastlanmamıştır. Ednâ yani fakirler ise nüfusun % 4,5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 14. H.1254/M.1839 Tarihli 2306 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı

Mahalle	Millet	Hane	Ala	Evsat	Edna	Sıbyan
Cedid	Ermeni	10	-	11	3	6
	Rum	-	-	-	-	-
Kebir	Ermeni	7	-	8	1	1
	Rum	1	-	1	1	5
Kendekse Çiftliği	Rum	7	-	15	1	3
Çarşıda	Ermeni	26	-	34	-	-
Toplam		51	0	69	6	15

Kaynak:BOA, NFS.d.2307,s.10b.

3.7. NFS.d. 2309 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1259/M.1844'DE ERBAA'DA YERLİ MÜSLİM NÜFUS

3.7.1.Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS.d. koduyla 2309 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce 1259/M. 20 Ocak 1844'dür. Defter 22x55 cm ebatlarında, ciltli ve ebrulu olup 39 sayfa olarak kayıt altına alınmış olsa da toplamda 34 sayfa mevcuttur. Numaralama usulü sayfa usulüdür. Kayıtlar tutulurken bazı köylerde kişinin babasının isminin önüne oğlu ifadesi yerine Arapça karşılığı olan bin kelimesi kullanılırken bazı köylerde de isimler doğrudan oğlu ifadesi kullanılarak yazılmıştır. Bu durumda kayıtların iki ayrı memur tarafından tutulmuş olabileceği düşünülmektedir. Bu defterde nüfus bilgileri yazılırken açıklayıcı kısımlar dahil hiçbir kısımda kırmızı mürekkep kullanılmamıştır.

Giriş sayfasındaki genel başlıkta “*Sivas Eyaleti dahilinde kain Sivas Sancağı Defter Nazırı İdaresinde bulunan Erek Kazasının İslam defteridir.*” ifadesi yer almaktadır. Birinci sayfadaki en üstteki açıklama ise şu şekildedir:

Sivas Sancâğı muzâfâtından Kaza-i Erbaa kazalarından Nefs-i İrek Kazasında sakin ve mütemekkin ahali-İslam'ın mikdarını mübeyyin tahrir sureti defteridir. Bu açıklamadan 2309 numaralı defterin Erek Kazasında yerli Müslüman nüfusa ait olduğu anlaşılmaktadır.

3.7.2. 2309 Nolu Defterde Yer Alan Mahalle ve Köyler

2309 numaralı defterde yerli Müslüman nüfusun yaşadığı iki mahalle ve on dört köye ait bilgiler vardır. Mahallelerin nüfusu 162 hanede 364 kişidir. Köylerde ise 330 hanede toplam 907 kişidir. Bu defterde kayıtlı toplam nüfus ise 1271 kişidir.

Kebir mahallesinde yerli Müslüman nüfus 114 hanede toplam 284 kişidir. İncelediğimiz tüm defterlerde Kebir mahallesinin nüfus yoğunluğu Cedid mahallesine göre hayli fazla olduğu görülmektedir. Mahalledeki en yaşlı kişi 80 yaşındaki *Göçekoğlu Molla Hüseyin'dir*¹⁴⁴. Mahalledeki en küçük yaş ise, bir yaşlarında olan üç bebek kayıdır. Bunlar: *Eski Nakib Salih Efendi'nin oğlu Hasan Hüseyin*¹⁴⁵, *Nakib İbrahim Efendi'nin oğlu Süleyman*¹⁴⁶ ve *Hazinedar Mehmed oğlu Mustafa'dır*¹⁴⁷. Mahallede tek muhtar kaydı bulunmaktadır. Bu kişi, 51 yaşındaki *Kocabıykoğlu Hacı Mehmed'dir*¹⁴⁸. Mahalle imamı ise, 24 yaşındaki *Genç Ali oğlu Molla Mehmed'dir*¹⁴⁹. Mahallede beş oğlu ve üç kardeşi ile aynı hanede yaşayan en kalabalık aile 90 nolu hanede kayıtlı Tımarlı süvari olan 55 yaşındaki *Köy ağası oğlu Ebubekir Ağa'ya*¹⁵⁰ aittir. Mahalledeki 22 kişi ise tek kayıtlı defterde yer almaktadırlar. Buradan bu kişilerden bazılarının çocuğu olmadığı bazılarının kız çocukları olduğu yaşı genç olanların ise, babalarının vefat etmiş olduğu ve hanedeki tek erkek olduğu düşünülmektedir.

Cedid mahallesindeki yerli Müslüman nüfus 45 hanede 84 kişidir. Mahalledeki en yaşlı kişi sekiz numaralı hanede kayıtlı 80 yaşındaki *Göçekoğlu İsmail'dir*¹⁵¹. Mahallede yaşı en küçük olan kişiler ise yirmi numaralı hanede kayıtlı ikiz oldukları anlaşılan *Ali oğlu Ebubekir*¹⁵² ile *Ali oğlu Ahmed'dir*¹⁵³. Mahalle muhtarı ve imamı yan yana kaydedilmiştir. Mahalle muhtarı *44 yaşındaki Cabaoğlu Mehmed*¹⁵⁴ olup imam ise, 14 yaşındaki *Mehmed Efendi Beyoğlu Hasan'dır*¹⁵⁵. Mahalledeki en kalabalık haneye

¹⁴⁴BOA,NFS.d 2309,s.1.

¹⁴⁵BOA,NFS.d 2309,s.1.

¹⁴⁶BOA,NFS.d 2309,s.1.

¹⁴⁷BOA,NFS.d 2309,s.5.

¹⁴⁸BOA,NFS.d 2309,s.1.

¹⁴⁹BOA,NFS.d 2309,s.1.

¹⁵⁰BOA,NFS.d 2309,s.4.

¹⁵¹BOA,NFS.d 2309,s.7.

¹⁵²BOA,NFS.d 2309,s.8.

¹⁵³BOA,NFS.d 2309,s.8.

¹⁵⁴BOA,NFS.d 2309, s.7.

¹⁵⁵BOA,NFS.d 2309, s.7.

sahip kişi üç oğlu ve bir torunu olan 65 yaşındaki *Urgancıoğlu Ali'dir*¹⁵⁶. Mahalledeki 21 hane ise tek kişi olarak kaydedilmiştir.

2309 numaralı defterde bulunan yerli Müslüman nüfusun yaşadığı 14 köyde 330 hane kayıt altına alınmış olup bu köylerin toplam nüfusu 907 kişidir. 206 kişi ile Alaaddin köyü bu defterdeki en kalabalık köydür. 152 kişi ile Şıhlar köyü ve 88 kişi ile de Ağacalan köyü diğer kalabalık köyler arasındadır. En seyrek nüfuslu köyler ise; 16 kişi ile Kargın ve 13 kişi ile Kuytul ve Mekril köyleridir (Bk.tablo15). 2309 nolu defterdeki en kalabalık aile Kuytul köyünde bulunan 75 yaşında olan hanesinde çocukları, torunları, kardeşleri ve yeğenleriyle birlikte toplamda 12 kişi kaydedilen *Deli Hüseyinoğlu Hüseyin'dir*¹⁵⁷. İmam ve muhtar kaydı her köyde bulunmamaktadır. Ravak ve Kuytul köylerinde bir muhtar ve bir imam kaydı varken, Aydınsofue Alaaddin köylerinde ise sadece hatip kaydı bulunmaktadır. Nüfusu diğer köylere göre kalabalık olan Çandır ve Eksel köylerinde üç görevlinin de (muhtar, imam, hatip) kaydı bulunmaktadır. Kızılçubuk köyünde sadece bir muhtar kaydı varken Kargın ve Mekril köylerinde ise sadece imam kaydı bulunmaktadır. Erek Kazasına bağlı iki mahalle ve 14 köyde toplam 31 yetim kaydı olup yaşları 5 ile 15 arasında değişmektedir.

Tablo 15. H.1259/M.1844 Tarihli 2309 Numaralı Defterde Bulunan Mahalle ve Köylerin Nüfus Dağılımı

Mahalle		Hane Sayısı	Nüfus
1	Kebir	117	280
2	Cedid	45	84
		Toplam	364
Köyler			
1	Alaaddin	80	206
2	Şıhlar	64	152
3	Ağacalan	26	88
4	Milal	22	79
5	Aydınsofu	19	73
6	Erzenüs	24	70
7	Ağcakeçi	18	51
8	Ravak	18	48
9	Kızılçubuk	16	47
10	Eksel	12	32
11	Çandır	17	19

¹⁵⁶BOA,NFS.d 2309, s.8.

¹⁵⁷BOA,NFS.d 2309, s.29.

12	Kargın	4	16
13	Kuytul	4	13
14	Mekril	6	13
		Toplam	907
	Genel Toplam		1271

Deftere kaydedilen fakat sayım esnasında köylerinde olmayanlar ve buldukları yerler şu şekilde sıralanmaktadır:

Mekril köyünden, *Kara Hasanoğlu Bektaş*¹⁵⁸ - Zile Kazası'nda

Çandır köyünden, *Öksüzöğlu Hasan kardeşi Abdullah*¹⁵⁹ - Der Aliye'de

Çandır köyünden, *Ömer oğlu Mehmed*¹⁶⁰ - Karahisar-ı Şarki'de

Ağacakeçi köyünden, *Ebubekir oğlu Osman*¹⁶¹ - Bursa'da

Ağacakeçi köyünden, *Kocabaşoğlu Mehmed*¹⁶² - Der Aliye'de

Aydınsofu köyünden, *Ebubekir oğlu Ebubekir*¹⁶³ - Tokat'ta

Cedid mahallesinden, *Salih kardeşi Veleddin*¹⁶⁴ - Dersaadet'te

3.7.3. Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

Fiziksel özellikleri bakımından nüfusun geneli orta boylu olmakla beraber defterde bulunanların çoğunluğu orta yaş ve üzeri olduğu için sakallı olanlar bıyıklı olanlardan sayıca fazladır. Sakallılar çoğunlukla kara ve kır sakallı, bıyıklılar ise ağırlıklı olarak ter bıyıklı ve kumral bıyıklıdır. Toplamda 121 kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

Hastalık durumu bakımından dört kişinin kaydına rastlanmaktadır. İki kişi yekçeşm olup bu kişiler Eksel köyünden 70 yaşındaki *Deli Yusuföğlu Mehmed*

¹⁵⁸BOA,NFS.d 2309,s.33.

¹⁵⁹BOA,NFS.d 2309,s.25.

¹⁶⁰BOA,NFS.d 2309,s.25.

¹⁶¹BOA,NFS.d 2309,s.17.

¹⁶²BOA,NFS.d 2309,s.17.

¹⁶³BOA,NFS.d 2309,s.14.

¹⁶⁴BOA,NFS.d 2309,s.7.

*Memiş*¹⁶⁵ ile Çandır köyünde 55 yaşındaki *Devecioğlu Ali Ağa'dır*¹⁶⁶. Çandır köyünde 23 yaşındaki *Ahmed oğlu Hüseyi'in*¹⁶⁷ gözleri alidir. Yine Çandır köyünde kayıtlı 23 yaşındaki *Ahmed oğlu Hüseyin*¹⁶⁸ ise mecnundur.

2309 numaralı defterde yaş aralığı 1 ile 100 arasındadır. Defterdeki en yaşlı kişi Çandır köyünde kayıtlı 100 yaşındaki *Köse Ömer'dir*¹⁶⁹. En küçük yaş birolup defterde bu yaşta olan 50 kayıt mevcuttur. Kayıt tutan memurların yazmayı unutmuş olmalarından olsa gerek 12 kişinin ise yaşları yazılmamıştır.

3.7.4. 2267 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Erbabı Nüfusu

2309 numaralı defterde toplamda 18 kişinin çeşitli meslek gruplarından olduğu görülmektedir. Defterde kayıtlı yedi farklı meslek grubu olup en fazla icra edilen meslek; sekiz kişi ile imam olurken birer kişiyle berber, katırcı ve jurnal kâtibi¹⁷⁰ ise en az icra edilen mesleklerdendir (Bk.Tablo 16).

Tablo 16. H.1259/M.1844 Tarihli 2309 Numaralı Defterde Kayıtlı Meslek Nüfusu Dağılımı

	Meslek	Kişi Sayısı
1	İmam	8
2	Hatip	3
3	Nakib	2
4	Müezzin	2
5	Berber	1
6	Katırcı	1
7	Jurnal Katibi	1
	Toplam	18

3.7.5. Asakir-i Mansure'de Görevli Olan Nüfus

2309 numaralı nüfus defterinde Asakir-i Mansure'de görevli olan 32 kişi *mansurede* veya *redif* ifadesiyle kaydedilmiştir. İki kişi ise Tımarlı süvaridir. Bu kişiler:

¹⁶⁵BOA,NFS.d 2309,s.21.

¹⁶⁶BOA,NFS.d 2309,s.24.

¹⁶⁷BOA,NFS.d 2309,s.24.

¹⁶⁸BOA,NFS.d 2309,s.32.

¹⁶⁹BOA,NFS.d 2309,s.24.

¹⁷⁰ Buldukları yerlerde meydana gelen olayları, doğum ve ölümleri, bolluk, kuraklık ve kıtlık gibi durumları, buldukları yerleşim yerine gelip gidenleri, ne sebeple gelip gittiklerini sağlıklı bir şekilde tutmuş oldukları defterlerine kaydedip bu defterleri bir hafta yahut on beş günde bir sancak merkezine gönderen görevlilerdir. Bk. Mehmet Zahit Yıldırım, "Jurnal Defterleri ve Jurnal Defterlerinde Mentеше Sancağı" Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,S.43,C.2018, s. 322.

Kebir mahallesinde kayıtlı 55 yaşındaki *Köy Ağası oğlu Ebubekir Ağa*¹⁷¹ ve yine aynı mahallede kayıtlı 16 yaşındaki *Zaim oğlu Mehmed'dir*¹⁷².

3.8. NFS.d. 2310 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1259/M.1844'DE ERBAA'DA YERLİ GAYRİMÜSLİM NÜFUS

3.8.1. Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS.d. koduyla 2310 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce 1259/M.20 Ocak 1844'tür. Defter 20x54 cm. ebatlarında, ciltli ve ebruludur. Numaralama usulü sayfa usulü olup 19 sayfa olarak kayıt altına alınmış olsa da toplamda 12 sayfa mevcuttur. Kayıtlar beşer sütun olarak yazılmış olup satır sayısı ise sayfalara göre değişiklik göstermektedir. Diğer Gayrimüslim defterlerinde son kısımda cizye mükellefini gösteren toplam yekûnların olduğu sayfa bu defterde yoktur.

Defterin giriş sayfasında "*Sivas Eyâleti dâhilinde kâ'in Sivas Sancâğı defter nazırı idâresinde bulunan İrek Kazâsının yabancı reâya defteridir.*" şeklinde başlık atılmıştır. Birinci sayfadaki üstte bulunan açıklamada deftere yazılan kişilerin kimler olduğu daha açık anlaşılmaktadır. Bu açıklama şu şekildedir:

*Sivas Sancâğı muzâfâtından İrek Kazâsında sâkin ve mütemekkin bi'l-cümle âhâl-i zimmi Ermeniyân'ın mikdârını mübeyyin tahrîr defteri sûretidir*¹⁷³. Defter Ereğ Kazasında yerleşik olan Gayrimüslim Ermeni nüfusa aittir.

3.8.2. 2310 Nolu Defterde Bulunan Mahalle ve Çiftlikler

2310 numaralı Gayrimüslim defterinde iki mahalle ve iki çiftliğe ait bilgiler bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; Kebir mahallesi, Cedid mahallesi, Alinek'e bağlı Sarıkaya çiftliği ve Nohu köyüne bağlı Çakşur çiftliğidir.

Kebir mahallesinde Gayrimüslim Ermeni nüfusu 33 hanede toplam 77 kişidir. Mahalledeki en yaşlı kişi 65 yaşındaki *Tomcan veledi Haçedur'dur*¹⁷⁴. En küçük kişiler ise bir yaşlarında *Manasoğlu Serkis*¹⁷⁵, *Ohan oğlu Matus*¹⁷⁶, *Agop veledi Markar*¹⁷⁷ ve

¹⁷¹BOA, NFS.d. 2309, s. 4.

¹⁷²BOA, NFS.d. 2309, s. 5.

¹⁷³BOA, NFS.d. 2310, s. 1.

¹⁷⁴BOA, NFS.d. 2310, s. 2.

¹⁷⁵BOA, NFS.d. 2307, s.2.

*Ohannis veledi Ohan'dır*¹⁷⁸. Mahalledeki en kalabalık hane reisi beş oğlu olan 37 yaşındaki *Babek veledi İstefan'dır*¹⁷⁹. Altı hane reisinin ise çocuk kaydı yoktur.

Cedid mahallesinde Ermeni nüfusu 33 hanede 88 kişidir. Mahalle muhtarı 35 yaşındaki *Menzik veledi Manas'tır*¹⁸⁰. Mahallede yaşı en büyük kişi 75 yaşındaki *Vartus veledi Bedrus'tur*¹⁸¹. Yaşı en küçük kişi ise bir yaşındaki *Kalyos veledi Artin'dir*¹⁸². Cedid mahallesinin en kalabalık hanesinin reisi iki yeğeni, bir damadı ve dört oğlu ile birlikte kaydedilen 60 yaşındaki *Asadur veledi Kirhor'dur*¹⁸³. Bu haneden üç kişinin alâ statüsünde cizye vergisi ödemesi mahalledeki en zengin aile olduğunu da göstermektedir.

Alinek'e bağlı Sarıkaya çiftliğinde altı hanede 16 kişi yaşamaktadır. Çiftlikteki en büyük kişi 58 yaşındaki *Karabed veledi Ağbar*¹⁸⁴; en küçük kişi ise bir yaşındaki *Kalus oğlu Agop'tur*¹⁸⁵.

Nohu Köyüne bağlı Çakşur çiftliğinde (şimdiki Beykaya) kayıtlı Emeni nüfusu beş hanede 14 kişidir. Çiftlikteki en yaşlı kişi 55 yaşındaki *Karabed veledi Kirhor'dur*¹⁸⁶. En genç kişi ise bir yaşındaki *Serkis veledi Manus'tur*¹⁸⁷.

3.8.3.2310 Nolu Defterdeki Gayrimüslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

2310 numaralı defterde bulunan yerli Gayrimüslim nüfusun yaş aralığı 1-75 arasındadır. Defterdeki en yaşlı kişi Cedid mahallesinde kayıtlı 72 yaşındaki *Kirhor veledi Manas'tır*¹⁸⁸. Defterde bulunan en küçük kişiler ise bir yaşında olup tüm mahalle ve çiftliklerde toplamda sekiz tane bu yaşta erkek çocuğu kaydı vardır.

¹⁷⁶BOA,NFS.d. 2310,s.2.

¹⁷⁷BOA,NFS.d. 2310,s.2.

¹⁷⁸BOA,NFS.d. 2310,s.4.

¹⁷⁹BOA,NFS.d. 2310,s.3.

¹⁸⁰BOA,NFS.d. 2310,s.5.

¹⁸¹BOA,NFS.d. 2310,s.7.

¹⁸²BOA,NFS.d. 2310,s.7.

¹⁸³BOA,NFS.d. 2310,s.5.

¹⁸⁴BOA,NFS.d. 2310,s.9.

¹⁸⁵BOA,NFS.d. 2310,s.9.

¹⁸⁶BOA,NFS.d. 2310,s.11.

¹⁸⁷BOA,NFS.d. 2310,s.11.

¹⁸⁸BOA,NFS.d. 2310,s.6.

Nüfusun geneli orta boyludur. Deftere kaydedilenlerden sadece 24 kişi sakalıdır. Geri kalan nüfus bıyıklıdır. Bıyıklıların çoğu da kumral, karave sarı bıyıklıdır. Toplamda 25 kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir. Engel ve hastalık durumlarına bakıldığında defterde sadece Cedid mahallesinde bulunan 48 yaşındaki *Simon veledi Simon'un*¹⁸⁹ amâ olduğu tespit edilmiştir. Buradaki tek kişinin kaydından ve defterdeki toplam nüfusa bakılacak olursa nüfusun oldukça sağlıklı olduğu anlaşılmaktadır.

3.8.4.2310 Nolu Defterde Kayıtlı Gayrimüslim Nüfusun Cizye Vergisi Yükümlülükleri

H. 1259 tarihli nüfus defterinde kayıtlı toplam 163 kişi bulunmaktadır. Adı geçen kayıtlardan 119 kişi evsat, 11 kişi edna cizye vergisi öderken alâ statüsünde vergi veren 13 kişidir (Bk.Tablo 17). Toplamda 143 kişi cizye mükellefi iken dokuz yaş altı 20 kişi çocuk yaşta olduklarından vergiden muafır.

Evsat statüsünde olanlar toplam cizye nüfusunun % 82,2'sini oluşturmaktadır. Bu defterde de nüfusun büyük çoğunluğunun orta halli olduğu anlaşılmaktadır. Alâ statüsünde vergi verenler nüfusun %9'una karşılık gelirken ednâ yani dar gelirliler ise nüfusun % 7,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo 17. H.1259/M.1844 Tarihli 2310 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı

Mahalle	Millet	Hane	Ala	Evsat	Edna
Cedid	Ermeni	33	5	52	3
Kebir	Ermeni	31	8	47	6
Sarı Kaya Çiftliği (Alinek'e bağlı)	Ermeni	6	-	11	1
Çakşur Çiftliği (Nohu köyüne bağlı)	Ermeni	5	-	9	1
Toplam		75	13	119	11

3.9. NFS.d. 2311 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1259/M.1844'DE ERBAA'DA YABANCI GAYRİMÜSLİM NÜFUS

3.9.1. Defterin Genel Özellikleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğundaki NFS.d. koduyla 2311 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce

¹⁸⁹BOA,NFS.d. 2310,s.7.

1259/M.20 Ocak 1844'tür. Defter 19.5x54.5 cm. ebatlarında, ciltli ve ebruludur. Numaralama usulü sayfa usulü olup dört sayfa olarak kayıt altına alınmış olsa da toplamda üç sayfa mevcuttur. Kayıtlar dörder sütun olarak yazılmış olup mevcut iki sayfada iki satır şeklinde tutulmuştur.

Defterin başlangıcında "*Sivas Eyâleti dâhilinde kâ'in Sivas Sancağı Defter nazırı idâresinde bulunan İrek Kazâsı'nın reâyâ defteridir.*" şeklinde başlık atılmıştır. Birinci sayfadaki üst kısımdaki açıklama ise: "*Sivas Sancâğı kazâlarından İrek kazâsında sâkin ve mütemekkin ehl-i zimmet yabancı reâyânın mikdârını mübeyyin tahrîr defteridir.*" şeklindedir. Bu defterde Ereğ Kazâsına dışarıdan gelen yabancı Gayrimüslim reayanın bilgilerine ulaşılmaktadır. Bununla birlikte yabancı nüfusun kaydedildiği diğer defterlerde kişilerin geldikleri yerler, kalma süreleri ve vergileri yazılırken bu defterde sadece isim, yaş ve fiziksel özellikler belirtilmiştir.

2311 numaralı defterde mahalle ve köy kaydı yoktur. *Nüfûs-ı Millet-i Ermeniyân* ve *Nüfûs-ı Millet-i Rûmiyân* şeklinde iki başlıkta toplam 13 kişi kaydedilmiştir.

Yabancı Ermeni nüfusu toplam üç hanede beş kişidir. En yaşlı kişiler ise ikisi de 40 yaşında olan *Siruboğlu Abacı Karabet veledi Sirub* ve *Mihailoğlu Agop veledi Derus'tur*¹⁹⁰. En genç kişi ise 24 yaşındaki *Abacı Agop veledi Birus'tur*¹⁹¹.

Yabancı Rum nüfusu ise beş hanede toplam sekiz kişidir. En yaşlı kişi 57 yaşındaki *Eskici Anastas veledi Mihail'dir*¹⁹². Yaşı en küçük kişi ise 12 yaşındaki *Mihail veledi Agasin'dir*¹⁹³.

3.9.2. Yabancı Gayrimüslim Nüfusun Fiziksel Özellikleri ve Yaş Dağılımı

2310 nolu defterde bulunan Gayrimüslim yabancı nüfusun yaş aralığı 12-57 arasında değişmekte olup, bu aralıkta da ağırlıklı yaş 30 ile 40 arasında toplanmaktadır. Yabancı Ermeni ve Rum nüfusun fiziksel özellikleri ise üç kişi hariç orta boylu olup yine bir kişi hariç hepsi bıyıklıdır. Bıyıklılarda da kumral ve sarı bıyıklı sayısı fazladır. Bir kişi ise *şabb-ı emred* olarak kaydedilmiştir.

¹⁹⁰BOA,NFS.d 2311,s.2.

¹⁹¹BOA,NFS.d 2311,s.2.

¹⁹²BOA,NFS.d 2311,s.3.

¹⁹³BOA,NFS.d 2311,s.3.

3.9.3. 2311Nolu Defterde Kayıtlı Meslekler

2311 numaralı defterde bulunan on üç kişiden sekizinin mesleği kayıt altına alınmıştır. Bu defterde abacı, berber ve eskici olmak üzere üç farklı meslek türü vardır. Beş kişi ile abacı en çok icra edilen meslek olurken birer kişiyle berber ve eskici de defterde kayıt altına alınan diğer mesleklerdir (Bk.Tablo 18).

Tablo 18. H.1259/M.1844 Tarihli 2310 Nolu Defterde Kayıtlı Nüfusun Cizye Dağılımı

Meslek	Ermeni Sayısı	Rum Sayısı
Abacı	4	1
Berber	-	2
Eskici	-	1
Toplam	4	4

3.10. NFS.d. 2312 NUMARALI DEFTERE GÖRE H.1262/M.1846'DA ERBAA'DA YABANCI MÜSLİM NÜFUS

3.10.1.Deferin Genel Özellikleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri kataloğunda NFS.d. koduyla 2312 numarada kayıtlı bulunan defterin başlangıç tarihi H.29 Zilhicce 1262/M.18 Aralık 1846'dır. Defter 19x55 cm. ebatlarında, ciltli ve ebruludur. Numaralama usulü sayfa usulü olup dört sayfa olarak kayıt altına alınmış olsa da toplamda üç sayfa mevcuttur.

Genel bir başlığın olduğu ebrulu sayfada hiçbir bilgi ve yazı yoktur. Sadece mevcut iki sayfanın üst kısmında “*Müceddeden tahrirleri muktezâ-yı irâde-i seniyyeden bulunan kazâlardan İrek Kazâsında sâkin yabancı âhâlî-i İslâm'ın sin ve eşgâl ve şöhret-i esâmîlerini ve vilâyetlerini mübeyyin tahrir defteridir ki beyân olunur.*” açıklaması ile defter kaydı başlamaktadır. Bu açıklamadan defterin Ereğ Kazasına diğer bölgelerden gelen yabancı Müslüman nüfusa ait olduğu anlaşılmaktadır.

2312 numaralı defterde tek köy kaydında sadece bir kişi kayıtlıdır. Bu kişi Alaaddin köyünde kayıtlı Divriği'de Süleyman Ağa Mahallesinden gelen köy imamı olan 40 yaşındaki *Yusufoğlu Mehmed bin Yusuf'tur*¹⁹⁴. Defter kayıtlarında yetişkinlerde

¹⁹⁴BOA, NFS.d 2312, s. 2.

çok fazla tevellüd kaydına rastlanmamasına rağmen incelemiş olduğumuz defterlerden sadece bu defterde kayıtlı kişinin doğum tarihi de birlikte yazılmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüzde Tokat iline bağlı bir ilçe olan Erbaa oldukça köklü bir geçmişe sahiptir. Erek, Karayaka, Sonisa ve Taşabad şeklinde dört nahiyenin birleşimiyle kurulan aynı zamanda Nevahi-i Erbaa olarak da anılan Erek Kazası verimli topraklar üzerinde olması Kelkit ve Tozanlı ırmaklarının birleşim noktasında bulunup merkezi bir konumda olması nedeniyle Osmanlıların son döneminden itibaren günümüze kadar hızlı bir şekilde kalkınmıştır. Erek, 1872 yılında Erbaa adıyla Sivas vilayetinin Amasya Sancağı'na bağlı bir kaza haline getirilmiş, 1892 yılında ise Tokat'a bağlanmıştır. Böylece ilk zamanlarda Sonisa, Taşabad, Erek ve Karayaka'nın genel bir adı olan Nevahi-i Erbaa'dan nevahî kelimesi çıkarılarak sadece Erbaa kelimesi kalmış ve bu isim yeni Kaza'nın adı olmuştur.

Coğrafi konumu bakımından yüzyıllardır yerleşim yeri olarak büyük ilgi gören Erbaa'ya ait 1831-1846 yılları arasında kaydedilmiş bu araştırmaya kaynak teşkil eden defterlerde 2 mahalle (Şıhlar köyü yalnızca 2304 numaralı defterde mahalle olarak geçmektedir.) 3 çiftlik ve 97 köyü kapsayan nüfus verileri incelenmiştir. Bu yerleşim yerlerinde toplam 5654 erkek nüfus incelenmiştir. Bunlardan 5178 kişi Müslüman nüfus içinde yer alırken 476 kişi ise gayrimüslim nüfustur. Ova içinde veya hemen yakınında olan köylerde nüfusun daha yoğun olduğu, rakım olarak yüksek yayla köylerinde ise nüfusun daha seyrek olduğu tespit edilmiştir. Gayrimüslim nüfusun ise ağırlıklı olarak Kaza merkezinde yaşadıkları görülmüştür. Ancak bu sayımlarda kadınların ve ihtiyarların kayıt altına alınmaması, vergi yükümlülüğünden ve askere gitmekten kaçan bir kesimin varlığı, konar-göçerlerin tahrirlerindeki aksamalar ve ülke genelinde bir miktar gizli/mektum nüfusun da varlığı düşünüldüğünde bu nüfus sayımlarında net bir sonuca ulaşmamız mümkün olmamaktadır.

Erbaa'nın coğrafi konumunun elverişli olmasından dolayı nüfusun çoğunluğu, özellikle kırsalda yaşayanlar, tarımla uğraşırken Kaza merkezinde ise tarım dışı faaliyetlere yönelimde artış olduğu ve ağırlıklı olarak esnaflık ve ticaret faaliyetlerinin yapıldığı tespit edilmiştir.

Nüfus sayımları millet sistemine göre yapılmış olup Müslüman, Gayrimüslim ve Kıpti(Çingene) nüfus ayrı ayrı defterlere kaydedilmiştir. İncelenen defterlerin yedisi

Müslim defteri, üçü ise Gayrimüslim defteridir. Bu defterlerden NFS.d koduyla kayıtlı 2306, 2307 ve 2310 numaralı 1839-1846 yıllarına ait üç defterde cizye vergisi mükellefi olan Gayrimüslim nüfusa ait bilgiler mevcuttur. Toplam 344 kişi cizye mükellefi olup bunlardan 296 kişinin evsat statüsünde, 27 kişininalâ statüsünde ve 21 kişinin ise edna stüsünde vergi verdikleri tespit edilmiştir. Bu oranlardan Ereğ Kazası'ndaki gayrimüslimlerin bu tarihlerde sosyal ve iktisadi hayatın orta sınıf kesimini oluşturdukları anlaşılmaktadır.

Bölgedeki nüfus hareketliliği içinde değerlendirilmesi gereken önemli bir husus da göç hareketleridir. Ereğ Kazasının diğer Kazalara nispetle hızlı bir şekilde kalkınmasından kaynaklı dışarıdan göç aldığı görülmektedir. Bu göçlerin gönüllü veya zorunlu olan genellikle ekonomik temelli göçler olduğu düşünülmektedir. 2287-2304-2312 numaralı defterler yabancı Müslüman nüfusa ait olup kayıtlı toplam nüfusu 342 kişidir. 2307 ve 2311 numaralı defterler de yabancı Gayrimüslim nüfusa aittir. Yabancı Gayrimüslim toplamı ise 83 kişidir. Yabancı Müslim ve Gayrimüslim nüfusun ağırlıklı olarak Canik, Tokat, Niksar ve Amasya gibi yakın bölgelerden geldikleri görülmektedir.

İncelenen nüfus defterleri, bize sayımların yapıldığı dönemdeki mahalle ve köylerin isimlerini günümüzdeki isimleriyle karşılaştırma imkânı dasunmaktadır.1831-1846 yılları arasında hatırı sayılır bir nüfusu bünyesinde barındıran Kebir ve Cedid mahallelerinin (Büyük ve Yeni Mahalle) Cumhuriyet sonrası resmî kayıtlarda yer almadığı görülmüştür. Bunun yanı sıra 1830'lu yıllarda var olan ancak şu an kayıtlarda rastlamadığımız bazı köylerde (Kurami, Karz, Mekril, Gemleri gibi) mevcuttur. Bu köylerin az nüfuslu köyler olduğu ya da yakınındaki diğer köylerle birleşerek adlarının zaman içerisinde kaybolduğu ya da değiştiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada Erbaa'ya ait incelenen nüfus defterleri öncelikle transkribe edilerek defterlerdeki Müslüman ve Gayrimüslim erkek nüfusun miktarı, şahısların yaşları, belirleyici fiziksel özellikleri, doğum ve ölüm kayıtları, meslekleri, hastalık ve engel durumları, geldikleri yahut gittikleri yerler, askerlik durumları gibi tüm veriler istatistiksel olarak hesaplanmış; bu hesaplamalar tablolarla desteklenerek 19. yüzyılın ikinci yarısında önemli bir konuma sahip olan Erbaa'nın sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır Bölgesel yahut yerel tarih alanında

Çalışma yapacak olan araştırmacılara kaynak teşkil etmesi bakımından çalışmalarına katkı sağlayacağı temenni edilir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BOA. N.F.S.d. 2267 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2287 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2304 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2305 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2306 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2307 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2309 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2310 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2311 Numaralı Nüfus Defteri

BOA. N.F.S.d. 2312 Numaralı Nüfus Defteri

Kitap ve Makaleler

AKŞİT, İlhan, “Hititler”, Sandoz Yayınları, İstanbul, 1981.

AKYEL, Salih, SERTEL, Savaş, “Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri:1840 Tarihli Çarsacak Kazası Gayrimüslim Nüfus Defteri Örneği”, *Journal of History and Future*, C.1,S.1,Aralık 2015.s.78-98.

BARKAN, Ömer Lütfi, “Türkiye’de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, C.11,S.1,İstanbul,1940-41,s.20-59.

BEHAR, Cem, “Osmanlı İmparatorluğu Ve Türkiye’nin Nüfusu 1500-1927”, Tarihi İstatistikler Dizisi, C.2, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara 2011.

- BİNGÖL, Sedat, “İstanbul’da 1829 Nüfus Sayımı ve Bazı Mahallelerin Müslüman Nüfusu Üzerine Bir İnceleme”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.23, S.36, Ankara, 2004, s.43-60.
- ÇELEBİ, Evliya, “Seyahatname”, Üçdal Neşriyat, C.1-2, İstanbul,1985-1986.
- ÇİMEN, Adnan, “Sayım Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlıda Nüfus Hizmetleri”,*Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.14, S.3, 2012, s.183-216.
- DAĞLI, Yücel, ÜÇER, Cumhur, “Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu”, TTK, Ankara, 1997.
- DEVELİOĞLU, Ferit, “Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Aydın Kitabevi Yayınları, İstanbul,2004.
- GÜNEŞ, Mehmet, “Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili”, *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, C.8 S.15 2014,s. 221-240.
- HANİLÇE, Murat, “Osmanlı Taşrasına Telgraf Hattı Çekilmesinde Yaşanan Zorluklar Niksar-Erbaa-Tokat Telgraf Hattı Örneği”,*History Studies*,Cilt.9,S.4, Kasım 2017, s.63-99.
- HÜSEYİN,Hüsamettin Efendi, “Amasya Tarihi”, Dersaadet Matbaası, C.2, İstanbul,1314/1898.
- İNALCIK,Halil, “Hicri 835 Tarihli Suret-i Defter-i Sancak-ı Arnavid”,T.T.K, Ankara,1954.
- KAHRAMAN, Salih, GÜR, Fevzi, “ Amasya Nüfus Defteri 1840”, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya, 2012.
- KARAL, Enver Ziya, “Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831”, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara, 1997.
- MUŞMAL, Hüseyin , “XIX. Yüzyıl Ortalarında Beyşehir Bölgesinden İzmir ve İstanbul’a Yapılan Göçler”, I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Konya,2006.
- ORAL, Bedrettin, ZİYA, Sümer,“Erbaa (Erek)”, Ankara, 1968.
- ÖZ, Mehmet, “Tahrir”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 39, İstanbul, 2010.
- ÖZGÜÇ, Tahsin, Akok, Mahmut, “Horoztepe Eserleri”,*Belleten*,C.21,S. 82, 1957.s.201-219.
- ÖZGÜÇ, Tahsin, “Maşathöyük Kazıları”, T.T.K Basımevi, Ankara, 1978.

- ÖZTUNA, Yılmaz, “Büyük Türkiye Tarihi”,C.1,2, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1977.
- SAATÇİGİL, Enver, “Dünkü Bugünkü Erbaa”,Cumhuriyet Matbaası, İstanbul, 1947.
- SAMİ, Şemseddin, “Kamus-ı Türkî”, Çevik Matbaacılık, İstanbul, 2010.
- TAHİR, Sezen, “Osmanlı Yer Adları”,Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara,2006.
- TALASLIOĞLU, Mesut, “Genel Tarih 1”, İstanbul,1974.
- TEMİZ, Süleyman,“Siyasal, Sosyal ve Ekonomik Yönleriyle Erbaa 1923-50”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi), Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, 2013.
- TEMİZ, Şehri, PEYNİCİ, Şükrü, “ERBAA(Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Kültür)”, Erbaa Belediyesi, 1996.
- TEZCAN, Burhan, “Yeni Horoztepe Buluntuları”, Anatolia 5, 1960.
- YAVİ, Ersal,”Tokat”,Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, 1986.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Ordu Kazası Sosyal Tarihi”, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları”, Ankara,1985.
- YEĞİN, Abdullah, “Yeni Lügat”, Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004.
- YILDIRIM, Mehmet Zahit, “Jurnal Defterleri ve Jurnal Defterlerinde Mentеше Sancağı” *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S.43,C.2018, s. 319-336.
- “Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Erbaa İlçe Raporu”, 2018.
- “Tokat 1973 İl Yıllığı”, Doğu Matbaacılık, Ankara, 1973.

İnternet Siteleri

- <http://kaynakca.hacettepe.edu.tr> (e.t. 11.06.2019)
- <https://www.sivaskulturu.com> (e.t.09.06.2019)
- <https://www.ttk.gov.tr> (e.t.23.07.2019)
- <http://www.erbaarayotelevizyonu.net> (e.t.25.07.2019)
- <http://yunus.hacettepe.edu.tr> (e.t.20.08.2019)
- <http://www.os-ar.com> (e.t.12.08.2019)

EKLER**H.1246/M.1839 Tarihli 2267 Nolu Defterde Kayıtlı****Önemli Kaza, Mahalle ve Köylerin Transkripsiyonu****Kasaba-i Erek****Mahalle-i Cedîd**

Kişi Sıra No	Adı	Fiziksel Özellikleri			Yaş	Diğer	Açıklama
		Boy	Sakal	Bıyık			
1	Trabzon Valisi Kaymı Mustafa Ağa Bin Ebubekir	Orta		Sarı	30		
2	Tebaasından Ömer Bin Kapıcı Osman	Orta		Sarı	25	M	
3	Diğer Tebaasından Ahmed Bin Dellak Ebubekir	Orta		Kumral	23	M	
4	Diğer Tebaasından Canikli Ali Bin Veli	Uzun		Kumral	24	M	
5	Kâtibi Molla Ahmed Bin Muhammed	Orta		Sarı	30		Zişt-rûdur.
6	Nebi Oğlu Ali Bin Yusuf	Kısa		Az Kara	23	M	
7	Nebi Oğlu Ebubekir Bin İbrahim	Kısa		Kara	23	M	
8	Karındaşı İbrahim Bin İbrahim	Uzun		Ter	20		
9	Diğer Karındaşı Hüseyin Bin İbrahim	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
10	Cabbaroğlu Abdülkadir Bin Ali	Uzun			18		Mukaddem illetine mebnî sıhhati geldikde yine askere gitmek şartıyla çıkarılmış ise de sıhhati gelmiş idi.
11	Karındaşı Ömer Bin Ali				11		
12	Alaaddinli Oğlu İbrahim Bin İbrahim	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	Marizdir.

13	Amasyalı Saraç Hasan Bin Abdullah	Orta		Sarı	28		Zişt-rûdur.
14	Ali Bin Aymaz Ahmed	Uzun		Ter	20	M	
15	Dede Bekiroğlu Hüseyin Bin Ebubekir	Orta		Köse Kara	40		
16	Çubukçu Oğlu Hasan Bin Süleyman	Orta		Ter	20	M	
17	Hendiroğlu Süleyman Bin Ömer	Uzun		Sarı	25	M	
18	Abdullah Bin Hancı Osman	Uzun	Kara		35		
19	Koçhisar Oğlu Ahmed Bin Ahmed	Orta		Sarı	23	M	
20	Karındaşı Mehmed Bin Ahmed	Uzun			18	Şabb-ı Emred M	
21	Diğer Karındaşı Halil Bin Ahmed	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
22	Diğer Karındaşı Sabi İbrahim Bin Ahmed				10		
23	Şerbetçi Oğlu Mehmed Bin İbrahim	Uzun		Sarı	33		
24	Şehirli Oğlu Yetim Sabi Yusuf Bin Yusuf				12		
25	Şehirlioğlu Salih Bin Mehmed	Uzun			19	Şabb-ı Emred M	
26	Ravaklı İsmail Bin İsmail	Uzun		Az Kara	21	M	
27	Mustafa Efendi Bin Halil	Uzun	Kumral		33		
28	Kılıcıoğlu Osman Bin Yusuf	Uzun		Sarı	28	M	
29	Karındaşı Himmet Bin Yusuf	Orta		Kumral	25	M	
30	Dinek veli oğlu Ali Bin Mahmud	Uzun	Sarı		30		
31	Karındaşı Mahmud Bin Mahmud	Kısa		Sarı	28	M	
32	Lamkarındaşları Yenikoğlu Salih Bin Ahmed	Orta		Sarı	26	M	
33	Veli Bin Ahmed Bin Halil	Orta		Ter	22	M	

34	Alicikoğlu Hüseyn Bin Ali	Orta		Kara	30		Yekçeşm
35	İspiroğlu Mehmed Bin Mehmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
36	Canikli Hasan Bin Ömer	Orta		Kara	33		Zişt-rûdur.
37	Pat Ahmed Bin Mehmed	Orta	Kara		38		
38	Körükoğlu Ali Bin Ali	Orta			18	Şabb-ı Emred M	Çiçek Bozuğu
39	Tekelioğlu Osman Bin Ali	Uzun		Kara	35		
40	Berberoğlu İsmail Bin Hasan	Uzun	Kara		40		
41	Ammisi? oğlu Yetim Hasan Bin Osman	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
42	Hizmetkârı Çoban Ali Bin Fezullah	Orta		Kara	22	M	
43	Cabaoğlu Mehmed Bin Mehmed	Orta	Sarıca		38		
44	Oğlu Sabi Hasan				10		
45	Mustafa Bin Kul Ali	Orta	Kara		35		
46	Kazandıroğlu Hüseyn Bin Ali	Uzun	Kara				
47	Küçükoğlu Ali Bin Dede Yusuf	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	Büyük Karındaşı Ahmed Asakir-i Mansuredendir.
48	Küçükoğlu Mehmed Bin Berber İsmail	Uzun			18	Şabb-ı Emred M	
49	Ağcakeçioğlu İbrahim Bin Halil	Orta	Kumral		40		
50	Oğlu Sabi Hasan				10		
51	Terzioğlu Yusuf Bin Hasan	Uzun		Kara	30	M	
52	Badıllı Aşiretinden Mahmud Bin Ömer	Uzun		Kara	25	M	
53	Biraderzâdesi Hüseyn Bin Hasan	Orta		Kara			
54	Ahıshalı Mustafa Bin Ahmed	Orta	Kara		30		

Mahalle-i Kebîr

Kişi Sıra No	Adı	Boy	Sakal	Bıyık	Yaş	Diğer	Açıklama
1	Hatiboğlu Mehmed Bin Numan Ağa	Uzun		Kumral	26	M	
2	Kuzattan Salih Efendi Bin Feyzullah	Orta	Sarı		38		
3	Tebaasından İsmail Bin Ömer	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	
4	Diğer Tebaasından Salih Bin Hasan	Orta			17	M	
5	Anahtarçioğlu Tebaasından Hüseyin Bin Mustafa	Kısa		Kara	26	M	
6	Diğer Tebaasından Mehmed Bin Ömer	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
7	Canikli Salih Bin Ali	Kısa		Kumral	28		
8	Mehmed Çavuşoğlu Abdülkerim Bin Mehmed Seyid	Kısa				Şabb-ı Emred M	
9	Mehmed Çavuşoğlu Ömer Bin Ahmed	Orta		Sarı	35		
10	Mehmed Çavuşoğlu Salih Bin Abdülkerim	Uzun		Kara	25	M	
11	Bayramoğlu Mehmed Bin İsa	Orta		Kara	25	M	
12	Osmanoğlu Bektaş Bin Ali	Uzun		Kumral	26	M	
13	Ömer Beyoğlu Mehmed Bin Muhsin	Uzun			18	Şabb-ı Emred M	
14	Nalbantoğlu oğlu Ali Bin Şerif	Uzun		Az Sarı	23		Karındaşı AhmedAsakir-i Mansuredendir.
15	Nalbantoğlu Yetim Sabi Mustafa Bin Mustafa				11		
16	Nalbantoğlu Emin Bin Emin	Uzun	Kara		40		
17	Abdülbakioğlu Osman Bin Abdullah	Uzun	Kara		35		

18	Oğlu Abdullah	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
19	Karındaşı Abdölbakioğlu Ömer Bin Abdullah	Uzun		Kumral	27		Zişt-rüdur.
20	Hacı Mehmed Bin Osman	Uzun		Kumral	28	M	
21	Hallaçoğlu Memiş Bin Mahmud	Uzun		Kara	28	M	
22	Mahzaroğlu Salih Bin Mahmud	Orta		Az Kara	22	M	
23	Mahzaroğlu Ali Bin Ahmed	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
24	Sıkıloğlu Hasan Bin Hasan	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
25	Ali Bezirgân oğlu Osman Bin Ömer	Uzun	Kara		38		
26	Karındaşı Hüseyin Bin Ömer	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
27	Panklakoğlu Osman Bin Mehmed				13	Şabb-ı Emred M	
28	Yeteroğlu Ali Bin İbrahim	Uzun		Sarı	28	M	
29	Karındaşı Ayan Ağa Tebaasından Ahmed Bin İbrahim	Orta		Az Kara	22	M	
30	Yeteroğlu Ayan Ağa Tebaasından	Orta		Ter	21	M	
31	Karındaşı Sabi Ömer Bin Osman				18	M	
32	Abdullah Bin Osman Efendi	Uzun			18	Şabb-ı Emred M	
33	Karındaşı Osman Bin Osman Efendi	Orta			16	Şabb-ı Emred M	
34	Diğer Karındaşı Yetim Sabi Hasan Bin Osman Efendi				12		
35	Kabakçioğlu Ebubekir Bin İsmail	Orta	Sarı		40		
36	Konbuloğlu Mehmed Bin Ali	Orta	Kumral		30		

37	Karındaşı Konbuloğlu Ahmed Bin Ali	Uzun		Sarı	33		Mukaddem illetine mebni sıhhati geldiğinde yine askere gitmek şartıyla çıkarılmış ise de sıhhati gelmiş idi.
38	Elmacioğlu Mustafa Bin Mustafa	Orta		Ter	22	M	
39	Karındaşı Halil Bin Mustafa	Kısa			16	Şabb-ı Emred M	
40	Kayışbaldıroğlu Mehmed Bin İbrahim	Uzun		Az Kara	22	M	
41	Kayışbaldıroğlu Salih Bin İsmail	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
42	Karındaşı Sabi Halil Bin İsmail				10		
43	Kayışbaldıroğlu Emin Bin Emin	Uzun		Kara	30		Zişt-rûdur.
44	Mehmed Bin Kör Mehmed	Orta	Kumral		24		
45	Karındaşı Hasan Bin Kör Mehmed	Uzun			17	Şabb-ı Emred M	
46	Diğer Karındaşı Sabi Ali Bin Kör Mehmed				11		Kör
47	Yeğen Hüseyinoğlu Mehmed Bin Hasan	Orta		Ter	20	M	
48	Çıbancıoğlu Osman Bin Osman	Uzun	Kara		35		
49	Çoban Ali Bin Osman	Uzun		Sarı	28	M	Diğer Karındaşı Ahmed Asakir-i Mansuredendir.
50	Abdülbakioğlu Veli Bin Veli	Orta	Sarı		40		
51	Oğlu Ahmed	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
52	Karındaşı Abdülbakioğlu Salih Bin Veli	Uzun		Sarı	35		Zişt-rûdur.
53	İmamoğlu Mahmud Bin Mahmud	Uzun		Az Kara	33		
54	Berber Ahmed Bin Ahmed	Uzun		Ter	20	M	
55	Kara Alioğlu Hüseyin Bin Mustafa	Uzun		Kumral	26	M	

56	Karındaşı Ahmed Bin Mustafa	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
57	Diğer Karındaşı Yetim Sabi Mahmud Bin Mustafa				10		
58	Kara Mehmedoğlu Mustafa Bin Kara Mehmed	Orta		Az Kumral	22	M	Karındaşı MehmedAsakir-i Mansuredendir.
59	Kayışbaldıroğlu Hasan Bin Osman	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
60	Karındaşı Ömer Bin Osman	Orta			16	Şabb-ı Emred M	
61	Kacaloğlu Halil Bin Süleyman	Uzun			20	Şabb-ı Emred M	
62	Karındaşı Yetim Sabi Osman Bin Süleyman				12		
63	Sarı Mehmedoğlu Ali Bin Mehmed	Orta	Kumral		33		
64	Saraçoğlu Halil Bin Ali	Orta		Sarı	38		Zişt-rû
65	Hakim Efendi Tebaasından Osman Bin Halil	Uzun	Kara		40		
66	Bayaloğlu Yetim Mahmud Bin Hasan	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
67	Hacı Hasanoğlu Osman'ın hafidi Yetim Sabi Hasan Bin Mehmed				10		
68	Hacı Ali Bin Ahmed	Uzun		Kara	40		
69	Mısırcoğlu Himmet Bin Ali	Uzun	Kara		30		
70	Bayaloğlu Hüseyin Bin Mehmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
71	ElikoğluMemiş Bin Mehmed	Uzun		Sarı	27	M	
72	Halil Kethüdaoğlu Salih Bin İbrahim				11		
73	Halil Kethüdaoğlu Mustafa Bin Halil	Uzun		Kara	40		
74	Hazinedaroğlu Ahmed Bin Mehmed	Orta		Kumral	30	M	

75	Karındaşı Ali Bin Mehmed	Uzun		Sarı			
76	Türidioğlu Musa Bin Veli	Uzun		Az Sarı	26		Zişt-rûdur.
77	Mikrasoğlu Ali Bin Hüseyin	Uzuun	Kara		33		
78	Dedeoğlu Osman Bin Mehmed	Kısa		Kumral	26	M	
79	Hamzaoğlu Bin Deli Ali	Kısa	Kara		30		
80	Tekerlekoğlu Hüseyin Bin Osman	Uzun		Az Kara	23	M	
81	Kandazoğlu Ahmet Bin Himmet	Orta	Kumral		25		
82	Osman Bin Ebubekir Efendi	Orta	Kara		40		
83	Çırak Ahmedoğlu Mustafa Bin Ahmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
84	Karındaşı Ahmed Bin Çırak Ahmed	Orta			14	Şabb-ı Emred M	
85	İshakoğlu Hüseyin Bin Mehmed	Orta		Kumral	24	M	
86	Sabi İsmail Bin Hamamcı İsmail Ağa				10		
87	Şehtanoğlu Salih Bin Süleyman	Uzun			18	Şabb-ı Emred M	
88	Karaağaçoğlu Mehmed Bin Ahmed	Orta	Kara		25		
89	Dorucaoğlu Mehmed Bin Ali	Orta		Kara	38		
90	Ahmed Bin Kurt Mehmed	Uzun		Sarı	25	M	
91	Tokadî Baratalıoğlu Şerif Mehmed Bin Mustafa	Uzun	Kara		33		
92	At Hasanoğlu Halil Bin İbrahim	Uzun			17	Şabb-ı Emred M	
93	Gurbetoğlu Ebubekir Bin Mehmed	Kısa	Sarı		30		
94	Karındaşı Ali Bin Mehmed	Orta	Kara		29		

95	Küçükoğlu Osman Bin Ömer	Orta	Kara		40		
96	Büyükoğlu Mehmed	Orta		Ter	20	M	
97	Diğer Oğlu Sabi Himmet				10		
98	İsmail Bin Kel Hasan	Uzun		Az Kara	23		
99	Karındaşı Ali Bin Kel Hasan	Orta		Ter	20	M	
100	Diğer Karındaşı Mehmed Bin Kel Hasan	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
101	Küçük Oğlu Mehmed Bin Mehmed	Orta		Ter	22	M	Karındaşı Ahmed Asakiri Mansuredendir.
102	Karındaşı Bektaş Bin Mehmed	Orta			16	Şabb-ı Emred M	
103	Küçük OğluKaraAhmed Bin Ömer	Kısa	Kara		30		
104	Karlıoğlu İbrahim Bin İsmail	Kısa	Kara		33		
105	Karındaşı Osman Bin ismail	Orta		Az Kumral	23	M	
106	Tosuncuoğlu Berber Ali Bin Mehmed	Orta	Kara		33		
107	Niksarlı Mısıroğlu Berber Ali Bin Mehmed	Kısa			16	Şabb-ı Emred M	
108	Sabi İbrahim Bin Kör Molla Abdullah				11		
109	Kayaoğlu Bektaş Bin Ahmed	Orta	Sarı		30		
110	Hekimhanlı İbrahim Bin IrgadMehmed	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
111	HekimhanlıBahçevan Hüseyin Bin Mustafa	Uzun	Kara		35		
112	Küçük Oğlu Salih Bin Mahmud	Uzun		Kara	24	M	
113	ÇengelcioğluMehmed Bin Süleyman	Orta		Kara	25	M	
114	Hacı Eminoğlu Emin Bin Osman	Kısa	Kumral		35		
115	Karındaşı Osman Bin Osman	Uzun		Az Sarı	24	M	

116	Lazoğlu Halil Bin Halil	Uzun	Kara		38		
117	Oğlu Sabi Hasan				10		
118	Aybaoğlu Mehmed Bin Mustafa	Orta		Kara	28	M	
119	Karındağı Halil Bin Mustafa	Uzun		Kara	26	M	
120	Ayan Ağa Tebaasından Yusuf Bin İbrahim	Uzun		Kara	26	M	
121	Hasan Bin Su içmez Mustafa	Uzun		Sarı	26	M	
122	Karındağı Hüseyin Bin Su içmez Mustafa	Uzun		Az Sarı	24	M	
123	Hekimhanlı Eskici Ali Bin Hasan	Uzun	Kara		33		
124	Biraderzâdesi Eskici Ebubekir Bin Mustafa	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
125	Kara Ahmed Bin Mehmed	Uzun		Kara	30		
126	Salih Efendi Tebaasından İsmail Bin Sığırcı Ömer	Orta		Ter	18	M	
127	Ali Bin Genç Ali	Uzun		Kumral	38		
128	Hizmetkâr İsmail Bin Deli Ömer	Orta		Kumral	30	M	
129	Sabi Hasan Bin Ebubekir				12		Pederi süvari mütekaidindedir.
130	Karındağı Sabi Mehmed Bin Ebubekir				10		
131	Süvari cebelülerinden Ömer Bin Mehmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	Sahibi arz idi.
132	Karındağı Ahmed Bin Mehmed	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
133	Ahıshalı Kaza-i Mezkure Naibi Mehmed Salim Efendi Bin Ahmed	Uzun	Kara		40		
134	Lam Karındağı Mehmed Bin Mustafa	Orta		Ter	20	M	
135	Tebaasından Canikli Ahmed Bin Hüseyin	Orta		Sarı	25	M	

136	Ayan Ağa Tebaasından Ömer Mustafa Bin Dalca Ahmed	Orta		Ter	20	M	
137	Mahalle Mescidi İmamı Amasyalı Molla Mustafa Bin Mehmed	Orta	Az Kara		35		

Karye-i Karz

1	Ginoğlu Murtaza kethüda Bin Ahmed	Orta	Kara		40		
2	Büyük Oğlu Talebeden Mustafa	Orta			21	Müzellef	
3	Karındaşı Ginoğlu Abdülkerim Bin Ahmed	Orta	Kumral		38		
4	Veziroğlu Süleyman Bin Ali	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
5	Karındaşı Sabi İbrahim Bin Ali				10		Çolakdır.
6	Veziroğlu Mustafa Bin Mehmed	Orta	Kara		38		
7	Karındaşı Hasan Bin Mehmed	Uzun		Kara	28	M	
8	Mustafa Bin Avcı Mehmed	Orta		Az Sarı	24	M	

Kaza-i Taşabâd Ez Kaza-i: Erbaa

Karye-i Ahur

1	Kariye Muhtarı Kızıl Alioğlu Hasan Bin Hasan	Kısa	Sarı		35		
2	Oğlu Sabi Ömer				11		
3	Osman Bin İsmail	Uzun			17	Şabb-ı Emred M	
4	Böncüoğlu Ebubekir Bin Ali	Uzun	Kara		30		
5	Kök Ali Bin Mehmed	Orta	Sarı		30		

6	Kasımoğlu Veli Bin Osman	Orta		Sarı	26	M	
7	Tataroğlu Ömer Bin Ömer	Orta			16	Şabb-ı Emred M	
8	Mamaloğlu İbrahim Bin Mustafa	Uzun	Kumral		27		
9	Karındaşı Yetim Sabi Halil Bin Mustafa				11		
10	Emeksizoglu Yetim Ali Bin İsmail	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	

Karye-i Evyaba

1	Kariye İmam Çelebi Efendizade Salih Bin Mustafa	Orta	Sarı		30		
2	Kariye Muhtarı Pazarcıoğlu Halil Bin Mehmed	Orta	Sarı		30		
3	Pazarcıoğlu İbrahim Bin Ömer	Uzun		Kara	23	M	
4	Dedeoğlu Veli Bin Osman	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	
5	Kara Velioglu Sabi Salih Bin Abidin				12		
6	Karındaşı Sabi İsmail Bin Abidin				11		
7	Diğer Karındaşı Sabi Abidin Bin Abidin				10		
8	Caniklioglu Ebubekir Bin Ömer	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
9	Dedeoğlu İbrahim Bin Osman	Orta	Kara		30		
10	Karındaşı Ömer Bin Osman	Orta	Kumral		27		
11	Alioğlu Hüseyin Bin Ali	Orta	Kara		25		Küçük Karındaşı Mehmed Asakir-i Mansuredendir.
12	Üvey Oğlu Yetim Sabi Osman Bin Hasan				11		

13	Kara Veliöğlu Hüseyin Bin Hüseyin	Orta	Kumral		30		
14	Ömer Kethüdaöğlu Mehmed Bin Ömer	Orta	Kumral		33		
15	Körceöğlu Mehmed Bin Hasan	Kısa			18	Şabb-ı Emred M	
16	Karındaşı Sabi Osman Bin Hasan				12		
17	Diğer Karındaşı Sabi Hüseyin Bin Hasan				10		
18	Süleyman Kethüdaöğlu Ömer Bin Ömer	Orta	Kumral		28		
19	Karındaşı Halil Bin Ömer	Uzun		Sarı	22	M	
20	Diğer Karındaşı İbrahim Bin Ömer	Orta		Ter	19	M	
21	Penbecioğlu Sabi Mehmed Bin Ahmed				12		
22	Şişman Oğlu Yetim Sabi Halil Bin Mehmed				11		
23	Ayan Ağa Tebaasından Ali Bin Salih Kethüda	Uzun			18	Şabb-ı Emred M	
24	Sığırcı Deli Mehmedoğlu Mehmed Bin Osman	Orta			18	Şabb-ı Emred M	Karındaşı Bektaş Asakir-i Mansuredendir.
25	Abdülkadiroğlu Salih Bin Ömer	Uzun		Ter	21	M	
26	Karındaşı Sabi Yetim Ömer Bin Ömer				10		
27	Küçük Oğlu Hüseyin Bin Mehmed	Uzun		Kara	25	M	Karındaşı Mehmed Asakir-i Mansuredendir.
28	Kara Aliöğlu Hasan Bin Osman	Orta	Kara		27		
29	Karındaş Veli Bin Osman	Orta		Kara	25		Zişt-rüdur.
30	Kara Aliöğlu Hüseyin Bin Mehmed	Orta	Sarı		35		
31	Kara Beyoğlu Ömer Bin Mustafa	Uzun		Kara	27	M	
32	Kara Beyoğlu Salih Bin Hasan				11		
33	Kara Beyoğlu Ebubekir Bin Ebubekir	Orta	Sarı		33		

34	Ahışhaloğlu Durak Bin Abidin	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
35	Karındaşı Süleyman Bin Abidin	Kısa		Az Kara	24		Zişt-rûdur.
36	Gümüşhaneli Ali Bin İsmail	Uzun		Ter	20	M	
37	İskefsirli İbrahim Bin Ali	Orta		Ter	20	M	
38	İskeferli Mehmed Bin İsmail	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	

Karye-i Değirmenli

1	Kariye Cami Müezzininin Oğlu Sabi Mehmed Bin Osman				10		
2	Üvey Karındaşı Yetim Sabi Mustafa Bin Mustafa				11		
3	Kariye Cami Mütevellisi Mehmed Bin Ahmed	Orta	Kara		30		
4	Kariye İmamı Hafız Hüseyin Bin Osman	Orta	Kara		26		
5	Karındaşı Müezzin Ahmed Bin Osman	Orta		Sarı	25	M	
6	Hizmetkârı Varay Özünden Osman Bin Osman	Kısa			17	Şabb-ı Emred M	
7	Salih Bin Müezzin Mustafa	Kısa		Ter	20	M	
8	Körükoğlu Osman Bin Hüseyin	Orta		Kumral	27	M	
9	Ali Bin Çoban Ali	Uzun		Ter	22	M	
10	Madavanoğlu Ömer Bin Ömer	Orta		Ter	20	M	
11	HabilOğlu Hasan Bin Ali	Kısa	Kumral		33		
12	Karındaşı Çoban Ahmed Bin Ali	Kısa	Kumral		25		Diğer Karındaşı Hüseyin Asakir-i Mansuredendir.
13	Diğer Karındaşı Ebubekir Bin Ali	Orta		Sarı	26		Zişt-rûdur.

14	Habiloğlu Osman Bin Osman	Orta	Kumral		38		
15	Büyük Oğlu Sabi Mehmed				11		
16	Deli Ebubekiroğlu Ebubekir Bin Ebubekir	Uzun	Kara		40		
17	Sarhoşoğlu Yetim Bektaş Bin Mustafa	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	Büyük Karındaşı İsmail Asakir-i Mansuredendir.
18	Marazoğlu Mehmed Bin Mustafa	Kısa		Sarı	25	M	
19	Kök Ali Bin Muhsin	Uzun	Sarı		33		
20	Tataroğlu Ali Bin Hüseyin	Orta	Sarı		30		
21	Tataroğlu Ömer Bin Mustafa	Orta	Sarı		30		
22	Ali Bin Mustafa	Orta		Sarı	26	M	
23	Püsküllüoğlu Hüseyin Bin Mehmed	Orta	Sarı		24		Karındaşı Ömer Asakir-i Mansuredendir.
24	Karındaşı Yetim Sabi Hüseyin Bin Mehmed				10		
25	Ömer Bin Temurcu Mustafa	Uzun		Sarı	27	M	Karındaşı Osman Asakir-i Mansuredendir.
26	Kara Ömeroğlu Mehmed Bin Ömer	Uzun		Kara	20	M	
27	Kalpakoğlu Ali Bin Süleyman	Kısa		Sarıca	24	M	Karındaşı Ahmed Asakir-i Mansurede Onbaşıdır.
28	Çoban Hasan Bin Süleyman	Kısa		Sarı	27	M	
29	Gemicioğlu Ömer Bin Hasan	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	
30	Karındaşı Mehmed Bin Hasan	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
31	Taş Ahmedoğlu Mahmud Bin Osman	Kısa		Kumral	25	M	
32	Karındaşı Sabi Mehmed Bin Osman				10		
33	Hanoğlu Abidin Bin Ahmed	Uzun		Sarı	26	M	
34	Karındaşı Ali Bin Ahmed	Uzun		Sarı	24	M	

35	Hasanoğlu Hasan Bin Mustafa	Orta	Kara		28		
36	Karındaşı Bektaş Bin Mustafa	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
37	Uzun Ahmedoğlu Ahmed Bin Hasan	Orta		Sarı	25	M	Karındaşı Ali Asakir-i Mansure Süvarilerindendir.
38	Taş Ahmedoğlu Hasan Bin Salih	Uzun		Sarı	25	M	Karındaşı Arif Asakir-i Mansuredendir.
39	Hasan Bin Mustafa	Orta	Kara		35		
40	Mucukoğlu Oğlu Yusuf Bin Mehmed	Orta	Kara		40		Diğer Oğlu Ahmed Asakir-i Mansurede Onbaşdır.
41	Oğlu Halil	Orta			16	Şabb-ı Emred M	
42	Köse Ahmed Bin Hasan	Uzun	Sarı		35		
43	Solakoğlu Mustafa Bin Osman	Orta		Kara	24	M	
44	Paşaloğlu Halil Bin Mahmud	Kısa	Sarı		27		Zişt-rûdur.
45	Paşaloğlu Ömer Bin Emin	Kısa	Az Kumral		25	M	
46	Mehmed Bin Emin	Uzun	Sarı		23	M	
47	Madavanoğlu Mustafa Bin Musa	Kısa	Sarı		24	M	
48	Lam Karındaşı Mehmed Bin İbrahim	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
49	Karındaşı Osman Bin İbrahim	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	

Kaza-i Sonisa Ez Kaza-i: Erbaa

Nefs-i Sonisa

1	Bölükbaşı Oğlu Ahmed Bin Mustafa	Orta		Kara	28	M	
2	Karındaşı Osman Bin Mustafa	Orta		Kumral	24	M	
3	Hacı Osmanoğlu Mehmed Bin İsmail	Orta		Kara	25	M	

4	Menzilci Oğlu Mehmed Bin Emin	Kısa		Az Kumral	22	M	
5	Maiyetinde Bıkes Yetim Sabi Feyzullah Bin Abdullah				10		
6	Musa Beyoğlu Abidin Bin İsmail	Uzun		Kara	30		
7	Abdulkıoğlu Ömer Bin Hasan	Orta	Kara		40		
8	Biraderzadesi Hasan Bin Abdulkirim	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
9	Kara Mehmedoğlu Mehmed Bin Ahmed	Orta	Kara		35		
10	Davudoğlu Mustafa Bin Ahmed	Orta		Ter	18	M	
11	Kalelıoğlu Mustafa Bin Hasan	Orta	Kumral		35		
12	Müderrişoğlu Emin Bin Ahmed	Uzun	Kara		38		
13	Oğlu Ahmed	Kısa			18	Şabb-ı Emred M	
14	Zaimoğlu Mustafa Bin Hüseyin	Orta	Kara		28		
15	Dervışoğlu Hasan Bin Mehmed	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
16	Hocaoğlu Molla Abdurrahman Bin Mustafa	Kısa	Kara		30		
17	Müderrişoğlu Yetim Sabi Abdurrahman Bin İsmail				12		
18	Arıcioğlu Kara Hüseyin Bin Hasan	Orta	Kara		40		
19	Büyükoğlu Hasan	Orta		Ter	21	M	
20	Diğer Oğlu Emin	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
21	Arıcioğlu Kara Hüseyin Bin Ali	Orta		Kara	23	M	
22	Karındaşı Ömer Bin Ali	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
23	Hacıoğlu Mehmed Bin Emin	Kısa		Az Kara	22	M	

24	Hacıoğlu YetimAli Bin Abdurrahman	Kısa			13	Şabb-ı Emred	
25	Abdullatif Bin Memiş Ağa	Uzun	Kara		35		
26	Türidi Oğlu Mehmed Bin Mehmed Efendi	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
27	Seyid Mehmed Bin El- hacÖmer Efendi	Orta	Kara		30		
28	Mehmed Bin Osman	Orta	Köse Sarı		30		
29	Çürükoğlu Ali Bin Mehmed	Orta	Kara		30		
30	Kalçinoğlu Hasan Bin Ali	Orta		Ter	20	M	
31	Hüseyin Bin İbrahim	Orta	Kara		30		
32	Hizmetkârı Fıçioğlu Osman Bin Osman	Orta		Sarı	28	M	
33	Abdulkakioğlu Emin Bin Mehmed	Orta		Kara	26	M	
34	Karındaşı İbrahim Bin Mehmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
35	Receboğlu Ali Bin Ahmed	Orta		Ter	21	M	Diğer Karındaşı Hasan Asakir-i Mansuredendir.
36	Karındaşı Osman Bin Ahmed	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
37	Receboğlu Mustafa Bin Ali	Uzun	Kara		33		
38	Karındaşı Süleyman Bin Ali	Orta	Kara		30		
39	Karsagulluoğlu Hasan Bin Molla Mustafa	Uzun		Ter	21	M	Ortanca Karındaşı Osman Asakir-i Mansuredendir.
40	Karındaşı Mehmed Bin Molla Ali	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	
41	Köseoğlu İbrahim Bin Salih	Uzun			16	Şabb-ı Emred M	
42	Karındaşı Sabi Ömer Bin Salih				12		
43	Diğer Karındaşı Sabi Abdulkadir Bin Salih				10		

44	Çokdaroğlu İbrahim Bin Emin	Orta	Kara		40		
45	Çebiloğlu Yetim Sabi Ömer Bin Ömer				12		
46	Maariföğlü Hasan Bin Ali	Uzun		Sarı	24	M	
47	Maariföğlü Hüseyin Bin Mustafa	Kısa			18	Şabb-ı Emred M	
48	Beyzadeoğlu Osman Bin Ali	Orta		Sarı	23	M	
49	Almusluoğlu Mehmed Bin Veli	Orta	Kara		40		
50	Karındaşı Osman Bin Veli	Kısa	Sarı		38		
51	İmam Abdullahn Üvey Oğlu Yetim Sabi Kasım Bin Ömer				11		
52	Kara Hüseyinoğlu Yetim Sabi Hüseyin Bin Ahmed				11		Büyük Karındaşı Feyzullah Asakir-i Mansuredendir.
53	Emir İbrahimöğlü Hüseyin Bin İbrahim	Orta		Kara	22	M	
54	Emir İbrahimöğlü Yetim Sabi Ahmed Bin Abdulkadir				11		
55	Ceridoğlu Ahmed Bin İsa	Uzun		Kara	22	M	
56	Karındaşı Receb Bin Ali	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
57	Diğer Karındaşı Sabi Ömer Bin İsa				11		
58	İsa Beyoğlu Hüseyin Bin Mehmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
59	İbrahim Kişioğlu Mehmed Bin Ömer	Orta		Kara	25	M	
60	Selim Bin İmam Ahmed Efendi	Uzun		Ter	20	M	
61	Ayrancıoğlu Sabi Ömer Bin Bektaş				11		
62	Tilkiöğlü Mustafa Bin Musa	Uzun	Kara		40		

63	Oğlu Sabi Mehmed				11		
64	Emin Bin Deli Hasan	Orta	Sarı		24	M	Karındaşı Sadullah Asakir-i Mansuredendir.
65	Hışıroğlu Musa Bin Musa	Orta		Ter	20	M	
66	Pir Mehmedoğlu Ahmed Bin Abdullah	Uzun	Ter		20	M	
67	Ladikli Saadeddin Bin Şerif	Orta		Kara	28		
68	Kürd Mehmed Bin İbrahim	Uzun	Kara		40		
69	Cin Memuloğlu Ahmed Bin Mehmed	Orta	Kara		33		
70	Canikli Mustafa Bin Ali	Uzun	Kara		35		
71	Avanoğlu Mustafa Bin Hasan	Orta	Kara		38		
72	Küçük Osmanoğlu Abdulkadir Bin Osman	Kısa	Sarı		33		
73	Mucukoğlu Mehmed Bin Yusuf	Orta		Ter	22	M	
74	Emiroğlu Mehmed Bin Mehmed	Uzun		Ter	20	M	
75	Kara Alioğlu Seyid Bin Molla Hasan	Orta		Ter	20	M	
76	Karındaşı Ali Bin Molla Ali	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
77	Kavaklıoğlu İbrahim Bin Ömer	Uzun		Kara	40		
78	Sarının Torunu Yetim Sabi Salih Bin Hüseyin				12		
79	Koşukluoğlu Hüseyin Bin Ali	Uzun		Kumral	25	M	
80	Deli Ağaoğlu Ali Ağa Bin Abdullah	Uzun		Kara	30	M	
81	Kök Hüseyinoğlu Mehmed Bin Abidin	Orta		Sarı	24	M	
82	Azgınoğlu Ahmed Bin Mustafa	Orta	Kara		33		

83	Büyük Oğlu Ali	Orta			15	Şabb-ı Emred M	
84	Karındaşı Mustafa Bin Mustafa	Orta	Kara		30		
85	Ağcaoğlu İsmail Bin Mustafa	Orta	Kara		30		
86	Hacı Hüseyinoğlu Ahmed Bin Emin	Uzun		Ter	20	M	
87	İlbaşıoğlu Fethullah Bin Mehmed	Uzun		Kumral	25	M	Karındaşı Mustafa Asakir-i Mansureden ise de hayat ve mematı namalumdur.
88	Mustafa Bin Koca Hasan	Orta		Kara	23	M	
89	Karındaşı Ebubekir Bin Koca Hasan	Kısa			15	Şabb-ı Emred	Topaldır.
90	Kara Mustafaoğlu Ali Bin Ali	Orta		Kara	28		Zişt-rüdur.
91	Karındaşı Osman Bin Ali	Uzun	Kara		30		
92	Çömezoğlu Ahmed Bin Osman	Kısa	Kara		38		
93	Ahmed Bin Taş Ömer	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
94	Ali Bin Kara Halil	Uzun		Ter	21	M	
95	Sadullah Bin Ladikli Mustafa	Uzun		Kara	24	M	
96	Karındaşı Abdulhalim Bin Ladikli Mustafa				22	M	

Kaza-i Karayaka Ez Kaza-i: Erbaa

Karye-i Ziğdi

1	Kara Mollaöğlü Mustafa Bin Abdurrahman	Orta		Ter	20	M	
2	Kara Mollaöğlü Osman Bin Mehmed	Uzun		Ter	20	M	
3	Tok Karaöğlü Ali Bin Mehmed	Uzun		Kara	25		Topaldır.
4	Ali Bin Abidin	Uzun		Sarı	24	M	
5	Karındaşı Abidin İbn Abidin	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
6	Kılıçoğlu Hüseyin Bin Hasan	Orta	Sarı		28		
7	Ebubekir Bin Kör Ali	Orta		Kumral	26	M	
8	Çenesizoğlu İbrahim Bin Mehmed	Orta	Kara		30		
9	Ali Kethüdaoğlu Hasan Bin İsmail Efendi	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	
10	Karındaşı Mehmed Bin İsmail Efendi	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
11	İsmailoğlu Mehmed Bin Ebubekir	Uzun		Kumral	24	M	
12	Kör Bekiroğlu Mehmed Bin Ömer	Orta		Sarı	28	M	
13	Ali Kethüdaoğlu ibrahim Bin Veli	Uzun	Kumral		40		
14	Hizmetkârı Mehmed Bin Ömer	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
15	Kürdoğlu Ömer Bin Veli	Orta			16	Şabb-ı Emred M	
16	Karındaşı Sabi Mustafa Bin Veli				12		
17	Tomakoğlu Yetim Sabi Yusuf Bin Yusuf				12		
18	Cin Ömeroğlu Mehmed Bin Veli	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	

19	Memişoğlu Mehmed Bin Hacı Feyzullah	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
20	İbrahim Bin Kara Hasan	Orta		Kumral	27	M	
21	Ali Kethüdaoğlu Mehmed Bin Halil	Orta		Az Sarı	23	M	
22	Karındaşı Tayyib Bin Halil	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
23	Hacı Tataroğlu Ali İbn Mehmed	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
24	Karındaşı Abdurrahman Bin Mehmed	Orta			16	M	
25	Mortukoğlu Osman Bin Mehmed	Orta		Sarı	30	M	
26	Karındaşı Memiş Bin Mehmed	Uzun		Sarı	27	M	
27	Damzaraloğlu Hüseyin Bin Ömer	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
28	Karındaşı Sabi İbrahim Bin Ömer				10		
29	Hacı Hüseyinoğlu Hasan Bin Kaba Osman	Orta		Kumral	29		Amâdır.
30	Karındaşı Mehmed Bin Kaba Osman	Orta		Az Kumral	24	M	
31	Ali Bin Sarı Hüseyin	Kısa			16	Şabb-ı Emred M	
32	Sarı Hüseyinoğlu Ömer Bin Mustafa	Orta			14	M	
33	Kurd Bekiroğlu Ebubekir Bin Mustafa	Orta		Kumral	24	M	
34	Karındaşı Ahmed Bin Mustafa	Orta			19	Şabb-ı Emred M	
35	Diğer Karındaşı Yetim Sabi Ömer Bin Mustafa				12		
36	Ali Kethüdaoğlu Mehmed Bin Ahmed	Orta	Kara		30		
37	Karındaşı Ali Bin Ahmed	Orta		Kara	26	M	

38	Ali Kethüdaoğlu Mahmud Bin Derviş	Kısa	Kara		40		
39	Oğlu Veli	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	
40	Tiryakioğlu Yetim Yusuf Bin Abidin	Kısa			15	M	
41	Ali Kethüdaoğlu Ömer Bin Derviş	Orta	Kara		25	M	
42	Hacı Hüseyinoğlu Feyzullah Bin Kaba Osman	Orta	Kumral		25		
43	İsmailoğlu Abidin Bin Osman	Orta	Kara		33		
44	Kara Bekiroğlu Abdullah Bin Hüseyin	Uzun		Ter	20	M	
45	Kılıçoğlu Hizmetkârı Ali Bin Musa	Orta		Kumral	26	M	
46	Hacı Mehmedoğlu Hizmetkârı Ali Bin Mustafa	Uzun		Sarı	25	M	
47	Köleoğlu Ahmed Bin Mustafa	Orta		Ter	20	M	
48	Hüseyin Bin Zir Hasan	Orta		Ter	26	M	
49	Himmetoğlu Ahmed Bin Veli	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
50	Himmetoğlu Hüseyin Bin Himmet	Uzun		Sarı	26	M	
51	Karındaşı Hasan Bin Himmet	Uzun		Sarı	24	M	
52	Ali Bin Laz Ahmed	Uzun		Kara	25	M	
53	Ali Bin Emin Sofu	Orta	Kara		28		
54	Karayakahoğlu Yusuf Bin Hüseyin	Orta			18	Şabb-ı Emred M	
55	Karayakahoğlu Sabi Osman Bin Mehmed				12		
56	Kasımoğlu Kasım Bin Ali	Uzun		Sarı	25	M	

57	Karındaşı Yetim Mehmed Bin Ali	Kısa			13	M	
58	Diğer Karındaşı Emrullah Bin Ali	Uzun		Ter	20	M	Samune Kalesi Topçularındandır.
59	Başaroğlu Sabi Ahmed Bin Hüseyin				11		
60	Başaroğlu Ömer Bin Ali	Orta		Kara	28	M	
61	Hümaoğlu Mustafa Bin Mustafa	Kısa	Sarı		40		
62	Çolakoğlu Ahmed Bin Ali	Orta			18	Şabb-ı Emred M	Burunsuzdur.
63	İmamoğlu Osman Bin Mehmed	Kısa			17	Şabb-ı Emred M	
64	Koca Ali Bin Ali	Uzun	Kara		30		
65	Ali Beyoğlu Hasan Bin Ömer	Uzun	Kara		33		
66	Hocaoğlu Mehmed Bin Feyzullah	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
67	Cincioğlu Hüseyin Bin Abdulhalim	Orta			15	M	
68	Kolçakoğlu Hafız Mustafa Bin Mehmed	Uzun		Sarı	30		Zişt-rûdur.
69	Kolçakoğlu Halil Bin Ali	Orta		Kara	23	M	
70	Osmanbeyoğlu Bektaş Bin Osman				28		Zişt-rûdur.
71	Karındaşı Ömer Bin Osman	Uzun		Sarı	24	M	
72	Nesimoğlu İbrahim Bin Molla Hasan	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
73	Sarioğlu Mehmed Bin Abdulkerim	Orta	Kara		30		
74	Karındaşı Ahmed Bin Abdulkerim	Orta			14	Şabb-ı Emred M	
75	Sarioğlu Mustafa Bin Ebubekir	Orta			17	M	

76	Mustafa Bin Kara Ahmed	Kısa			14	Şabb-ı Emred M	
77	Kara Bekiroğlu Ebubekir Bin Ömer	Orta	Kumral		28		
78	Karındaşı Abdullah Bin Ömer	Uzun		Sarı	25	M	
79	Taciroğlu Mehmed Bin Ebubekir	Orta	Kara		27		
80	Karındaşı Osman Bin Ebubekir	Orta		Ter	21	M	
81	Diğer Karındaşı Ebubekir Bin Ebubekir	Kısa			13	Şabb-ı Emred M	
82	Osmanoğlu Mehmed Bin Abdullah	Orta		Kara	23	M	
83	Karındaşı Veli Bin Abdullah	Uzun		Ter	21	M	
84	Hüseyin Bin Ömer	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	Büyük Karındaşı Ahmed pederi yerine Miralay'la gitmiştir.
85	Paşaoğlu Abdullah Bin Ömer	Orta	Sarı		38		
86	Büyük Oğlu Mehmed	Orta			17	Şabb-ı Emred M	
87	Sonyahoğlu Salih Bin Halil	Uzun		Ter	21	M	
88	Yusufoğlu Yusuf Bin İbrahim	Uzun		Kara	35		
89	Karındaşı Hasan Bin İbrahim	Orta		Sarı	28	M	Küçük Karındaşı Ali ?Mustafa Asakir-i Mansuredendir.
90	Piroğlu Mehmed Bin Ömer	Orta		Kumral	22	M	
91	Ahmed Bin İmam Molla Mehmed	Uzun		Az Sarı	19	M	
92	Hümaoğlu Hasan Bin Ömer	Uzun		Sarı	26		Zişt-rûdur.
93	Ahmed Bin Molla Hasan	Kısa			15	Şabb-ı Emred M	

94	Karındaşı Sabi Mehmed Bin Molla Hasan				10		
95	Nalbantoğlu Mustafa Bin Osman	Orta		Ter	20	M	Büyük Karındaşı Mehmed Asakir-i Mansuredendir.
96	Nalbantoğlu Memiş Bin Ali	Uzun		Sarı	27	M	
97	Karındaşı Ahmed Bin Ali	Uzun		Kara	25	M	
98	Nalbantoğlu Hasan Bin Ahmed	Kısa			17	Şabb-ı Emred M	Büyük Karındaşı Mehmed Asakir-i Mansuredendir.

امير ابراهيم بيلى	قاضي احمد	امير ابراهيم بيلى	قاضي احمد
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦

فصل في افعال الاصله

امير ابراهيم بيلى	قاضي احمد	امير ابراهيم بيلى	قاضي احمد
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦
عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى	عبدالغفار بيلى	عبدالله بيلى
١٦	١٦	١٦	١٦

علی کذا اشرفه بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

فہ کراؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

امد بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

فاسراؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

مدیر اؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطیہ اؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

نیم اؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قصہ بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

بعض اؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

لہذا اؤی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قصہ ازنا: اربعہ

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

قرطی اور بیدار ...
 صفحہ ۲۰
 صفحہ ۲۱
 صفحہ ۲۲

Erbaa İlçesi Haritası¹⁹⁵

¹⁹⁵[http://www.erbaaryotelevizyonu.net\(e.t.04.08.2019\)](http://www.erbaaryotelevizyonu.net(e.t.04.08.2019))

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: NeslihanKAFALI

Doğum Yılı ve Yeri: 1979 Adana

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı

Yabancı Dili: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri:

İş Deneyimi: Türkiye Taşkömürü Kurumu-Memur

İletişim

E-Posta Adresi: nslhkf1@hotmail.com